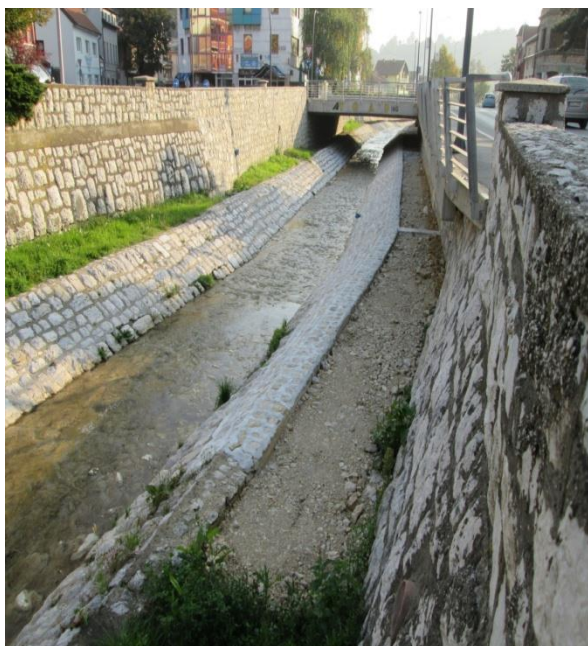
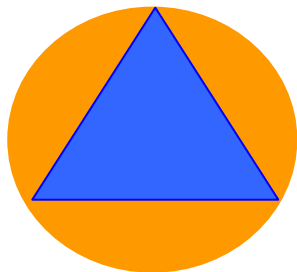

TELEFAX: 035/706-679

Glasnik izlazi po potrebi

**PROGRAM
RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA
OPĆINE GRAČANICA 2018. - 2022. GODINA**

GRAČANICA, Decembar 2017. godine

Na osnovu člana 29. stav 1. tačka 2. i člana 174., stav 1. tačka 4. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine FBiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), člana 16. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine FBiH", broj: 64/09) , člana 60. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 10/08 i 8/15), člana 27. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 1/12 i 3/16), člana 4. i 122. Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gračanica (" Službeni Glasnik Općine Gračanica", broj: 3/07) i člana 16. Statuta Općine Gračanica (" Službeni Glasnik Općine Gračanica", broj: 4/09), Općinsko vijeće Općine Gračanica, na sjednici održanoj dana 27.12.2017. godine d o n o s i

**ODLUKU O USVAJANJU PROGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA OPĆINE
GRAČANICA 2018-2022 GODINA**

I.

Ovom odlukom donosi se Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Općine Gračanica 2018-2022 godine..

II.

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u " Službenom glasniku Općine Gračanica" .

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA GRAČANICA
OPĆINSKO VIJEĆE

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

Nihad Krajinović, s.r.

Broj: 01-44-04086-2017
Gračanica: 27.12.2017. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
OPĆINA GRAČANICA
OPĆINSKI NAČELNIK**

Broj: 02-44-3135/2017

Datum, 04.09.2017. godine

Na osnovu člana 29. stav 1. tačka 2. i člana 174., stav 1. tačka 4. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine FBiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), člana 16. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine FBiH", broj: 64/09), člana 60. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 10/08 i 8/15), člana 27. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 1/12 i 3/16), člana 4. i 122. Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gračanica (" Službeni Glasnik Općine Gračanica", broj: 3/07) i člana 36. Statuta Općine Gračanica ("Službeni glasnik Općine Gračanica", broj: 4/09), d o n o s i m

R J E Š E N J E

o imenovanju radne grupe za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine Gračanica za period 2018.-2022. godinu

I

U Radnu grupu za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine Gračanica za period 2018.-2022. godinu, imenuju se:

1. Mustafa Bajić, predsjednik, Služba za civilnu zaštitu,
2. Alma Buljubašić, Služba za društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i zajedničke poslove,
3. Aida Hodžić, Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove,
4. Zijad Dedić, Služba za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije,
5. Ustavdić-Šadić Murisa- direktor Doma zdravlja,
6. Ibrahimović Safet - Načelnik PU Gračanica,
7. Spahić Zaim - direktor Veterinarske stanice,
8. Imamović Husnija - sekretar Crvenog križa

Poslove tehničkog sekretara obavljat će Senad Kulić iz Službe za civilnu zaštitu.

II

Zadatak radne grupe iz tačke I ovog Rješenja je da na osnovu Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća područja Općine Gračanica, Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine FBiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine FBiH", broj: 64/09), Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 10/08 i 8/15), Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu na području Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona", broj: 1/12 i 3/16) i Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gračanica (" Službeni Glasnik Općine Gračanica", broj: 3/07), sačini prijedlog Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine Gračanica za period 2018.-2022. godinu.

III

Stručne i administrativne poslove za potrebe radne grupe obavlja Služba za civilnu zaštitu Općine Gračanica i vrši koordinaciju svih aktivnosti Radne grupe.

IV

Predsjedniku, članovima i tehničkom sekretaru Radne grupe pripada naknada. u visini koju posebnim rješenjem odredi Općinski načelnik.

V

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Dostavljeno:

1. Imenovanim u radnoj grupi
2. Službi za civilnu zaštitu
3. Evidenciji
4. a/a

Općinski načelnik
Nusret Helić s.r.

UVOD

Ovim Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Gračanica (u daljem tekstu: Program razvoja) određuju se ciljevi, politika i strategija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gračanica za period 2018. - 2022. godine.

Zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća obuhvata: programiranje, planiranje, organizovanje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprečavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanja i ublažavanja štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Program razvoja predstavlja okvirni i osnovni dokument kojim će se, u procesu razvoja i izgradnje sistema zaštite i spašavanja u Općini Gračanica odrediti pravci razvoja zaštite i spašavanja kroz realizaciju konkretnih planova i projekata iz ove oblasti, uskladiti funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u Općini Gračanica između nosilaca ovog sistema.

U okviru ovog Programa razvoja utvrđena su i pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva na području općine, jer te oblasti čine jedinstvenu cjelinu kako je utvrđeno u članu 2. i 27. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva TK.

1. POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OPĆINE

Politika razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara Općine Gračanica (u daljem tekstu: Politika razvoja) polazi od činjenice da je Bosna i Hercegovina složena država u kojoj je državni aparat organizovan na više nivoa, što je dovelo do reduciranja nadležnosti općine u pogledu korištenja, čuvanja i zaštite svih vrsta prirodnih i drugih resursa.

Politikom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara i vatrogastva u općini Gračanica (u daljem tekstu: Politika razvoja) utvrđuje se politika, vizija, ciljevi, osnovna načela i opredjeljenja i područje razvoja, te strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja u Općini Gračanica.

U Strategiji integriranog razvoja Općine Gračanica 2011–2020. godine koja je od ključnih strateško-planskih dokumenata općine Gračanica je obuhvaćen i segment zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gračanica, tako da se i Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Gračanica za 2018.-2022. godinu usklađuje sa istom.

1.1.VIZIJA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Uspostaviti sistem zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva Općine Gračanica koji će štititi i spašavati život i zdravlje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, sa snažno razvijenim i efikasnim područjem prevencije, odnosno upravljanja i smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća, kao i razvijenim kapacitetima odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva i razvijene kapacitete za efikasno rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

1.2.CILJEVI RAZVOJA

Podrazumijevaju mjere i aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara i smanjenju smrtnosti ljudi, broj lica zahvaćenih prirodnim i drugim nesrećama, direktnih ekonomskih gubitaka, štete na infrastrukturi, kao i dostupnosti sistemima ranog upozoravanja.

Pored prethodno iznesenih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije, vlastite i drugih, a posebno iskustva proteklog teškog razdoblja, pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati uticaj na organizaciju i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za budući period od 2018.-2022. godine izvode se sljedeći strateški ciljevi:

Strateški cilj 1.

Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja u skladu sa nadležnostima i preporukama viših nivoa vlasti i direktivama Evropske unije.

Strateški cilj 2.

Razvoj kapaciteta za upravljanje i odgovore na opasnosti i rizike od prirodnih i drugih nesreća.

Strateški cilj 3.

Jačanje zaštite od požara i vatrogastva i službi zaštite i spašavanja kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja.

Rezultati ovako postavljenih Strateških ciljeva ogleda se u znatnom smanjenju rizika od prirodnih i drugih nesreća i gubitaka života, egzistencije i zdravlja, kao i privredne, fizičke, socijalne, kulturne i ekološke imovine građana, privrednih društava, zajednica i zemlje.

Za postizanje očekivanog ishoda treba težiti ostvarenju : Spriječiti nove i smanjiti postojeće rizike od prirodnih i drugih nesreća kroz implementaciju integrisanih i sveobuhvatnih ekonomskih, strukturnih, pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, ekoloških, tehnoloških, političkih i institucionalnih mjera koje sprečavaju i smanjuju opasnost od izloženosti i ranjivosti, te povećaju spremnost za odgovor i opravak, a samim tim jačaju i otpornost.

Projekti i mjere koji proizilaze iz Strategiji integriranog razvoja Općine Gračanica 2016–2020. godine, koji se odnose na oblast zaštite i spašavanja:

PROGRAM	MJERA/PROJEKAT
3.4.1.Program: Unaprjeđenje sistema zaštite i spašavanja	P 3.4.1.1. Jačanje kapaciteta Civilne zaštite Općine kroz adekvatno opremanje službi te stručnu edukaciju struktura CZ-e
	P 3.4.1.2. Ojačati cjelokupan sistem smanjenja rizika od katastrofa
	P 3.4.1.3. Podizanje nivoa svijesti o pitanjima smanjenja rizika od katastrofa provođenjem redovne obuke službi CZ-a i edukacije stanovništva o mjerama zaštite i spašavanja
	P 3.4.1.4. Računarski podržana web/GIS – platforma za pomoć sistemu upravljanja hitnim situacijama
	P 3.4.1.5. Uspostava video nadzora na prostoru općine Gračanica
	P 3.4.1.6. Opremanje Profesionalne vatrogasne jedinice nedostajućom opremom
3.4.2.Program: Deminiranje	P 3.4.2.1. Sufinansiranje deminiranja sumnjivih površina od mina na području općine Gračanica
3.4.3.Program: Sanacija klizišta	P 3.4.3.1. Sanacija klizišta

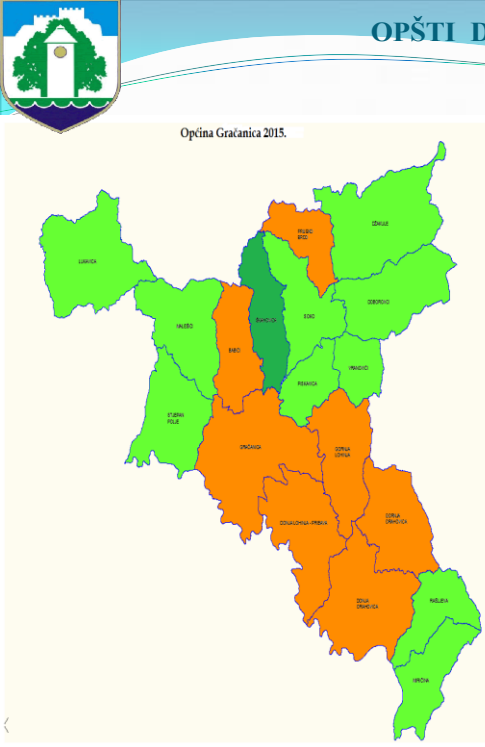
Program razvoja zaštite i spašavanja obrađuje slijedeća pitanja:

1. Zaključke iz Procjene ugroženosti općine;
2. Podatke o stanju organizovanosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća;
3. Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi;
4. Osnovne ciljeve, zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja,
5. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju;
6. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje;
7. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja.

Razvoj sistema za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i provođenje mjera zaštite i spašavanja su od općeg interesa za Općinu Gračanica. U slučaju pojave prirodne i druge nesreće svako je dužan pomagati u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnostima.

Razvoj sistema za zaštitu i spašavanje života i zdravlja ljudi i njihovo spašavanje, zbrinjavanje i liječenje utvrđuje se kao prioritet i obaveza svih spašavanja u odnosu na sve druge zaštitne i spasilačke aktivnosti.

2. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OPĆINE

OPŠTI DIO PROCJENE	
 Općina Gračanica 2015. <i>Način izrade procjene upr.</i>	Država
	Bosna i Hercegovina
	Entitet
	Federacija
	Kanton
	Tuzlanski
	Općina
	Gračanica
	Površina
	219,5 km ² (14,2 % površ. TK, a 0,428 % površine BiH)
	Stanovništvo općina (popis 2013. g.). Smješteno u 25 MZ, od toga 1 urbana i 24 ruralne
	45.220 (od toga 21.641 muških ili 47,86 % i 23.579 žena ili 52,14 %)
	Radno spos. stan. (15-64 god.- popis 2013. g.)
	37.560 (od toga 17.771 muških i 19.789 žena)
	Broj domaćinstava (pop. 2013. g.)
	15.083
	Zaposleni (popis 2013.)
	12.265
	Nezaposleni (pop. 2013.)
	3.736 (Prema podacima Zavoda za zapošljavanje : prijavljenih na biro:8747)
	Ukupan broj zgrada
	14.628
	Ukupan broj stanova
	20.062
	Geografske koordinate
	44° 41' 21" 18°18'08"

Procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje Općine Gračanica (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti), u skladu sa odredbom člana 174. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije B i H", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), Uredbe o sadržaju i načinu izrade Planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara ("Službene novine Federacije BiH", broj: 8/11), Metodologije za izradu Procjene ugroženosti od požara ("Službene novine Federacije B i H", broj: 8/11), Odluke o procjeni ugroženosti Federacije Bosne i Hercegovine od prirodnih i drugih nesreća, v. Broj:2003/2014 od 13.11.2014. godine, Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Tuzlanskom kantonu ("Službene novine TK", broj: 10/08 i 8/15) i Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje Općine Gračanica („Službeni glasnik Općine Gračanica“, broj: 3/07) izradila je Služba za civilnu zaštitu u saradnji sa službama za upravu općine, Radnom grupom za izradu procjene i plana zaštite i spašavanja koja je imenovana Odlukom Općinskog štaba civilne zaštite Gračanica, broj: 08-44-01-334/14 od 05.12.2014. godine i Radnom grupom za implementaciju projekta World Vision Bosne i Hercegovine u okviru potpisanog Memoranduma o razumijevanju između Općine Gračanica i World Vision u Bosni i Hercegovini koja je zajedno sa stručnim konsultantom uradila revidiranje i ažuriranje Procjene ugroženosti Općine Gračanica od prirodnih i drugih nesreća, koja je usvojena od strane Općinskog štaba civilne zaštite i Općinskog načelnika Općine Gračanica.

Prilikom izrade vodilo se računa o usklađivanju dokumenata sa Procjenom ugroženosti Federacije Bosne i Hercegovine od prirodnih i drugih nesreća (Dopis Federalne

uprave civilne zaštite, broj: 01-44/5-862-3/14 od 06.02.2015. godine) i Procjenom ugroženosti Tuzlanskog kantona od prirodnih i drugih nesreća.

Procjena ugroženosti je urađena na osnovu Metodologije za izradu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 35/04), Metodologije za izradu Procjene ugroženosti od požara ("Službene novine Federacije B i H", broj: 8/11) i predstavlja temeljni dokument za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja i Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća za područje Općine Gračanica.

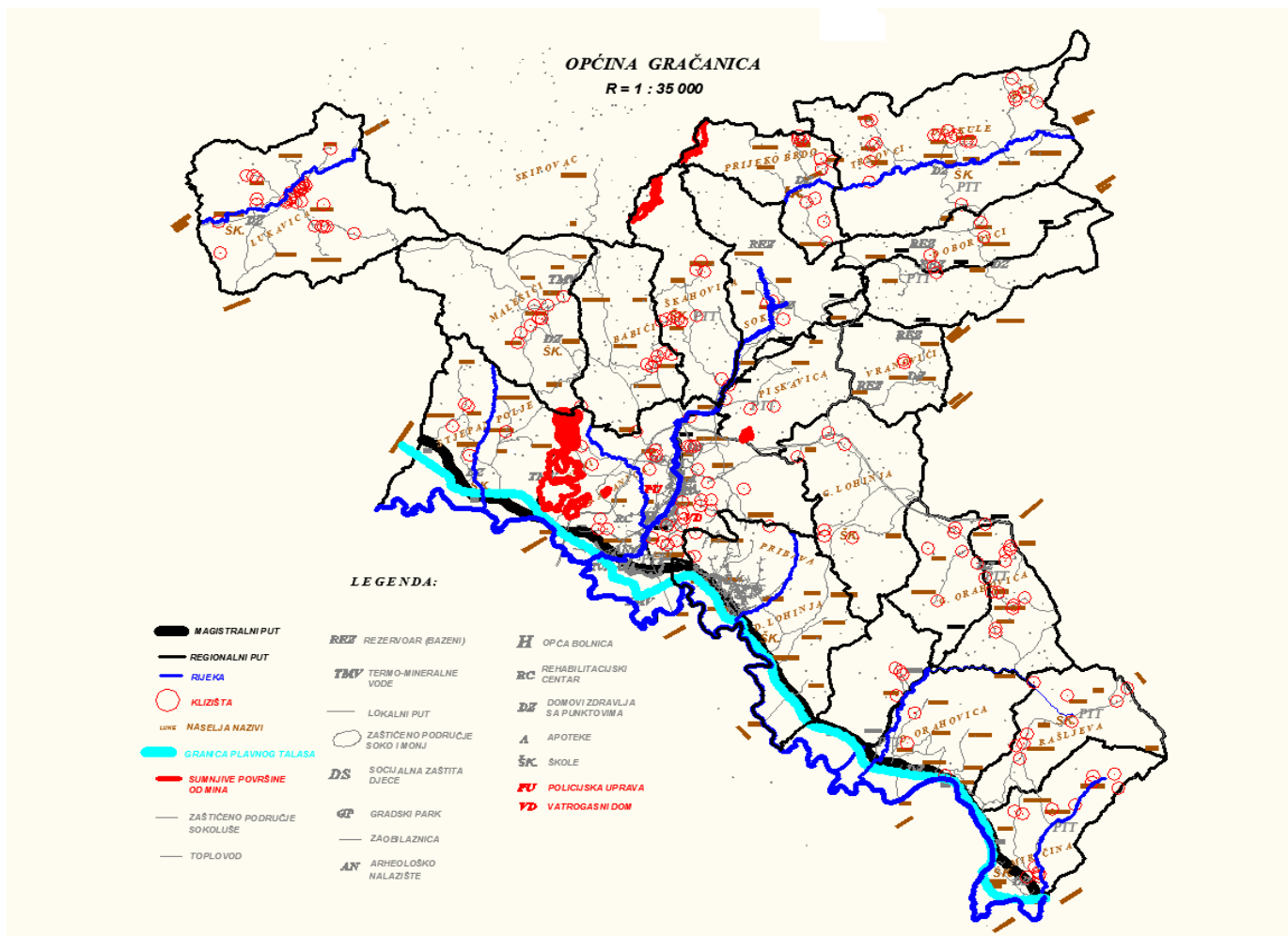
Zaključci utvrđeni u Procjeni ugroženosti Općine Gračanica od prirodnih i drugih nesreća, predstavljaju polazište i osnovne pravce i usmjerenje za ažuriranje i donošenje Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u općini Gračanica, kao i izradu i donošenje Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Općini Gračanica za naredni period.

Procijenjenim stanjem ugroženosti područja Općine Gračanica obuhvaćene su prirodne i druge nesreće koje mogu ugroziti područje Općine Gračanica, što je značajan korak ka uspostavljanju spremnosti društvene zajednice za sprječavanje, nastajanje, ublažavanje i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća na području Općine Gračanica.

2.1. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području općine Gračanica

Na cjelokupnom prostoru općine mogu nastati prirodne, tehničko-tehnološke i druge nesreće koje mogu ugroziti život i zdravlje većeg broja ljudi i izazvati materijalne štete većeg obima. U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10) pod pojmom:

- **prirodne nepogode:** podrazumijevaju se događaji koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati, kao što su: potres, poplava, visoki snijeg, sniježni nanosi, olujni ili orkanski vjetar, grad, prolom oblaka, klizište, suša, hladnoća, te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.
- **tehničko-tehnološke nesreće:** podrazumijevaju se događaji koji su izmakli kontroli pri obavljanju određene djelatnosti ili upravljanja određenim sredstvima za rad i rad s opasnim tvarima, naftom i njenim derivatima i energetskim plinovima tokom njihove proizvodnje, prerade, upotrebe, skladištenja, pretovara, prijevoza ili uklanjanja, čije posljedice ugrožavaju ljude i materijalna dobra.
- **druge nesreće:** podrazumijevaju se velike nesreće u cestovnom, željezničkom, zračnom ili pomorskom prometu, požar, rudarske nesreće, rušenje brana, atomske, nuklearne ili druge nesreće koje uzrokuje čovjek svojim aktivnostima, rat, vanredno stanje ili drugi oblici masovnog stradanja ljudi i uništavanja materijalnih dobara.

Na cjelokupnom prostoru mogu nastati prirodne i druge nesreće:

- **Prirodne nepogode:** potres, poplava, visoki snijeg i sniježni nanosi, olujni ili orkanski vjetar, grad, prolom oblaka, klizište, suša, hladnoća, te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti,
- **Tehničko-tehnološke i druge nesreće** – događaji koji su izmakli kontroli pri obavljanju određene djelatnosti ili upravljanja određenim sredstvima za rad i rad sa opasnim tvarima, naftom i njenim prerađevinama i energetskim plinovima tokom njihove proizvodnje, prerade, upotrebe, skladištenja, pretovara, prijevoza ili uklanjanja čije posljedice ugrožavaju ljude i MD,
- **Druge nesreće**- velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu, požar, rudarske nesreće, rušenje brana ili druge nesreće koje uzrokuje čovjek svojim aktivnostima, rat, vanredno stanje ili drugi oblici masovnog stradanja ljudi i MD.
- **Kontaminiranost teritorije općine minama i NUS-om,**
- **Hemijska industrija smještena u Tuzli i Lukavcu** koja u procesu proizvodnje ne prate odgovarajuće tehnologije zdravstvene i ekološke zaštite, čime i dalje predstavljaju direktnu opasnost po ljude, biljni i životinjski svijet, zemljište zrak i okoliš.

2.2. Područje djelovanja prirodnih i drugih nesreća

Navedene prirodne i druge nesreće mogu zahvatiti, sa manjim ili većim intenzitetom, područje svih 25 mjesnih zajednica (23 registrovane i 2 neregistrovane): Babići, Buk, Doborovci, Donja Lohinja, Donja Orahovica, Džakule, Gračanica, Gornji Doborovci, Gornja Lohinja, Gornja Orahovica, Lendići, Lukavica, Malešići, Miričina, Piskavica, Pribava, Prijeko Brdo, Rašljeva, Soko, Stjepan Polje, Škahovica, Trnovci, Vranovići i dvije neregistrovane: Donji i Gornji Skipovac.

2.3.Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra mogu biti, zavisno od vrste, intenziteta i vremena trajanja prirodne i druge nesreće od minimalnih do posljedica koje ugrožavaju zdravlje i živote ljudi i pričinjavaju velike materijalne štete, odnosno potpunog uništenja materijalnih, kulturnih i drugih dobara.

Posljedice prirodnih i drugih nesreća mogu se negativno odraziti i na zaštitu životne okoline, odnosno može doći do pogoršanja ekološkog stanja prirodne okoline.

Nesreće, kao što su potresi, poplave, jaki olujni vjetar, klizišta, tehnološke nesreće, veliki požari, rušenje brana na hidroakumulacijama, rudarske nesreće, saobraćajne nesreće, epidemije i epizootije zaraznih bolesti velikih razmjera i kalamiteti biljnih bolesti i štetočina, mogu izazvati katastrofalne posljedice sa velikim brojem povrijeđenih i poginulih lica, te sa štetama ogromnih razmjera.

PREGLED NAJVEĆIH PRIRODNIH NESREĆA U 15-GODIŠNJEM RAZDOBLJU NA PODRUČJU OPĆINE GRAČANICA

GODINA	VRSTA PRIRODNE NESREĆE	POSljedICE PO LJUDE I MATERIJALNA DOBRA	EKONOMSKI GUBICI PO ZAJEDNICU
2001.	POPLAVA KLIZIŠTA	Oštećeni stambeni objekti od poplava- 33, oštećena 4 ekonomska objekta, Štete na poljoprivrednim kulturama, oštećena infrastruktura i dr., a Aktivirano 145 klizišta, od klizišta uništeno 27 st. Objekata,oštećeno 17 , oštećeni putevi i dr.infra str.objekti.	12.296.629,10
2005 .	POPLAVA		248.400
2006 .	POPLAVE KLIZIŠTA		514.100
2010 .	POPLAVE KLIZIŠTA	Plavljenje 282 ha polj.zemljišta, poplavljeno 131 st. obj., Aktivirana 82 nova klizišta i oštećena: 3 reg. Puta, 34 lokalna puta, 4 stambena objekta 5 mostova i dr.	5.765.808,39
2012 .	VISOKI SNIJEG I SNJEŽNI NANOSI I SUŠA	Štete na putnim komunikacijama Umanjenje prinosa na polj. kulturama do 60 %	14.892.787,5

2014 .	POPLAVE KLIZIŠTA GRAD	Poplavljeno 1262 ha polj.zemljišta, 617 stambenih, 119 privrednih i 300 ekonomskih objekata, OŠ i trafostanica, uginulo 1927 koka za mat.jato,. Aktivirano 500 klizišta i odrona i uništena 84 st. Objekta, prekinuta 151 putna komunikacija i dr. Od grada oštećeno 1629 stambenih, 1210 pomoćnih i 2 javna objekta, uništene poljoprivredne kulture i dr.	78.625.266,50
UKUPNO			112.342.991,49

Dosadašnja iskustva pokazuju da ranjivost zajednica na prirodne katastrofe i velike nesreće opada s rastom njihove ukupne razvijenosti.

Razvijene zajednice su u periodu od 1990. – 2001. godine pretrpjele štete u iznosu od 2% njihovog bruto društvenog prihoda (BDP-a), a nerazvijene od 13% BDP-a, što dovoljno govori o potrebi ulaganja i izdvajanja finansijskih sredstva u godišnjem budžetu Općine za zaštitu i spašavanje, te da je izdvojeni iznos tih sredstva u direktnoj vezi sa smanjenjem posljedica tih nesreća

3. Podaci o stanju organiziranosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

Svi vidovi zaštite od prirodnih i drugih nesreća organiziraju se i provode u skladu sa načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i preuzetim međunarodnim obavezama. Zaštitu i spašavanje provode građani, organi vlasti, privredna društva i druga pravna lica, službe zaštite i spašavanja, štabovi, jedinice i povjerenici civilne zaštite u okviru svojih prava i dužnosti, a na principima saradnje, solidarnosti i uzajamnosti svih učesnika u sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Prirodne i druge nesreće utvrđene u Procjeni ugroženosti ukazuju na mogućnost izazivanja posljedica većih razmjera na širem području Općine Gračanica.

Imajući to u vidu i opredjeljenje Federacije BiH za izgradnju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja u kojem će na svim nivoima vlasti imati istu organizaciju, iste nosioce zaštite i spašavanja i istu strukturu rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja.

To opredjeljenje za jedinstvo organizacije i funkcionisanje zaštite i spašavanja potvrđuje i osigurava Zakonom o zaštiti i spašavanju, kao i čitavim nizom provedbenih propisa koji proizilaze iz ovog Zakona i osiguravaju jedinstvo sistema zaštite i spašavanja u Federaciji BiH.

U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju organizacija civilne zaštite obuhvata:

1. ličnu i uzajamnu zaštitu,
2. mjere zaštite i spašavanja,
3. štabove civilne zaštite,
4. povjerenike civilne zaštite,

5. službe zaštite i spašavanja,
6. jedinice civilne zaštite,
7. rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite.

3.1.Lična i uzajamna zaštita

Lična i uzajamna zaštita građana znači najmasovniji oblik pripremanja i organiziranog sudjelovanja građana u zaštiti i spašavanju. Ta zaštita se provodi u stambenim zgradama, javnim i drugim objektima, naseljima i pravnim licima.

Lična i uzajamna zaštita obuhvata naročito: obuku građana, mjere i postupke preventivne zaštite, prvu pomoć i samopomoć, zbrinjavanje djece i nemoćnih osoba i druge hitne intervencije u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

3.2. Mjere zaštite i spašavanja

Mjere zaštite i spašavanja znače organizirane radnje i postupke preventivne i operativne prirode, koje pripremaju i provode organi uprave i drugi organi vlasti i pravna lica (u daljem tekstu: nosioci zaštite i spašavanja). U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća provodit će se slijedeće mjere zaštite i spašavanja:

- Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- Evakuacija,
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- Zamračivanje,
- Zaštita i spašavanje od RHB sredstava,
- Zaštita i spašavanje od rušenja,
- Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- Zaštita i spašavanje od požara,
- Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- Prva medicinska pomoć,
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Asanacija terena, zaštita okoliša,
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda
- Po potrebi mogu se planirati, pripremati, organizovati i druge aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju.

Nosioci zaštite i spašavanja planiraju i pripremaju:

1. mjere i postupke od značaja za provođenje preventivne zaštite, kao osnovnog vida sprečavanja nastajanja prirodne ili druge nesreće ili ublažavanja njenog djelovanja;
2. mjere i postupke zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastanka prirodnih i drugih nesreća;
3. mjere i postupke zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodnih i drugih nesreća;
4. mjere i postupke za ublažavanje i otklanjanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća.

Sva pravna lica, koji su vlasnici poslovnih, objekata i stambenih zgrada, odgovorni su za provođenje propisanih mjera zaštite i spašavanja i moraju nabaviti i držati u funkcionalnom stanju potrebna sredstva i opremu za zaštitu i spašavanje, te službi civilne zaštite i povjereniku civilne zaštite davati podatke o objektima, korisnicima i stanju sredstava i opreme namijenjene za potrebe civilne zaštite.

3.3. Štabovi civilne zaštite

Štabovi civilne zaštite se formiraju kao operativno - stručni organi u naseljenim mjestima, privrednim i drugim pravnim licima, za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na području naselja i općine. Štabovi se u miru aktiviraju samo onda kada nadležni organ proglasi da je nastalo stanje prirodne i druge nesreće na određenom području kao i za vrijeme vježbi civilne zaštite, a u ratu funkcioniraju stalno. U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja štabovi civilne zaštite vrše slijedeće poslove:

- Odlučuju o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena
- Naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će te mjere provoditi
- Usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju;
- Rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanih snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

U skladu sa formacijom OpŠCZ Gračanica popunjen sa 13 članova (komandant, načelnik i 11 članova štaba)

3.4. Povjerenici civilne zaštite

Povjerenike civilne zaštite treba postavljati u naseljima, dijelovima naselja, stambenim zgradama, pravnim licima, organima uprave, drugim organima i ustanovama u kojima se ne osnivaju štabovi civilne zaštite. Povjerenici u organima uprave i drugim organima vlasti i pravnim licima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i pripremanje mjera i aktivnosti na sudjelovanju službenika i zaposlenika na provođenju lične i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u objektima za koje su zaduženi, a povjerenici u naseljima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i preduzimanje neposrednih mjera na učešću građana na provođenju samozaštite, kao i mjera zaštite i spašavanja i učestvuju u svim aktivnostima civilne zaštite koje se provode na zaštiti i spašavanju na određenom području.

3.5. Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja se po pravilu organizuju u pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje. One vrše poslove po pitanjima koja proizlaze iz osnovne djelatnosti pravnog lica, a ostvaruju ih provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja, od momenta nastajanja prirodne ili druge nesreće do otklanjanja posljedica, odnosno do momenta kad se ocijeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi.

Postojeće Službe za zaštitu i spašavanje formirane u općini Gračanica:

- Služba za komunalne poslove u JP “ Komus” Gračanica (29),
- Služba za zaštitu životinja i namirnica životinjskog porijekla u JP ” Veterinarska stanica” Gračanica (15),
- Služba za medicinsku pomoć u JZU “ Dom zdravlja” Gračanica (18),
- Služba za zaštitu od požara (13)

3.6. Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite treba organizovati, opremiti i osposobljavati kao operativne interventno - manevarske snage za neposredno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja. Formiranje jedinica civilne zaštite treba vršiti, u načelu, radi izvršavanja onih zadataka za koje se ocijeni da postojeće snage i sredstva službi zaštite i spašavanja ne bi bile dovoljne. Jedinice civilne zaštite se formiraju kao jedinice opšte i specijalizovane namjene. U skladu sa Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gračanica, jedinice civilne zaštite opće namjene organizovane su na područjima mjesnih zajednica.

3.7. Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite

Za operativno - stručno rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja formiraju se štabovi civilne zaštite, Općinski štab civilne zaštite za područje općine Gračanica, a po mjesnim zajednicama i pravnim licima štabovi civilne zaštite u mjesnim zajednicama i pravnim licima, odnosno povjerenici civilne zaštite gdje nisu formirani štabovi civilne zaštite.

Složenost i obimnost zadataka zaštite i spašavanja od posljedica prirodnih i drugih nesreća većih razmjera čini rukovođenje civilnom zaštitom složenim i značajnim za uspješno djelovanje zaštite i spašavanja u cjelini. Radi toga se mora posvetiti posebna pažnja popuni štabova civilne zaštite stručnim kadrovima koji imaju organizatorske sposobnosti i iskustvo za rukovođenje.

U organizaciju civilne zaštite spada i FUCZ, kantonalne uprave civilne zaštite i službe civilne zaštite jedinica lokalne samouprave čiji su položaj, ovlasti i odgovornosti propisane Zakonom o zaštiti i spašavanjem i drugim zakonima, drugim propisima i općim aktima.

Zaštitu i spašavanje provode građani, organi vlasti, privredna društva i druga pravna lica, službe zaštite i spašavanja, štabovi, jedinice i povjerenici civilne zaštite, u okviru svojih prava i dužnosti, a na principima saradnje, solidarnosti i uzajamnosti svih učesnika u sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju posljedica djelovanja prirodnih ili drugih nesreća.

Zaštita i spašavanje života i zdravlja ljudi ima prioritet u odnosu na sve druge zaštitne i spasilačke aktivnosti.

U slučaju prirodne ili druge nesreće svako je dužan pomagati u skladu sa svojim mogućnostima i sposobnostima.

U javnim ustanovama i preduzećima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje formirat će se službe zaštite i spašavanja.

Na prijedlog Službe civilne zaštite općine Općinski načelnik određuje pravna lica i udruženja građana u kojima će se formirati službe zaštite i spašavanja, koje će djelovati na području općine.

Službe zaštite i spašavanja vrše poslove zaštite i spašavanja po pitanjima koja proizlaze iz osnovne djelatnosti pravnog lica. Te poslove služba ostvaruje provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja

Odlukom Općinskog vijeća Gračanica, broj: 01-05-3608/03 od 01.12.2003. godine osnovan je Općinski štab civilne zaštite Gračanica, kao stručno-operativno tijelo općine Gračanica za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Općinski štab civilne zaštite čine komandant, načelnik i 13 članova štaba (Općinski načelnik i šefovi općinskih službi - 4, šef kabineta Općinskog načelnika - 1, rukovodilac Policijske

uprave u Gračanici - 1, direktor Doma zdravlja u Gračanici - 1, direktor Veterinarske stanice Gračanica - 1, Komandir PVJ Gračanica - 1, referenti za mjere zaštite i spašavanja iz Službe CZ - 2 i sekretar Crvenog križa - 1.

Općinski štab je stručno-operativni organ koji je ovlašten za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na teritoriji područja općine, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju u skladu sa zakonom i drugim propisima i oni funkcioniraju u miru samo onda kada nadležni organ proglasi da je nastalo stanje prirodne i druge nesreće, odnosno kada treba preventivno djelovati prije nastanka prirodne i druge nesreće, kao i za vrijeme vježbi civilne zaštite, a u ratu funkcioniraju stalno. Kadrovska popunjenost i stručna osposobljenost štaba je dobra što potvrđuju i ocjene ocjenjivača u provedenim terenskim vježbama " Pomoć unesrećenim 2004." i "Pomoć u nesrećama 2009." kao i u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u toku prirodnih i drugih nesreća u 2010, 2012., 2014., 2015 i 2016. godini.

Za rukovođenje i komandovanje snagama angažovanim na provođenju preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u mjesnim zajednicama i preduzećima trenutno je ažurirano i mogu se angažovati:

- od planiranih 21 štaba 11 štabova civilne zaštite u mjesnim zajednicama je ažuriralo podatke i raspoređeno je 47 pripadnika,
- 3 štaba civilne zaštite u preduzećima po 5 članova,
- od planiranih 220 povjerenika, u 11 MZ ažuriran spisak povjerenika civilne zaštite od 128,
- U pravnim licima imenovano 35 povjerenika civilne zaštite.

U skladu sa Zakonskom regulativom formirat će se štabovi, izvršiti popuna i imenovati povjerenici u novoformiranim mjesnim zajednicama.

Kadrovska popunjenost članova štaba u mjesnim zajednicama i preduzećima je zadovoljavajuća, a stručna osposobljenost nije na potrebnom nivou koji se može dograditi obukama i osposobljavanjem po nastavnim planovima i programima za obuku.

Osnovi problem jeste u obezbjeđenju neophodne opreme i sredstava za provođenje mjera zaštite i spašavanja.

Na poslovima zaštite i spašavanja mogu se angažovati svi radno sposobni građani od 18 do 60 godina života (muškarci), odnosno od 18 do 55 godina života žene (cca 45%).

Općina će obezbijediti:

- pravovremeno donošenje odluke o organiziranju i funkcioniranju zaštite i spašavanja općine i osigurava njeno provođenje,
- donošenje programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine,
- planiranje i utvrđivanje izvora finansiranja za izvršavanje poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine,
- organizovanje službe osmatranja i uzbunjivanja u općini,
- donošenje akata o osnivanju općinskog štaba civilne zaštite i službe civilne zaštite,
- donošenje plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća općine,
- proglašenje stanja prirodne i druge nesreće i donošenje naredbe za upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite, službi za upravu, privrednih društava i drugih pravnih lica sa područja općine na prevenciji, ublažavanju i otklanjanju štetnih posljedica od prirodnih i drugih nesreća,

- izvršenje i drugih poslova zaštite i spašavanja u skladu sa zakonom, drugim propisima i općim aktima.

Službe za upravu općine:

Općinske službe za upravu u okviru svojih prava i dužnosti utvrđenih zakonom, statutom općine i drugim propisima, u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, izvršavaju i obezbjeđuju izvršavanje zakona, drugih propisa i općih akata, staraju se o organizovanju i sprovođenju mjera zaštite u oblasti za koju su osnovani i odgovorni su za stanje te zaštite, prate stanje zaštite i predlažu mjere za razvoj i unapređenje zaštite, vrše nadzor nad sprovođenjem zakona, planova zaštite i sprovođenje preventivnih mjera zaštite u pravnim licima i druge poslove koji su im zakonom i drugim propisima stavljeni u nadležnost.

Služba za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije

Služba za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije vrši upravne i stručne poslove iz nadležnosti Općine koji se odnose na privredni razvoj, finansije i inspekcije i to:

- Izvršava i obezbjeđuje izvršavanje zakona i drugih propisa i općih akata koji se odnose na poduzetništvo, lokalni razvoj, finansije i inspekcijske poslove,
- Izrađuje nacрте propisa i druge opšte i pojedinačne akte iz svog djelokruga,
- Rješava u upravnim stvarima iz oblasti samostalnog privređivanja, poljoprivrede, vodoprivrede i drugih upravnih stvari iz nadležnosti Službe,
- Izrada analiza, informacija, izvještaja iz oblasti privrede, lokalnog razvoja, finansija i inspekcija,
- Izrada i provođenje Strategije razvoja općine,
- Priprema nacrt i prijedlog budžeta, te izvještaja o izvršenju,
- Vršі kontrolu pravilnosti i zakonitosti korištenja budžetskih sredstava,
- Poslove knjigovodstva i računovodstva,
- Trezorsko poslovanje,
- Poslove javnih nabavki,
- Inspekcijski nadzor,
- Saradnja sa privrednim sektorom, predstavnicima malih, srednjih i strateških preduzeća, strukovnim udruženjima i međunarodnim organizacijama za podršku privatnom sektoru,
- Predlaganje mjera za stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta,
- Preduzimanje mjera iz nadležnosti Općine u vezi sa razvojem, podsticajem i zaštitom poljoprivrednog zemljišta,
- Poduzimanje mjera iz nadležnosti Općine u vezi sa vodoprivredom,
- Vođenje službene evidencije i baze podataka iz nadležnosti Službe (registar poduzetnika, poljoprivrednih gazdinstava, izdatih rješenja i druge registre) kao i poslove statistike,
- Izrada nacрта općih i drugih akata koje donosi Vijeće iz nadležnosti privrede i lokalnog razvoja,
- Učešće u izradi programa rada Načelnika Općine i Općinskog vijeća,
- Učešće u radu komisija koje imenuje Načelnik Općine i Općinsko vijeće,

- Koordinacija rada sa drugim službama i organizacionim jedinicama, državnim institucijama, kantonom, organizacijama i institucijama u okviru ovlaštenja,
- Obavljaju se i drugi poslovi po nalogu Načelnika, kao i drugi poslovi koji se posebni aktima stave u nadležnost Službe.
- Služba za za budžet, finansije i lokalni razvoj, provodi aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara: zbrinjavanja stanovništva, evakuacije, sklanjanju stanovništva i materijalnih dobara, PMP, zaštiti i spašavanju na vodi i pod vodom, zaštiti bilja i biljnih proizvoda, zaštiti životinja i namirnica životinjskog porijekla, asanaciji terena, zaštiti i spašavanju iz ruševina, RHB zaštiti, zaštiti od požara, zaštiti životne sredine i druge mjere koje naredi Općinski štab civilne zaštite i Općinski načelnik u skladu sa zakonom i općim aktima Općine.

Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove

Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove vrši upravne i stručne poslove iz nadležnosti Općine koji se odnose na:

- Provođenje zakona i drugih propisa i opštih akata iz oblasti urbanizma, prostornog uređenja, građenja, građevinskog zemljišta, katastra i imovinsko-pravne oblasti i stambeno-komunalne oblasti,
- Provodi zakonom propisan postupak za donošenje razvojnih i provedbenih planova, njihove izmjene i dopune i provodi iste,
- Davanje obavještenja građanima o mogućnosti gradnje na pojedinim lokacijama u skladu sa usvojenim planovima (izvodi iz planova),
- Priprema općinskih odluka iz oblasti urbanizma, građevinarstva, katastra i imovinsko-pravnih odnosa,
- Rješava u upravnim stvarima iz djelokruga rada Službe i izdaje uvjerenja o kojima se vode službene evidencije,
- Zemljišnu politiku i planove uređenja građevinskog zemljišta,
- Priprema prijedloga idejnih rješenja estetskog uređenja objekata, zelenih i javnih površina,
- Daje projektne zadatke i priprema tendersku dokumentaciju iz nadležnosti Službe,
- Priprema programe, analize, izvještaje i drugo iz nadležnosti Službe,
- Vodi evidenciju građevinskog zemljišta,
- Utvrđuje urbanističko-tehničke uslove za izradu urbanističkih saglasnosti i vrši pregled izvedbeno tehničke dokumentacije,
- Izrađuje planove i projekte razvoja komunalne infrastrukture (sanacija, rekonstrukcija, modernizacija),
- Vršiti poslove premjera, uspostave i obnove katastra nekretnina, katastra komunalnih uređaja, kartografiranje teritorije općine, vodi tehničku arhivu originala karata i planova i premjeravanja zemljišta,
- Priprema rješenja o utvrđivanju opšteg interesa,
- Obračunava rentu, naknadu za uređenje i korištenje građevinskog zemljišta,
- Vodi upravne postupke iz oblasti dodsjeke građevinskog zemljišta imovinsko-pravne oblasti i stambeno-komunalne oblasti,
- Učestvuje u izradi programa rada Načelnika i Općinskog vijeća,

- Obavljanje koordinacije rada sa drugim službama i organizacijama iz svog djelokruga,
- Učestvuje u radu komisija koje imenuje Općinski načelnik i Vijeće,
- Uspostavljanje i održavanje GIS (Geoinformacionog sistema) u oblasti prostornog planiranja i katastra zemljišta,
- Obezbjeduje organizovano obavljanje individualne komunalne potrošnje (proizvodnja i isporuka vode, prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda, proizvodnja i isporuka toplote, odvoženje i deponovanje komunalnog otpada, pogrebna i dimnjačarska djelatnost),
- Obezbjedenje i vršenje nadzora na čišćenju i održavanju javnih, zelenih i drugih površina, uređivanje i opremanje javnih zelenih i rekreacionih površina, odvođenje atmosferskih voda, održavanje komunalne opreme,
- Obavljanje stručno operativnih poslova u vezi sa izgradnjom i održavanjem puteva i objekata nad putevima,
- Planiranje, organizovanje i nadziranje rada zimske službe,
- Poslovi koji su vezani za rješenje regulisanja saobraćaja,
- Poslovi u vezi sa klizištima i energetsom efikasnošću,
- Rad na poslovima kontrole mjesečne potrošnje i godišnjih planova održavanja i izgradnje javne rasvjete,
- Praćenje stanja funkcionisanja javne rasvjete i semafora,
- Vođenje katastra izgrađene javne rasvjete,
- Praćenje i nadzor nad radom javnih preduzeća iz komunalne oblasti i životne sredine,
- Organizovanje zaštite i unapređenja kvaliteta životne sredine,
- Poslovi iz oblasti stambenih odnosa, kućnog reda, održavanje stambenih zgrada i hitnih intervencija,
- Priprema tenderske dokumentacije u postupku javnih nabavki iz svoje nadležnosti,
- Poslovi energetske efikasnosti,
- Rad na izradi općinskih odluka i drugih akata proizašlih iz Zakona o cestama, Zakona o komunalnim djelatnostima i dr. iz ovih oblasti,
- Obavlja i druge poslove po nalogu Načelnika Općine.

Služba za urbanizam, katastar i imovinsko-pravne poslove, u skladu sa zakonskim propisima i naučno-tehničkim dostignućima iz oblasti urbanizma i građenja, provodi preventivne mjere na smanjenju opasnosti od rušenja, odronjavanja i klizanja zemljišta- izrada katastra klizišta, požara, zagađenja okoline i drugih opasnosti, učestvuje u radu komisija za popis i procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća, dostavlja tražene podatke Službi za civilnu zaštitu i Općinskom štabu civilne zaštite, donosi potrebna rješenja za objekte određene za smještaj i zbrinjavanje evakuisanih ljudi i materijalnih dobara iz ugroženih područja, te radi i druge poslove na traženje Općinskog načelnika i Općinskog štaba civilne zaštite.

Služba za upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i zajedničke poslove

Služba za upravu, društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i zajedničke poslove vrši upravne i stručne poslove iz nadležnosti Općine koji se odnose na:

- Izvršavanje i obezbjeđenje izvršavanja zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti predškolskog, školskog vaspitanja, zdravstvene i socijalne zaštite, nauku, kulturu i

sport, nevladine organizacije, oblasti uprave, ljudskih resursa, boračko-invalidske zaštite, raseljenih osoba i zajedničke poslove,

- Izrađuje nacрте propisa i drugih akata iz svog djelokruga rada,
- Rješava u upravnim stvarima iz svog djelokruga rada,
- Izdaje uvjerenja o činjenicama za koje se vode evidencije,
- Poslove šalter sale - centra za usluge,
- Poslove u vezi sa biračkim spiskovima,
- Vršі nadzor nad radom javnih ustanova koje je osnovalo Općinsko vijeće,
- Poslove matičnih evidencija,
- Zajedničke poslove za Načelnika, službe i Općinsko vijeće,
- Kordinacija sa drugim službama iz djelokruga rada Službe,
- Učestvuje u radu komisija koje imenuje Općinski načelnik, vodi evidencije iz svog djelokruga rada,
- Vršі poslove pružanja pravne pomoći,
- Poslove arhive,
- Obavlja i druge poslove po nalogu Načelnika Općine.

Služba za upravu, boračko-invalidsku zaštitu i opšte poslove i Služba za budžet, finansije i lokalni razvoj, provodi aktivnosti na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara: zbrinjavanja stanovništva, evakuacije, sklanjanju stanovništva i materijalnih dobara, PMP, zaštiti i spašavanju na vodi i pod vodom, zaštiti bilja i biljnih proizvoda, zaštiti životinja i namirnica životinjskog porijekla, asanaciji terena, zaštiti i spašavanju iz ruševina, RHB zaštiti, zaštiti od požara, zaštiti životne sredine i druge mjere koje naredi Općinski štab civilne zaštite i Općinski načelnik u skladu sa zakonom i općim aktima Općine.

Služba za civilnu zaštitu

Služba za Civilnu zaštitu vrši upravne, stručne i druge poslove zaštite, spašavanja i vatrogastva iz nadležnosti Općine:

- Organizuje, priprema i provodi zaštitu i spašavanje na području općine,
- Izrađuje procjenu ugroženosti za područje općine,
- Priprema program razvoja zaštite i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća na općini,
- Predlaže plan zaštite i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća,
- Prati stanje priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje, organizovanje i osposobljavanje civilne zaštite,
- Organizuje, izvodi i prati realizaciju obuke građana na provođenju lične i uzajamne zaštite,
- Organizuje i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanje, te organizuje i sprovodi poslove zaštite od požara i vatrogastva,
- Organizuje općinski operativni centar civilne zaštite i obezbjeđuje njegov rad,
- Vršі popunu ljudstvom štabova civilne zaštite, službe zaštite spašavanja i jedinica civilne zaštite i osigurava njihovo opremanje MTS-om, te organizuje, izvodi i prati realizaciju njihove obuke,
- Priprema propise u oblasti zaštite spašavanja iz nadležnosti općine,
- Vršі koordinaciju poslova u oblasti deminiranja i uklanjanja NUSA,

- Poduzima odgovarajuće mjere i aktivnosti na organizaciji i provođenju zaštite od požara i vatrogastva na području općine,
- obavlja stručne i druge poslove koji se odnose na organizaciju profesionalne vatrogasne jedinice,
- Predlaže plan zaštite od požara općine i osigurava njegovu realizaciju uz učešće Službe za upravu,
- Ostvaruje saradnju sa službama civilne zaštite susjednih općina u pitanjima od zajedničkog interesa za zaštitu od požara i vatrogastva,
- Vršiti poslove održavanja i ispitivanja aparata za gašenje početnih požara,
- Koordinira sve aktivnosti iz nadležnosti službe na području mjesnih zajednica preko organa mjesnih zajednica,
- Vršiti i druge poslove iz oblasti zaštite spašavanja koji su zakonom i odlukama Općinskog vijeća stavljeni u nadležnost Službe civilne zaštite i po nalogu Općinskog načelnika.

Privredna društva i druga pravna lica:

Privredna društva i druga pravna lica (u daljem tekstu: pravna lica) koja obavljaju djelatnost iz oblasti: zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, vodoprivrede, šumarstva, poljoprivrede, hemijske i petrohemijske industrije, rudarstva, građevinarstva, transporta, opskrbe, ugostiteljstva, vatrogastva, hidrometeorologije, seizmologije, ekologije i drugih oblasti u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća dužna su organizirati i provoditi poslove zaštite i spašavanja u skladu sa zakonom i drugim propisima i općim aktima nadležnih organa.

Pravna lica provode odgovarajuće pripreme, donose i razrađuju planove zaštite i spašavanja za svoje djelovanje u zaštiti i spašavanju, planiraju i osiguravaju materijalno-tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja i organiziraju jedinice i povjerenike civilne zaštite, opremaju te jedinice i povjerenike potrebnom opremom i sredstvima i osposobljavaju ih za njihovo učešće u zaštiti i spašavanju, a u toku vođenja akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara dužna su provoditi odluke nadležnog štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja.

Pored navedenih pravnih lica u pripremi i provođenju zaštite i spašavanja u okviru svoje redovne djelatnosti obavezno učestvuju organizacije Crvenog krsta i druge humanitarne organizacije i udruženja građana (gorska služba spašavanja, planinari, radio-amateri, ronionici i dr.) u skladu sa međunarodnim ugovorima i sporazumima i njihovim pravilima o organiziranju.

Mjesne zajednice će:

U ostvarivanju prava i dužnosti u oblasti zaštite i spašavanja mjesna zajednica:

- organizuje i osposobljava građane za sprovođenje zadataka i mjera zaštite i spašavanja;
- planira i organizuje mjere zaštite i spašavanja;
- organizuje i obezbjeđuje prihvati i zbrinjavanje evakuisanih građana i materijalnih dobara;
- organizuje i održava red za vrijeme prirodne i druge nesreće;

- obezbjeđuje informisanje građana o opasnostima od prirodnih i drugih nesreća, posljedicama i mjerama koje se preduzimaju na zaštiti i otklanjanju posljedica;

- donosi prijedlog akata o osnivanju štaba, povjerenika i jedinica civilne zaštite; donosi Procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća i Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;

- preduzima mjere zaštite i spašavanja na prevenciji, ublažavanju i otklanjanju štetnih posljedica od prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra na području mjesne zajednice;

- vrši i druge poslove zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom, drugim propisima i općim aktima.

U organizovanju, planiranju i ostvarivanju zaštite i spašavanja mjesna zajednica će putem Štaba civilne zaštite mjesne zajednice i preduzećima na području mjesne zajednice u pitanjima od zajedničkog interesa udruživati snage i sredstva za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na području mjesne zajednice.

Mjesna zajednica u statutu ili drugom opštem aktu uređuje način organizovanja i ostvarivanja zaštite od prirodnih i drugih nesreća na području mjesne zajednice, utvrđuje nadležnost organa mjesne zajednice, kao i način angažovanja građana u zaštiti i spašavanju. Formiranje i način rada štaba CZ mjesne zajednice

Štab CZ može se formirati u većim mjesnim zajednicama za koje se procijeni da je njegovom formiranju neophodno i da je takva obaveza utvrđena u procjeni ugroženosti općine.

Štab CZ koji se formira u mjesnoj zajednici nadležan je da rukovodi akcijama zaštite i spašavanja na području mjesne zajednice za koju je osnovan.

U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja, štab CZ mjesne zajednice ima ovlaštenja određena u odredbi člana 108. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj:39/03, 22/06 i 43/10), i to:

- 1) odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na ona područja koja su ugrožena;

- 2) naređuju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere;

- 3) usmjeravaju, koordiniraju i upravljaju akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju na svom području;

- 4) rješavaju sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanih snaga i sredstava civilne zaštite i provođenje mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Ovlaštenja utvrđena u toj zakonskoj odredbi, štab CZ mjesne zajednice ostvaruje putem vršenja operativne funkcije u situacijama koje su utvrđene u članu 16. Pravilnika o načinu rada i funkcioniranju štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj:77/06 i 5/07).

Operativnu funkciju štab CZ mjesne zajednice vrši na način što rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja ostvaruje u odnosu na angažiranje građana, kućnih savjeta, sekretara mjesne zajednice, kao i provođenje naredbi općinskog štaba civilne zaštite koje se odnose na aktivnosti štaba mjesne zajednice.

U okviru priprema za vršenje operativne funkcije, štab CZ mjesne zajednice povremeno, prema potrebi, održava sjednice štaba koje planira, priprema i organizira služba civilne zaštite općine.

Na sjednicama iz stava 1. ovog člana, štab CZ mjesne zajednice razmatra sva pitanja iz svoje nadležnosti i osposobljava se o načinu svog rada u vrijeme ostvarivanja operativne funkcije (načinu prikupljanja podataka sa ugroženog područja, načinu donošenja naredbi i načinu provođenja donešenih naredbi), kao i načinu provođenja naredbi Općinskog štaba civilne zaštite koje se odnose na štabove CZ mjesnih zajednica.

Operativnu funkciju, štab CZ mjesne zajednice ostvaruje od momenta aktiviranja i početka vršenja funkcije rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja na području mjesne zajednice, do momenta kada Općinski štab civilne zaštite naredi prestanak rada štaba CZ mjesne zajednice.

Aktiviranje štaba CZ mjesne zajednice vrši se u situaciji iz člana 16. Pravilnika o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj:77/06 i 5/07).

Rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja štab CZ mjesne zajednice ostvaruje na području mjesne zajednice uz neposrednu saradnju i po uputama, odnosno naredbama Općinskog štaba civilne zaštite.

Rukovođenje iz stava 1. ovog člana, štab civilne zaštite mjesne zajednice ostvaruje tako što naređuje preduzimanje mjera zaštite i spašavanja koje su za mjesnu zajednicu utvrđene u općinskom planu zaštite i spašavanja, a prema potrebama koje postoje na području mjesne zajednice.

Građani će :

- učestvovati u civilnoj zaštiti, službi osmatranja i uzbunjivanja, izvršavati obavezu davanja materijalnih sredstava i obučavati se za ličnu i uzajamnu zaštitu i za provođenje mjera zaštite i spašavanja,
- biti raspoređivani u štabove, službe zaštite i spašavanja, jedinice i povjerenike civilne zaštite,
- davati podatke značajne za zaštitu i spašavanje koje saznaju ili primijete i hitno dostavljati najbližem operativnom centru civilne zaštite ili Policijskoj stanici, ili Službi civilne zaštite,
- da daju podatke potrebne za vođenje evidencije u oblasti zaštite i spašavanja, kao i da u roku od osam dana od dana nastale promjene prijave sve promjene koje odnose na prebivalište, adresu stana, ime, zasnivanje i prestanak radnog odnosa, sticanje stručne spreme i druge podatke od značaja za zaštitu i spašavanje,
- izvršavati obaveze obučavanja (muškarci od 15-60, odnosno žene od 15-55 godina života ako su sposobni za obuku),
- dobrovoljno učestvovati u civilnoj zaštiti muškarci i žene stariji od 15 godina,
- davati na privremeno korištenje civilnoj zaštiti vozila, strojeve, opremu i druga materijalna sredstva, zemljište, objekte, uređaje i energetske izvore potrebne za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća,
- odazivati se pozivu Štaba civilne zaštite, odnosno Službe civilne zaštite na mjesto i u vrijeme određeno u pozivu i druge zadatke i poslove u skladu sa zakonom, podzakonskim i drugim aktima.

3.8. OS BiH u zaštiti i spašavanju:

U uvjetima kada snage i sredstva civilne zaštite nisu dovoljna za efikasnu zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća putem komandanta Fedelnog štaba civilne zaštite podnosi se zahtjev Ministarstvu sigurnosti BiH za upotrebu Oružanih snaga BiH na zadacima zaštite i spašavanja.

4. Pregled snaga civilne zaštite za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja

Služba za civilnu zaštitu Općine Gračanica organizovana je u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Gračanica („Službeni glasnik Općine Gračanica“, broj: 2/17), koji je usklađen sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine Federacije BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10).

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Gračanica („Službeni glasnik Općine Gračanica“, broj: 2/17) utvrđena je unutrašnja organizacija organizacione jedinice Službe za civilnu zaštitu u okviru koje se obrazuju unutrašnje organizacione jedinice i to:

- Odsjek za civilnu zaštitu i
- Odsjek za zaštitu od požara i vatrogastvo- profesionalna vatrogasna jedinica (PVJ)

U skladu sa Procjenom ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gračanica, Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i Planom zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gračanica planirane su slijedeće strukture civilne zaštite:

- Općinski štab civilne zaštite
- Odjeljenje za uništavanje NUS-a,
- Odjeljenje za PMP,
- Odjeljenje za RHB zaštitu,
- Odjeljenje za zaštitu i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Vod za zaštitu od požara i
- Vod za zaštitu i spašavanje iz ruševina.
- Službe zaštite i spašavanja u TVJ Gračanica, JZU Dom zdravlja, JP Veterinarska stanica i JP Komus.
- U MZ - ama planirano je 21 štab civilne zaštite, 208 povjerenika, 18 vodova CZ opće namjene i 9 samostalnih odjeljenja civilne zaštite opće namjene.
- U preduzećima organizovana su 3 štaba, 35 povjerenika, 3 voda CZ opće namjene.

Odlukom Općinskog vijeća Gračanica osnovan je Općinski štab civilne zaštite Gračanica, kao stručno - operativni organ koji funkcioniše u miru samo onda kada nadležni organ proglasi stanje prirodne i druge nesreće, odnosno kada treba preventivno djelovati prije nastanka prirodne i druge nesreće, kao i za vrijeme obuke, vježbi civilne zaštite i razmatranja materijala od interesa za Štab.

U skladu sa Odlukom Općinski štab civilne zaštite je popunjen sa 13 članova.

Materijalna opremljenost struktura civilne zaštite je veoma loša. Oprema i uređaji koje posjeduje Služba za CZ su zastarjeli, a uskladišteni su u skućenim i neuslovnim prostorijama, što otežava njihovu primjenu.

IZVOD IZ PLANA POPUNE STRUKTURA CIVILNE ZAŠTITE NA PODRUČJU OPĆINE

Nivo jedinice -organa	Naziv jedinice -organa	Formacija	Broj jedinica organa	Broj pripadnika			
				Potrebno	Popunjeno		
					Muški	Ženski	Ukupno
MZ Babići	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			6			
	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	43			
MZ Donja Lohinja	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			9	9		9
	Jedinice ON	Odjeljenje	3	33	33		33
	Svega		4	47	47		47
MZ Donja Orahovica	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			18			
	Jedinice ON	Vod	2	64			
	Svega		3	87			
MZ Doborovci	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			5			
	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	42			
MZ Džakule	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			6	6		6
	Jedinice ON	Vod+odjelj.	2	32+11	32+11		32+11
	Svega		3	54	54		54
MZ Gornja Orahovica	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			10			
	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	47			
MZ Gračanica	Štab CZ		1	5	2		2
	Povjerenici			60	39	19	58
	Jedinice ON	Vod	2	64	58	1	59
	Svega		3	129	99	20	119
MZ Lukavica	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			9			
	Jedinice ON	Vod	2	64			
	Svega		3	78			
MZ	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			10			

Malešići	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	47			
MZ Miričina	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			12	12		12
	Jedinice ON	Vod+odjelj.	1+1	32+11=43	32+11		32+11
	Svega		3	60	60		60
MZ Piskavica	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			5	5		5
	Jedinice ON	Odjeljenje	2	22	22		22
	Svega		3	32	32		32
MZ Pribava	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			8	8		8
	Jedinice ON	Vod	1	32	32		32
	Svega		2	45	45		45
MZ Prijeko Brdo	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			5			
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11			
	Svega		2	21			
MZ Rašljeva	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			6	6		6
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11	11		11
	Svega		2	22	22		22
MZ Stjepan Polje	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			12	12		12
	Jedinice ON	Vod	2	64	64		64
	Svega		3	81	81		81
MZ Soko-	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			9			
	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	46			
MZ Škahovica	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			7			
	Jedinice ON	Vod	1	32			
	Svega		2	44			
MZ Vranovići	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			6	6		6
	Jedinice ON	Vod	1	32	32		32
	Svega		2	43	43		43
MZ Trnovci	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			5			
	Jedinice ON	Odjeljenje	2	22			
	Svega		3	32			
MZ Buk	Štab CZ		1	5	5		5
	Povjerenici			5	5		5
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11	11		11

	Svega		2	21	21		21
MZ Gornji Dobrovci	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			5			
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11			
	Svega		3	21			
MZ Gornja Lohinja	Štab CZ		1	-			
	Povjerenici			1	1		1
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11	8		8
	Svega		2	12	9		9
MZ Lendići	Štab CZ		1	5			
	Povjerenici			5			
	Jedinice ON	Odjeljenje	1	11			
	Svega		2	21			

**POPUNJENOST STRUKTURA CIVILNE ZAŠTITE NA
PODRUČJU OPĆINE GRAČANICA**

Red. broj	PRIPADNICI CIVILNE ZAŠTITE	MJESNA ZAJEDNICA	POPUNJENO PRIPADNIKA	NAPOMENA
1.		Miričina	60	
2.		Donja Lohinja	47	
3.		Gornja Lohinja	9	
4.		Džakule	54	
5.		Piskavica	32	
6.		Rašljeva	22	
7.		Stjepan Polje	81	
8.		Vranovići	43	
9.		Buk	21	
10.		Pribava	45	
11.		Gračanica	124	
1.	Služba za komunalne Poslove		29	
2.	Služba za zaštitu životinja i namirnica životinjskog porijekla		15	
3.	Služba za zaštitu od požara		13	
4.	Služba za prvu medicinsku pomoć		18	
5.	Općinski štab civilne zaštite		13	
1.	Povjerenici civilne zaštite po javnim ustanovama i predu-Zećima		35	
	D.O.O. „HALIDEX“		12	
	D.O.O. „JUNUZOVIĆ KOPEX“		34	
	D.O.O. „MODAPLAST“		16	

	UKUPNO:		723	pripadnika
Štabovi, povjerenici i pripadnici JON CZ u MZ				
	Štabovi CZ u MZ		47	pripadnika
	Povjerenika u MZ		128	pripadnika
	Pripadnika (11 MZ JON)		363	pripadnika

4.1. Podaci o stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

Mjere zaštite i spašavanja, a naročito preventivne mjere zaštite od svake navedene opasnosti (zemljotresi, klizišta, poplave, veliki sniježni nanosi, grad, suša, epidemije i epizootije, veliki požari) organizuju se i sprovode, ali ne u potpunosti. To je uslovljeno nizom objektivnih i subjektivnih okolnosti.

Snage i sredstva kojim raspolažu pravna lica iz područja: zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, vodoprivrede, poljoprivrede, šumarstva, građevinarstva, transporta, vatrogastva, ugostiteljstva i drugih područja u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, su dostigle solidan nivo tehničke opremljenosti i mogu odgovoriti mnogim zahtjevima u pružanju pomoću ljudima i njihovim materijalnim dobrima, ali i dalje treba ulagati napor da se prate unapređenja u pojedinim granama tehnike kako bi se spremnost ovih pravnih lica održavala i unapređivala.

Drumski saobraćaj, koji je posebno frekventan kroz područje općine, kojim se prevoze značajne količine opasnih, toksičnih, zapaljivih i eksplozivnih sredstava, ali i koncentracija velikog broja benzinskih pumpi na malom prostoru sa velikim rezervama naftnih derivata, opominje na mogućnost nastanka i širenja i drugih nesreća koje proizilaze iz eventualnih akcidentnih situacija te havarija na pomenutim sredstvima i energentima.

Nepravovremeno i neadekvatno preduzimanje odgovarajućih Zakonom propisanih preventivnih mjera zaštite i spašavanja, pravnih i fizičkih lica i građana uveliko usložnjava mogućnost suprotstavljanja nadolazećoj ili ispoljenoj prirodnoj i drugoj pojavi koja ugrožava živote i zdravlje ljudi i čini veće materijalne štete. Ovakvo stanje se najviše odrazilo kroz višegodišnje nepreduzimanje mjera zaštite od poplave te je općina 2001., 2005., 2010. i 2014. godine bila pogođena velikim poplavama koje su nanijele ogromne materijalne štete.

U okviru provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja od zemljotresa obavezna je i primjena građevinsko tehničkih mjera prilikom izgradnje svih objekata na području općine, kako u društvenom, tako u privatnom vlasništvu.

Preventivne mjere zaštite od požara sprovode se redovno, pa zahvaljujući tome na području općine nisu ni zabilježeni velikii požari koji bi poprimili karakteristike prirodne nesreće. Indikativno je veliko požarno opterećenje kod pravnih subjekata koji u tehnološkom procesu koriste zapaljive, eksplozivne i druge opasne materije što je naročito izraženo u industrijskoj zoni, a to ne prati odgovarajuća opremljenost za zaštitu od požara i eksplozija.

Poseban akcenat treba posvetiti opremanju PVJ Gračanica radi brzog i efikasnog djelovanja u svim akcidentnim situacijama i na društvenoj i na privatnoj svojini.

U zimskom periodu, za vrijeme sniježnih padavina, magistralni i regionalni putevi se redovno održavaju. Lokalni putevi kao i gradske ulice se čiste u organizaciji općine i mjesnih zajednica kroz angažovanje mehanizacije od JP "Komus" i građana uz obezbjeđenje određenih količina rezervi soli, goriva i abrazivnog materijala.

Blagovremene pripreme za zimsko održavanje puteva se redovno sprovode pa na ovim putevima ne dolazi do većih zastoja u saobraćaju. Većina vlasnika privatnih i društvenih objekata u gradu neredovno čiste snijeg ispred svojih objekata što otežava saobraćaj i ugrožava pješake. Iskustva pokazuju da ovakva postojeća organizacija nije dovoljna u slučaju naglih većih sniježnih padavina kada će se angažovati dodatne snage i sredstva.

Jedini način zaštite od "grada" je planiranje i postavljanje sistema protivgradne odbrane, koji je u fazi realizacije, zajedno sa nekoliko susjednih općina.

Naizmjenično smjenjivanje tercijarnih klastita i krečnjaka uslovljava promjenjiva fizičko - mehanička svojstva, koja su podložna procesima površinskog raspadanja, pojave nestabilnosti, klizišta, erozija. Nedisciplinovanost stanovništva u pogledu bespravne izgradnje stambenih objekata (najčešće van urbanizovane zone), objekata infrastrukture, nekontrolisana sječa šuma, povećanje nagiba padine, promjene nivoa podzemnih voda, dodatno opterećenje padine, smanjenje čvrstoće materijala u kosini, kao i namjeran i pogrešan odnos prema prirodi su najčešći uzročnici pojave klizanja zemljišta.

Obaveza svih nas je spriječiti nastanak klizišta provođenjem planske gradnje, pošumljavanjem, planskom sječom stabala, zauzdavanjem i kanalisanjem oborinskih voda i svakako dobrim odnosom prema prirodi i prirodnim zakonitostima.

Preventivne mjere na sprečavanju pojave zaraznih bolesti su mnogobrojne i u njihovom sprovođenju mora učestvovati cjelokupno stanovništvo sa Domom zdravlja i Općom bolnicom Dr. Mustafa Beganović kao glavnim nosiocem zdravstvene zaštite stanovništva na području općine.

4.2. Potrebni uslovi za suprotstavljanje prirodnim i drugim nesrećama

Da bi se strukture civilne zaštite, organi uprave, privredna i druga pravna lica mogli uspješno suprotstaviti u svim oblicima ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara u slučaju pojave prirodne ili druge nesreće većih razmjera potrebno je da budu ispunjeni slijedeći uslovi:

- da Operativni centar civilne zaštite, osmatračka mreža i osmatračke jedinice budu obrazovane, opremljene potrebnim tehničkim sredstvima i obučene za izvršavanje svojih zakonom propisanih poslova te kao takve omoguće kvalitetan, brz i neprekidan protok informacija za sve sudionike zaštite i spašavanja.

- da je razvijena lična i uzajamna zaštita građana što podrazumijeva da su svi obučeni za preduzimanje mjera i postupaka preventivne zaštite, prve pomoći i samopomoći i za druge vidove hitnih intervencija u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara. Sva domaćinstva su opremljenima neophodnim sredstvima za ličnu i uzajamnu zaštitu;

- da postoje obrazovani, popunjeni, opremljeni i obučeni štabovi civilne zaštite po mjesnim zajednicama, privrednim društvima i drugim pravnim licima koji su spremni da odgovore svim izazovima u upravljanju akcijama zaštite i spašavanja;

- da su određeni povjerenici civilne zaštite u svim naseljima, tijelima uprave i službama za upravu općine, drugim tijelima i ustanovama i pravnim osobama u kojim se ne osniva štab civilne zaštite. Svi povjerenici su zadovoljavajuće starosne i obrazovne strukture, obučeni i opremljeni za izvršavanje svojih poslova koji se odnose na organizovanje i preduzimanje neposrednih mjera na učestvovanju građana i uposlenika u provođenju samozaštite te mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području za koje su zaduženi;

- da postoje organizovane, opremljene i obučene službe zaštite i spašavanja u pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje koje te poslove ostvaruju provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja. Službe zaštite i spašavanja su organizovane u pravnim licima koja obavljaju djelatnost iz područja: zdravstva, veterinarstva, stambeno - komunalnih poslova, građevinarstva, transporta, snabdijevanja, ugostiteljstva, vatrogastva, ekologije i drugim područjima u kojima se obavlja djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje;

- da za neposredno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera i otklanjanje posljedica nastalih djelovanjem tih

nesreća imaju organizovane jedinice opće i specijalizovane namjene. Jedinice opće namjene treba da su opremljene, obučene i organizovane na teritorijalnom principu po mjesnim zajednicama, jačine odjeljenja i vodova. Za izvršavanje složenijih zadataka zaštite i spašavanja su organizovane Službe zaštite i spašavanja (za prvu medicinsku pomoć u JZU Dom zdravlja Gračanica, zaštitu i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla u JU Veterinarska stanica Gračanica, zaštitu i spašavanje za komunalne poslove i asanaciju terena u JP “ Komus” Gračanica, zaštitu i spašavanje od požara u PVJ Gračanica, zaštitu i spašavanje od NUS – a u FUCZ , RHB zaštitu, zaštitu i spašavanje iz ruševina i asanaciju terena) i gdje nije moguće organizovati službe zaštite i spašavanja organizovat će se specijalizovane jedinice za civilnu zaštitu, a koje se koriste kada postojeće snage ne mogu odgovoriti zadacima za ostvarivanje efikasne zaštite i spašavanja na području općine.

5. Mjere i postupci zaštite i spašavanja za provođenje preventivne zaštite, u slučaju neposredne opasnosti, tokom trajanja opasnosti i otklanjanja posljedica prirodnih i drugih nesreća

5.1. PRIRODNE NEPOGODE

5.1.1. Potresi

Mogući uzroci, odnosno rizik nastanka prirodne nesreće:

Rušilački potresi koji povremeno ugrožavaju pojedine dijelove zemlje, ne samo što izlažu stalnoj potencijalnoj opasnosti ljudske živote i materijalna dobra, već ugrožavaju cjelokupnu ljudsku aktivnost i njen normalan razvoj u tim područjima.

Obzirom da i Studija klimatoloških, hidroloških i seizmoloških karakteristika Tuzlanskog kantona od Federalnog meteorološkog zavoda pokazuju da područje općine Gračanica nije izloženo razornim potresima i da se ne očekuju veća pomijeranja u zemljinoj kori niti jači potresi potrebno je obezbijediti izradu karata (epicentar potresa, seizmičkog hazarda, rizika, maksimalnih intenziteta) seizmoloških seizmotektonskih i drugih potrebnih za

prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje, a sve u cilju preventive i zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće i katastrofe.

Tehnički propisi za projektovanje objekata omogućuje da se pri realizaciji urbanističkih planova sprovede individualna zaštita svakog objekta od rušilačkog dejstva zemljotresa, što je potrebno i u narednom periodu u potpunosti sprovoditi, pri stvaranju prostornih, osnovnih i detaljnih urbanističkih planova i projekata koji čine osnovu razvoja urbanih sredina.

Za mjerenje oslobođene energije koristi se Richterova skala, a za mjerenje intenziteta potresa na površini zemlje koriste se razne skale, a najraširenije su: MCS skala i MSK-64 skala.

Učestalost pojavljivanja

Analizom podataka o potresima koji su se dogodili u prošlosti na području Bosne i Hercegovine (od 1905.godine) vidimo da područje općine Gračanica nije bilo izloženo rušilačkim potresima.

Intenzitet djelovanja potresa u dosadašnjem periodu

Rušilački potresi koji povremeno ugrožavaju pojedine dijelove zemlje, ne samo što izlažu stalnoj potencijalnoj opasnosti ljudske živote i materijalna dobra, već ugrožavaju cjelokupnu ljudsku aktivnost i njen normalan razvoj u tim područjima.

Prema podacima Federalnog meteorološkog zavoda - Sektor za seizmologiju, u posljednjih 110 godina, registrovano je ukupno 33 potresa, koji su imali uticaj na područje TK.

Najjači potres, magnitude u hipocentru od 5,1 stepeni po Richterovoj skali, odnosno intenziteta u epicentru od 7,0 stepeni po Merkalijevoj skali, sa epicentrom u Dobošnici, registrovan je 29.10.1974. godine.

U ovom periodu registrovano je 16 potresa jačine između 5 i 6 stepeni i 7 potresa jačine između 6 i 7 stepeni po Merkalijevoj skali.

Na osnovu raspoloživih podataka o registrovanim potresima, za područje Tuzlanskog kantona, može se dati ocjena seizmičke ugroženosti:

za veliki dio teritorije TK, u narednih 100 godina se ne očekuju potresi intenziteta većeg od 6 stepeni Merkalijeve skale, područje Lukavca je nešto ugroženije, sa maksimalnim očekivanim intenzitetom od 6,5 do 7 stepeni Merkalijeve skale, sjeverno i sjeveroistočno od Lukavca mogu se očekivati potresi intenziteta od 7 do 7,5 stepeni Merkalijeve skale i to je ujedno najugroženije područje TK (izvor podataka: Procjena ugroženosti Vlade TK za područje TK).

Prema Studiji klimatoloških, hidroloških i seizmoloških karakteristika TK, koju je uradio Federalni meteorološki zavod u oktobru 2004. godine, na području općine Gračanica u zadnjih 100 godina nije bilo razornih potresa, tako da se procjenjuje da u narednom periodu se mogu očekivati potresi od 6 stepeni MCS skale, s tim da klimatske promjene koje se dešavaju u svijetu su nezaobilazne i u BiH, tako da treba preventivnim i antiseizmičkim mjerama stalno planirati zaštitu stanovništva i od eventualno jačih potresa.

Vrijeme trajanja potresa

Potresi mogu biti produženog trajanja, kojeg karakteriše glavni udar dužeg trajanja, zatim prestaje glavna seizmička aktivnost. Naknadno su mogući znatno slabiji potresi.

Potrese udarnog tipa, prema trajanju, karakteriše kratki i slabiji intenzitet potresa u prvoj fazi, nakon čega slijede, u dužem vremenskom periodu, potresi znatno slabijeg intenziteta. Također, postoje i kratkotrajni potresi.

Duže trajanje potresa, velikog intenziteta u epicentru, izraženo u stepenima Merkalijeve skale, izaziva katastrofalne posljedice na svim objektima na površini zemlje, uz veliki broj mrtvih i povrijeđenih lica.

Područje koje može biti ugroženo potresom

Prema podacima Seizmolškog zavoda F BiH Sarajevo na području TK potresi se mogu desiti odnosno može se osjetiti djelovanje potresa na području svih općina TK, te tako i na predmetnoj lokaciji.

Moguće posljedice djelovanja potresa na ljude i materijalna dobra

Potres kao prirodna pojava, koja, zavisno od njegovog intenziteta u epicentru, mjereno u stepenima Merkalijeve skale, prouzrokuje manje ili veće pomjeranje tla, što ima za posljedicu rušenje i oštećenje većine građevinskih i drugih objekata, uređaja i drugih dobara, a također, vrlo često, zavisno od intenziteta potresa u epicentru, ima i poginulih i ranjenih lica

Za veliki dio TK (uglavnom rubni), u narednih 100 godina, procjenjuje se da se ne očekuju zemljotresi većeg intenziteta od 6 stepeni Merkalijeve skale, s tim da klimatske promjene koje se dešavaju u svijetu su nezaobilazne i u BiH, tako da treba preventivnim i antiseizmičkim mjerama stalno planirati zaštitu stanovništva i od eventualno jačih potresa.

Područje oko Lukavca je nešto ugroženije, sa maksimalnim očekivanim intenzitetom od 6,5 do 7 stepeni Merkalijeve skale.

Sjeverno i sjeveroistočno od Lukavca mogu se očekivati intenziteti zemljotresa od 7 do 7,5 stepeni Merkalijeve skale i to je ujedno najugroženije područje TK.

Imajući u vidu stepen urbanizacije TK, spratnost zgrada, karakter zastupljene industrije (hemijska industrija i rudarstvo), kao i saznanje o nepoštovanju “aseizmičke” izgradnje građevinskih objekata, može se reći da je TK prilično seizmički ugroženo područje.

Problem usložnjava i slijeganje površine terena na području urbanog dijela Tuzle, kao posljedica nekontrolisane eksploatacije sonog ležišta, u dužem vremenskom periodu, kao i brojni industrijski kompleksi u blizini najopasnijeg tektonskog rasjeda, na području općine Lukavac.

Obzirom da i Studija klimatoloških, hidroloških i seizmoloških karakteristika Tuzlanskog kantona od Federalnog meteorološkog zavoda pokazuju da područje općine Gračanica nije izloženo razornim potresima i da se ne očekuju veća pomijeranja u zemljinoj kori niti jači potresi potrebno je obezbijediti izradu karata (epicentar potresa, seizmičkog hazarda, rizika, maksimalnih intenziteta) seizmoloških seizmotektonskih i drugih potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje, a sve u cilju preventive i zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće i katastrofe. Analizom podataka o potresima koji su se dogodili u prošlosti na području Bosne i Hercegovine (od 1905.godine) vidimo da područje općine Gračanica nije bilo izloženo rušilačkim potresima. Tehnički propisi za projektovanje objekata omogućuje da se pri realizaciji urbanističkih planova sprovede individualna zaštita svakog objekta od rušilačkog dejstva zemljotresa, što je potrebno i u narednom periodu u potpunosti sprovoditi, pri stvaranju prostornih, osnovnih i detaljnih urbanističkih planova i projekata koji čine osnovu razvoja urbanih sredina.

Faza preventivne zaštite

Izgradnja stambenih, infrastrukturnih i drugih građevinskih objekata u skladu sa propisanim tehničkim i drugim normama za izgradnju navedenih objekata u seizmički ugroženom području.

Organizovanje, opremanje i osposobljavanje svih nadležnih pravnih i fizičkih subjekata za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara u slučaju događanja potresa na području TK.

Obučavanje i osposobljavanje građana za preduzimanje mjera samozaštite i međusobne pomoći u slučaju potresa.

Izrada planova za evakuaciju, smještaj i zbrinjavanje lica iz područja ugroženog potresom.

Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje lica povrijeđenih kao posljedica djelovanja potresa.

Obezbjedenje, u okviru državnih rezervi, odgovarajućih količina životnih namirnica, odjeće, obuće i drugih potreba stanovništva koje bi bilo u stanju potrebe za ovim sredstvima, kao posljedica djelovanja potresa.

Faza spašavanja

Zaštita i spašavanje od rušenja. Izvlačenje povrijeđenih i poginulih ispod ruševina.

Angažovanje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava na izvlačenju preživjelih ispod ruševina, te evakuaciju i zbrinjavanje povrijeđenih i lica koja su ostala bez svojih domova.

Angažovanje organa uprave i drugih duštvenih subjekata na obezbjedenju svake vrste pomoći od domaćih i međunarodnih organizacija i institucija.

Organizovanje prihvata i distribucije materijalne i druge pomoći.

Prva medicinska pomoć.

Evakuacija.

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih.

Sahranjivanje poginulih.

Zaštita i spašavanje od požara.

U slučaju nastanka potresa sa katastrofalnim posljedicama po ljude i materijalna dobra (u naseljenim mjestima), a u cilju zaštite i spašavanja provodile bi se slijedeće mjere zaštite: izviđanje ruševina i spašavanje plitko zatrpanih žrtava, od strane građana u okviru lične i uzajamne zaštite, dok ne pristignu organizovane snage. Po pristizanju organizovanih snaga zaštite i spašavanja nastavilo bi se pretraživanje i izvlačenje zatrpanih osoba, osiguranje oštećenih i pomjerenih dijelova konstrukcija objekata radi sprečavanja zarušavanja i naknadnog rušenja. Za pretraživanje i spašavanje iz teško oštećenih zgrada, pored angažovanih snaga sa područja općine, zatražit će se pomoć od nadležnih organa Kantona i Federacije sa ljudstvom i tehnikom. Prva medicinska pomoć unesrećenim pružat će se odmah (Služba za prvu medicinsku pomoć i radnici zdravstvenih ustanova), a teže povrijeđeni bi se upućivali u Dom zdravlja i Opću bolnicu, ako su u funkciji. Ukoliko je došlo do težih oštećenja objekata zdravstvenih ustanova, formirale bi se privremene ambulante (u šatorima ili neoštećenim objektima), a zbrinjavanje teže povrijeđenih bi se vršilo u najbližim neoštećenim u susjednim mjestima. Zdravstvene ustanove i snage za asanaciju terena bi organizovale smještaj poginulih lica, njihovu identifikaciju i pripremu za sahranjivanje. Za izvlačenje materijalnih dobara iz ruševina, koja bi se mogla koristiti angažovale bi se sve raspoložive snage zaštite i spašavanja.

Po izvršenom pretraživanju svih objekata, kada više ne postoji vjerovatnoća da ima živih u ruševinama, pristupilo bi se potpunom raščišćavanju ruševina, osposobljavanju komunikacija, te obilježavanju objekata o stepenu oštećenja. U slučaju izbijanja požara u objektima, mobilna će biti PVJ Gračanica. Zbog inteziteta razaranja došlo bi do oštećenja vodovodnih, elektro i PTT instalacija, za čiju sanaciju bi se angažovale ekipe iz preduzeća

koja upravljaju ovim instalacijama. U obezbjeđivanju uslova za život evakuisanog stanovništva na prihvatnim mjestima angažovale bi se općinske službe, Crveni križ i druge ustanove i preduzeća. Sprečavanje kriminalnih radnji u ovim uslovima, kao i regulaciju saobraćaja za vrijeme spašavanja vršili bi pripadnici PU Gračanica. Po završetku pretraživanja i izvlačenja zatrpanih provela bi se asanacija terena od strane Službi zaštite i spašavanja za asanaciju terena JP Komusa, ekipa Doma zdravlja i Veterinarske stanice kao i građevinskih ekipa. Svim aktivnostima oko organizacije pružanja pomoći, upotrebe snaga i sredstava kao i raspoređivanje raznih oblika pomoći od državnih, Federalnih i drugih organa i humanitarnih organizacija vršit će Općinski štab civilne zaštite.

Faza otklanjanja posljedica

Asanacija terena.

Raščišćavanje ruševina.

Popravka manje oštećenih stambenih i drugih građevinskih objekata, vodovodnih, električnih, ptt i kanalizacionih instalacija, puteva, mostova i drugih infrastrukturnih objekata, na potresom pogođenom području, radi stvaranja osnovnih uvjeta za normalizaciju života na potresom pogođenom području.

Izrada planova za izgradnju građevinskih i infrastrukturnih objekata na potresom ugroženom području.

Povratak privremeno evakuisanog stanovništva na područje pogođenom potresom, nakon prestanka opasnosti od ugrožavanja bezbjednosti ljudi.

Procjena pričinjenih šteta od posljedica potresa.

Angažovanje svih nadležnih subjekata na prikupljanju finansijske i druge pomoći šire društvene i zajednice i iz inostranstva radi sanacije posljedica potresa.

Zaključci:

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave zemljotresa umanjile, potrebno je preduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove kantona i općina. Pored toga, potrebno je primijenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (puteva, željeznice, vodovoda i kanalizacijske mreže i sl.).
- Uzimajući u obzir konkretne seizmičke uslove područja, lokacije na kojima se grade objekti i primjenom osnovnih principa zemljotresnog inženjerstva u projektovanju u velikoj mjeri može se direktno uticati na smanjenje posljedica od zemljotresa. Na osnovu postojećeg stanja može se zaključiti da postojeća struktura stambenog fonda i koncentracija zgrada na određenim područjima ne pruža mogućnost primjene efikasne zaštite od zemljotresa, osim zgrada građenih savremenim otpornim konstruktivnim sistemima.
- U slučaju nastanka zemljotresa većih razmjera u općini potrebno je preduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, a prvenstveno organizovati potragu i spašavanje zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.
- U ovim aktivnostima potrebno je angažovati sve raspoložive snage i sredstva za zaštitu i spašavanje uključujući i snage zaštite i spašavanja kantona, Federacije i Oružane snage Bosne i Hercegovine, kao i odgovarajuće snage i sredstva iz Republike Srpske.
- S obzirom na to da će u akcijama potrage i spašavanja zatrpanih biti potrebno angažovati i druge snage i sredstva (pse tragače, specijalne instrumente za otkrivanje

zatrpanih, specijalnih mašina za uklanjanje ruševina i sl.) potrebno je kroz planove zaštite i spašavanja planirati traženje pomoći od susjednih općina i kantona ili šire društvene zajednice, pa i međunarodne zajednice.

- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove vrste prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara zemljotresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmoloških, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektovanje i građenje.
- Da bi se procijenile posljedice za ljude i materijalna dobra u slučaju zemljotresa na teritoriji općine Gračanica, potrebno je raspolagati podacima o strukturi stambenog fonda i cjelokupne infrastrukture.

5.1.2. Poplave

Faza preventivne zaštite

Preventivna zaštita od poplava prije svega podrazumjeva preduzimanje neophodnih aktivnosti na regulaciji korita svih vodotoka (rijeka i većih potoka) na području općine, a prije svega onih koji najčešće izazivaju poplave (Spreča, Sokoluše, Drijenče, Rašljevačka, Lukavičke, Stjepopoljska, Džakulska, Doborovačka, Miričanska i dr.).

Također je neophodno preduzimati sve predviđene mjere od strane inspekcijskih i drugih nadležnih organa u cilju sprječavanja odlaganja raznog otpadnog materijala u korita vodotoka, kao mjere u cilju sprječavanja protuzakonite izgradnje raznih objekata iznad i pored korita vodotoka, koji mogu uticati na smanjenje proticajnog profila vodotoka.

Neophodno je redovno održavanje korita vodotoka, što podrazumjeva uklanjanje raznog rastinja i otpadnog materijala iz korita vodotoka.

Preventivna zaštita od poplava obuhvata i izgradnju i održavanje odbrambenih nasipa pored rijeka, izgradnju i održavanje adekvatnih vodoprivrednih objekata i sistema za odvođenje i prihvrat površinskih i podzemnih voda, izgradnju i održavanje propusta i kanala ispod i pored puteva i slični radovi.

Faza spašavanja

Evakuacija ljudi i materijalnih dobara iz poplavom ugroženih područja.

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih lica.

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom.

Prva medicinska pomoć.

Zaštita okoliša.

Angažovanje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava na neposrednoj odbrani od poplava u cilju zaštite ljudi i materijalnih dobara.

Evakuacija ljudi i materijalnih dobara iz poplavom ugroženih područja koja podrazumijeva plansko, organizirano i privremeno premještanje stanovništva i materijalnih dobara iz područja za koja se procjenjuju da mogu biti zahvaćena prirodnim i drugom nesrećom, odnosno iz područja zahvaćenih prirodnim i drugim nesrećama, na neugrožena područja ili manje ugrožena područja iste, susjedne ili druge općine, pod uvjetom da drugim mjerama zaštite i spašavanja nije moguće zaštititi ljude i materijalna dobra. Evakuacija se provodi sa ciljem da se izbjegne ili umanjí masovno stradanje stanovništva i uništenje materijalnih dobara.

Kategorije stanovništva koje podliježu djelimičnoj evakuaciji su: teško ranjeni i bolesni, invalidi preko 60 %, stari i iznemogli građani, trudnice, majke sa djecom do sedam, odnosno

dvoje i više do deset godina, djeca i učenici osnovnih škola i druga lica za koje se ocijeni da nemaju za život efikasnu zaštitu na ugroženom području.

Evakuaciju naređuje štab civilne zaštite koji planira evakuaciju ako se radi o evakuaciji sa jednog na drugo područje općine i štab civilne zaštite općine koji vrši prihvata evakuiranog stanovništva.

Pored štabova civilne zaštite u evakuiranju učestvuju građani u okviru lične i uzajamne zaštite, službe za upravu općine nadležne za prostorno planiranje i urbanizam, Služba za upravu, društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i zajedničke poslove, saobraćaj, zdravstvo i socijalnu zaštitu, snabdijevanje, stambeno-komunalne poslove, obrazovanje i druge službe.

Pri provođenju evakuacije ostvaruje se saradnja sa policijom, humanitarnim organizacijama i privrednim društvima koja mogu pomoći u efikasnom izvršavanju evakuacije.

Evakuaciju materijalnih dobara planiraju i provode nosioci zaštite i spašavanja koji raspolažu tim dobrima.

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih lica od prirodnih i drugih nesreća, te prognanika i izbjeglica u slučaju ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti, preduzimaju se hitne aktivnosti i mjere za smještaj, ishranu i osiguranje drugih prijeko potrebnih uvjeta za život ugroženih, stradalih, prognanih i izbjeglih ljudi.

Štabovi i povjerenici civilne zaštite neposredno upravljaju postupcima zbrinjavanja, privremeno, dok se ne stvore uvjeti u kojima će dalju brigu o zbrinjavanju moći preuzeti nadležne službe za upravu općine (Služba za upravu, društvene djelatnosti, boračko invalidsku zaštitu i zajedničke poslove, Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove i druge nadležne službe) ili dok se odlukom vlade kantona za to ne formiraju posebne službe.

U skladu sa procjenom ugroženosti pripremu i provođenje zbrinjavanja ugroženih i stradalih vrše štabovi civilne zaštite koji planiraju prihvata i smještaj evakuiranog stanovništva i štabovi civilne zaštite koji planiraju evakuaciju ili izmještanje stanovništva.

U ostvarivanju zadataka zbrinjavanja ugroženih i stradalih građana, pomoć i saradnju pružaju humanitarne organizacije i građani. Troškovi zbrinjavanja ugroženih, stradalih, prognanih i izbjeglih lica podmiruju se iz budžeta općine i kantona, na čijem je području organizovano zbrinjavanje i iz budžeta Federacije iz sredstava solidarne i humanitarne pomoći i inostranih donacija.

Vlasnici i korisnici objekata i prostorija u javnoj upotrebi (domovi, škole, hoteli i dr.) koji su pogodni za smještaj, dužni su primiti na privremeni smještaj građane i materijalna dobra s ugroženih područja, ako to naredi nadležni štab civilne zaštite, koji upravlja akcijama zaštite i spašavanja na određenom području.

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom je mjera koja sadrži provedbu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u područjima oko rijeka, jezera i na moru, koja mogu biti ugrožena poplavama, koje mogu nastati oštećenjima ili rušenjem visokih brana, nasipa ili drugih vodozaštitnih objekata, kao i od opasnosti od bujičnih i podzemnih voda.

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom obuhvata: izgradnju, održavanje i saniranje oštećenih objekata za zaštitu od poplava, osmatranje i izviđanje stanja vodotoka, objekata i terena, planiranje i provođenje evakuacije stanovništva i materijalnih dobara, snabdijevanje poplavom ugroženog stanovništva potrebnim namirnicama i drugim sredstvima radi preživljavanja i učešće na saniranju posljedica izazvanim poplavama.

Vlasnici kupališta, plaža i sličnih objekata u pružanju usluga dužni su, o svom trošku osigurati i odgovarajuće spasilačke službe za spašavanje kupaca- utopljenika.

Organi uprave kantona nadležni za vodoprivredu i privredna društva u oblasti vodoprivrede odgovorni su za otkrivanje i utvrđivanje opasnosti i organizovanje provođenja

zaštite i spašavanja od poplava izazvanih oštećenjem ili rušenjem visokih brana, nasipa ili drugih vodozaštitnih objekata, te opasnosti od bujičnih i podzemnih voda koje uzrokuju poplave.

U planovima odbrane od poplava, koji se donose po posebnom zakonu, utvrđuju se mjere i postupci predviđeni u naprijed navedenom tekstu.

Zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom provode: građani u okviru lične i uzajamne zaštite, pravna lica čija je to osnovna djelatnost ili je ta djelatnost vezana uz more, rijeke ili jezera, kao i sportska i druga udruženja koja se bave sportom na vodi ili pod vodom i službe zaštite i spašavanja, koje su opremljene i osposobljene za ovu vrstu zaštite i spašavanja, jedinice civilne zaštite za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom, te organi uprave i službe za upravu nadležne za vodoprivredu.

Faza otklanjanja posljedica, odnosno faza nakon prestanka prirodne ili druge nesreće

Asanacija terena.

Zaštita okoliša.

Sanacija stambenih, poslovnih, privrednih i vodoprivrednih i vodoopskrbnih objekata, puteva, vodovodnih, elektro i ptt instalacija i ostalih infrastrukturnih i drugih oštećenih objekata, u cilju stvaranja uvjeta za normalizaciju stanja i povratak privremeno evakuisanih lica.

Organizovanje i realizacija povratka privremeno evakuisanih lica u svoje stambene objekte.

Procjena pričinjenih šteta uslijed poplava.

Sanacija pričinjenih šteta, u skladu sa mogućnostima općina i TK.

U fazi nakon prestanka prirodne ili druge nesreće, Služba sastavlja izvještaj o broju poginulih, povrijeđenih i oboljelih i dostavlja ga Općinskom štabu civilne zaštite.

Pored toga Služba u fazi otklanjanja posljedica vrši i slijedeće poslove i zadatke iz svoje nadležnosti, a odnose se na:

- preduzimanje mjere na angažiranju stručnih timova zdravstvene zaštite na otklanjanju posljedica;
- vršenju zbrinjavanja povrijeđenih do najbližih zdravstvenih ustanova i identifikaciju umrlih i poginulih ljudi;
- vršenje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na pogođenom području;
- vršenje neprekidne kontrole zdravstvenog stanja ljudi na pogođenom području zbog sprečavanja pojave zaraznih bolesti.

Zaključci:

- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cjelini, a koji imaju uticaja na nastanak poplava. Pri tome posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području za vodotoke I i II kategorije (kontrolisana sječa šuma i pošumljavanje, način korištenja zemljišta i način obrade, uspostavljanje odgovarajućih uslova vezano za vodni režim kod izgradnje bilo kojih objekata, dosljedna primjena svih predviđenih mjera, radova, postupaka kod izgradnje objekata i sl.).
- Kod izgradnje novih ili rekonstrukcije ranije izvedenih objekata za zaštitu od poplava treba nastojati poboljšati stepen zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.
- Izrada nasipa duž vodotoka rijeke Spreče i njenih pritoka
- Kontinuirano planirati regulaciju vodotoka na cjelokupnom području plavljenja
- (Spreča, Sokoluša, Drijenča, Rašljevska, Lukavička, Džakulska, Stjepopoljska i dr.) .

- Nadležne institucije će preduzeti aktivnosti na donošenju preventivnih i operativnih planova odbrane od poplava, u skladu sa odgovarajućim propisima kojima se uređuje ova oblast i obezbijediti finansijska sredstva za provedbu aktivnosti.

5.1.3. Sniježni nanosi

Mogući uzroci i učestalost pojavljivanja: U zimskom periodu područje općine obiluje većim sniježnim padavinama, koje su najintenzivnije u januaru i februaru. Periodi intenzivnog padanja snijega znaju biti dugi te dolazi do formiranja debelog sniježnog pokrivača, koji zatrpava saobraćajnice, blokira saobraćaj i prekomjerno opterećuje krovne konstrukcije proizvodno-poslovnih i stambenih objekata.

Imajući u vidu da je veliki broj radnika i učenika radno angažovan izvan mjesta stanovanja i da su u proizvodno-poslovnim i stambenim objektima smještene vrijedna materijalna dobra, može se konstatovati da bi kratkotrajna blokada saobraćajnica odnosno rušenje krovova imalo veoma teške ekonomske i druge posljedice.

Intezitet djelovanja i vrijeme trajanja: Najugroženija područja sa sniježnim padavinama i nanosima su MZ-e u visinskim predjelima općine, tako je od 25 MZ-a na području općine 19 njih smješteno u brdskim i brdsko planinskim predjelima i iste bi u zimskom periodu sa intenzivnim sniježnim padavinama mogle biti odsječene od središta općine. Tokom zimskog perioda na navedenim područjima može pasti 70-120 cm snijega što je dovoljno da stvori veće probleme u komunikacijama, a u nekim područjima dovede i do njihovog prekida.

Područje koje može biti obuhvaćeno nesrećom i moguće posljedice: Najkritičniji putni pravci u zimskom periodu su: za MZ-e Malešići, Lukavica, Džakule, Prijeko Brdo, Buk, Trnovci, Rašljeva, Gornja Orahovica, Doborovci, Gornji Doborovci, Skipovac Donji i Gornji, Lohinja Gornja, Babići, Soko, Škahovica, Piskavica, Vranovići i dr. Pored ugrožavanja saobraćajnica visoki sniježni nanosi na području općine mogu prouzrokovati prekide elektro, PTT i drugih instalacija, kao i štete na krovovima stambenih i proizvodno-poslovnih objekata.

Mogući uzroci i učestalost pojavljivanja: U zimskom periodu područje općine obiluje većim sniježnim padavinama, koje su najintenzivnije u januaru i februaru. Periodi intenzivnog padanja snijega znaju biti dugi te dolazi do formiranja debelog sniježnog pokrivača, koji zatrpava saobraćajnice, blokira saobraćaj i prekomjerno opterećuje krovne konstrukcije proizvodno-poslovnih i stambenih objekata.

Imajući u vidu da sniježni nanosi mogu negativno uticati i stvoriti probleme u radu građana i pravnih i fizičkih lica, naročito u prohodnosti i sigurnosti putnih komunikacija, tako u distribuciji proizvedenih roba i nabavci repromaterijala, kao i veliki sniježni pokrivač koji može izazvati rušenje krovova i oštećenja ili uništavanje materijalnih dobara .

Tokom zimskog perioda u prethodnom periodu zabilježene je visina sniježnog pokrivača od 70-120 cm snijega što je dovoljno da stvori veće probleme i štete na građevinama i infrastrukturnim objektima.

Pored ugrožavanja saobraćajnica, visoki sniježni nanosi na području općine mogu prouzrokovati prekide elektro, PTT i drugih instalacija.

Faza preventivne zaštite

Osnovni vidovi preventivne zaštite koje bi trebalo provesti na području općine su: organizovanje zimskih službi održavanja, edukacija i upoznavanje građana i pravnih lica sa

obavezom uklanjanja snijega i leda ispred svojih objekata putem sredstava informisanja, iz popisa evidentirati pravne subjekte koji se mogu angažovati u slučaju potrebe.

Izrada općinskih planova i programa za zimsko održavanje lokalnih puteva i gradskih saobraćajnica, kao i planova za zimsko održavanje regionalnih i magistralnih puteva.

Opremanje i osposobljavanje općinskih službi i komunalnih preduzeća za zimsko održavanje puteva. Nabavka i održavanje neophodne mehanizacije i opreme za uklanjanje snijega sa puteva, te obezbjeđenje dovoljnih količina posipnog materijala za puteve.

Priprema Općinskih službi civilne zaštite i drugih struktura civilne zaštite, posebno štabova i povjerenika civilne zaštite u MZ, za obavljanje zadataka, iz nadležnosti civilne zaštite za vrijeme visokog snijega i sniježnih nanosa.

Obavješćavanje, na najprikladniji način, stanovništva i vlasnika poslovnih i drugih objekata o potrebi izvršavanja zakonske obaveze uklanjanja snijega sa prilaza navedenim objektima.

U cilju sprovođenja lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama građani i pravna lica su dužni da nabave minimalne količine sredstava potrebnih za sprovođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04 i 58/06).

Faza spašavanja

Općina i vijeća MZ-a će po planu zimskog održavanja potpisati ugovore sa pravnim licima za održavanje svih lokalnih puteva na području općine u zimskom periodu, dok će Direkcija za puteve TK organizovati održavanje regionalnih puteva, a Federalna direkcija za puteve dio magistralnog puta M-112 Doboj-Tuzla. Po potrebi će se angažovati dodatne snage i sredstva iz preduzeća. Građani će samoinicijativno biti angažovani na raščišćavanju snijega i leda oko svojih objekata i prilaza ili biti pozvani putem sredstava javnog informisanja, a u slučaju potrebe preko vijeća MZ-a i povjerenika CZ. Informisanje o stanju na terenu, aktivnostima koje su provedene i potrebama za normalizaciju stanja vršit će Općinski štab civilne zaštite, odnosno Općinska služba CZ preko sredstava javnog informisanja i Operativnog centra civilne zaštite. Informisanje nadležnih tijela (FUCZ, KUCZ, Općinski načelnik i dr.) vršit će Služba CZ, odnosno Općinski štab civilne zaštite ako je proglašeno stanje prirodne nepogode. U fazi spašavanja provodit će se slijedeće mjere zaštite i spašavanja:

Evakuacija

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih

Prva medicinska pomoć

Uklanjanje snijega i sniježnih nanosa sa lokalnih, regionalnih i magistralnih puteva, gradskih i prigradskih saobraćajnica i seoskih puteva, te sa prilaza stambenim, poslovnim, javnim, zdravstvenim, školskim, industrijskim i drugim objektima od šireg značaja.

Na ovim poslovima treba angažovati građane u okviru lične i uzajamne zaštite, pravna lica pored nadležnih subjekata, i pripadnike struktura civilne zaštite i građane.

Dopremanje najneophodnijih životnih namirnica i drugih sredstava za normalan život građana koji se nalaze na područjima koja su, uslijed visokog snijega i sniježnih nanosa, odsječeni od općinskih središta i drugih naselja.

Faza otklanjanja posljedica

Po završetku faze spašavanja vrši se vraćanje privremeno evakuisanog stanovništva na područje koje je bilo ugroženo visokim snijegom i sniježnim nanosima.

Sanacija oštećenih građevinskih objekata, puteva, električnih i ptt instalacija i drugih infrastrukturnih objekata.

Procjena pričinjenih šteta, nastalih uslijed visokog snijega i sniježnih nanosa.

Zaključci:

- Posebnu pažnju treba obratiti da nadležni organi općine, kantona i Federacije Bosne i Hercegovine blagovremeno preduzmu sve aktivnosti oko angažovanja privrednih i drugih pravnih lica na uklanjanju snijega i sniježnih nanosa sa saobraćajnica i drugih infrastrukturnih objekata.
- U slučajevima kada redovne snage i sredstva civilnih struktura nisu dovoljne u izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja, po naredbi štaba civilne zaštite angažuju se dodatne raspoložive snage na ugroženim područjima, a po potrebi se traži i angažovanje OS BiH u skladu sa zakonom o odbrani Bosne i Hercegovine (“ Službeni glasnik BiH”, broj: 88/05) i važećim zakonskim procedurama za angažovanje OS BiH.
- S ciljem preduzimanja organizovanih i efikasnih mjera zaštite važne aktivnosti u ovoj oblasti su nadgledanje i proučavanje rizika od sniježnih nanosa i lavina, što podrazumijeva obilazak i opserviranje, a potom obavješćavanje javnosti.

5.1.4. Odronjavanje, slijeganje i klizanje zemljišta

Mogući uzroci, učestalost pojavljivanja i intezitet djelovanja: Geološki sastav zemljišta je takav da su na više lokaliteta na području općine evidentirana veća klizišta, odronjavanja i slijeganja zemljišta. Veći broj klizišta je takvog obima da zahvata široka područja i pored oštećenja zemljišta, puteva, električne, vodovodne i telefonske mreže, ugrožava i oštećuje znatan broj proizvodno-poslovnih i stambenih objekata. Većina naseljenih mjesta je suočena sa klizištima i odronima većeg i manjeg obima kojih je trenutno registrovano cca 500.

U posljednjih 10 godina su registrovani periodi kada je dolazilo do reaktiviranja većeg broja starih ili aktiviranja novih klizišta. U maju 2014. godine je evidentirano preko 500 klizišta i odrona od čega je oko 80 klizišta velikih razmjera(Lukavica, Malešići, Stjepan Polje, Prijeko Brdo, Džakule, Trnovci, Buk, Doborovci, Gornji Doborovci, Soko, Škahovica, Babići, Piskavica, Gračanica, Gornja Orahovica, Rašljeva, Gornja Lohinja, Miričina i dr. Od posljedica klizišta 84 stambena objekta su uništena, teško oštećena i ugrožena, tako da je oko 300 lica izmješteno iz svojih domova, prekinuto preko 150 putnih komunikacija, uništeno preko 150 pomoćnih objekata.

Do klizanja i odronjavanja zemljišta može doći na području svih 25 mjesnih zajednica, a najugroženije su : Lukavica, Malešići, Stjepan Polje, Prijeko Brdo, Džakule, Trnovci, Buk, Doborovci, Gornji Doborovci, Soko, Škahovica, Babići, Piskavica, Gračanica, Gornja Orahovica, Rašljeva, Gornja Lohinja, Miričina i druge.

Aktivna klizišta su evidentirana na području: Stjepan Polja, Malešića, Lukavice, Škahovice, Babića, Doborovaca, Gračanice, G. Orahovice, P. Brda, Sokola i drugih mjesta.

Područje koje može biti obuhvaćeno nesrećom i moguće posljedice:

Do klizanja i odronjavanja zemljišta može doći na području svih 25 mjesnih zajednica, a najugroženije su : Lukavica, Malešići, Stjepan Polje, Prijeko Brdo, Džakule, Trnovci, Buk, Doborovci, Gornji Doborovci, Soko, Škahovica, Babići, Piskavica, Gračanica, Gornja Orahovica, Rašljeva, Gornja Lohinja, Miričina i druge.

Posljedice djelovanja klizanja i odronjavanja zemljišta su višestruke i imaju, kao krajnji ishod, u slučaju aktiviranja klizišta katastrofalnih razmjera, velike materijalne štete i ugrožavanje bezbjednosti i života ljudi.

Također, su ugrožena i značajna dobra u poljoprivredi i voćarstvu. Mnogi navedeni objekti su pretrpjeli značajna oštećenja, što predstavlja poseban problem kod oštećenih stambenih objekata u kojima je ugrožena bezbjednost ljudi.

Faza preventivne zaštite

Izrada katastarsa klizišta, na cjelokupnom prostoru općine, na osnovu jedinstvene metodologije. Stalni monitoring katastarsa klizišta i uvezivanje katastarsa klizišta u jedinstven informacijski sistem na nivou općine.

Izrada inženjersko-geološke karte (1:25.000) za područje općine, na kojoj su registrovana područja sa nestabilnom strukturom zemljišta.

Obezbjedenje finansijskih sredstava, u budžetima općina, za sanaciju najprioritetnijih klizišta, posebno onih koja ugrožavaju najviše stambenih i infrastrukturnih objekata.

Izgradnja stambenih i svih drugih građevinskih objekata, kao i svih vrsta infrastrukturnih objekata u skladu sa zakonskim propisima o pridržavanju propisanih tehničkih i drugih normi kod građenja.

U skladu sa procjenom ugroženosti, u kojoj su definisane prirodne i druge nesreće koje se mogu desiti na području općine Gračanica, a u cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara nužna je primjena preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja kojima se može uticati na sprečavanje nastanka ili ublažavanja intenziteta djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

Po pitanju klizišta nužno je primijeniti :

- propise o građenju (urbanističko- prostorna i tehnička dokumentacija),
- tehničke mjere za izgradnju objekata na trusnim područjima,
- propise o zabrani izgradnje u područjima koja su registrovana kao potencijalno nestabilne padine,
- izgradnja objekata za zaštitu od klizišta i preduzimanje neophodnih mjera u cilju sprečavanja aktiviranja klizišta,
- eliminisanje uticaja negativnog ljudskog faktora na aktiviranje klizišta (nekontrolisana sječa šuma, izgradnja kanalizacionih i vodovodnih instalacija u skladu sa propisima, izgradnja sistema za dreniranje i odvođenje površinskih, podzemnih i otpadnih voda, izvođenje zemljišno-građevinskih radova u skladu sa tehničkim normama, nekontrolisana eksploatacija ruda i mineralnih sirovina i drugo),
- edukacija građana u vezi problematike nastanka i djelovanja klizišta,
- propise o tehničkim normama kod izgradnje vodovodnih, kanalizacionih i drugih infrastrukturnih objekata.

Faza spašavanja

U slučaju većeg odronjavanja, slijeganja ili klizanja zemljišta kada dolazi do oštećenja objekata, zatrpavanja ljudi i materijalnih dobara treba predvidjeti snage i sredstva za spašavanje i evakuaciju ljudi i materijalnih dobara. U MZ-ama u kojima bi došlo do navedene situacije treba angažovati građane u okviru samozaštite, gdje bi glavnu ulogu odigrali članovi vijeća MZ-e sa povjerenicima CZ. Treba obezbijediti mjesto za izmještanje i zbrinjavanje ljudi i materijalnih dobara na području MZ-e i angažovati sredstva sa kojima raspolažu građani sa tog područja. U slučaju nepogode većih razmjera kada se proglašava prirodna nesreća aktivirao bi se OpŠCZ koji bi rukovodio akcijama zaštite i spašavanja i tom prilikom angažovale bi se dodatne snage i sredstva sa područja općine kao što su: službe za pružanje PMP (Dom zdravlja), PVJ, građevinske službe i jedinice CZ. Za potrebe izmještanja i zbrinjavanja ugroženih ljudi, Općinska služba za prostorno uređenje, stambeno-komunalne,

geodetske i imovinsko pravne poslove bi odredila objekte i izdala rješenje o upotrebi istih. U fazi spašavanja provodile bi se slijedeće mjere zaštite i spašavanja:

Zaštita i spašavanje od rušenja.

Zaštita okolice.

Evakuacija.

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih.

Prva medicinska pomoć.

Pridržavati se principa da se sanacija klizišta, posebno onih većih i složenijih, vrši isključivo na osnovu odgovarajuće projektne dokumentacije, koja uključuje: geološka, inženjersko-geološka i geomehanička ispitivanja terena.

Angažovanje svih raspoloživih stručnih i ljudskih potencijala i materijalno-tehničkih sredstava na preduzimanju interventnih sanacionih mjera, kada treba, u hitnim slučajevima, kada to situacija na terenu zahtijeva, bez odgovarajuće projektne dokumentacije, intervenisati na klizištu radi spriječavanja daljeg širenja klizišta.

Faza otklanjanja posljedica

Po završetku faze spašavanja formirale bi se stručne ekipe koje bi izvršile pregled ugroženog područja i predložile mjere za privremenu i trajnu sanaciju klizišta. U skladu sa mogućnostima i pristiglim sredstvima solidarnosti uradili bi se projekti za trajnu sanaciju (u odgovarajućoj instituciji) i izvršila sanacija istih po priritetima. Do izrade trajne sanacije radila bi se privremena sanacija sa sredstvima vlasnika uz pomoć MZ-e i općine. Takođe bi se provodile slijedeće mjere zis:

Asanacija terena

U skladu sa raspoloživim sredstvima bi se vršila sanacija lakše oštećenih stambenih i pomoćnih objekata, puteva, vodovodnih, kanalizacionih, elektro i ptt instalacija, kao i izgradnja srušenih stambenih i pomoćnih objekata.

Procjena pričinjenih šteta, kao posljedica djelovanja klizišta.

Zaključci:

- Broj klizišta posebno je povećan tokom i nakon rata usljed nekontrolisane sječe šume, eksploatacije mineralnih sirovina što je uticalo na promjenu vodnog režima i režima zemljišta.
- Važno mjesto među uzrocima nestabilnosti zemljišta imaju i dugotrajne i obilne kišne padavine, poplave, dugotrajne eksploatacije minerala iz unutrašnjosti zemlje i sl.
- Aktiviranje klizišta uzrokovano je i usled intenziviranja nezakonite i neplanske gradnje na područjima koja nisu ispitana geološki.
- Nužno je kontinuirano praćenje i dokumentovanje nezakonite i neplanske gradnje stambenih i drugih objekata, posebno u zahvatu saobraćajnica (drumskih i željezničkih), te dosljedno provođenje propisa koji regulišu uslove gradnje.
- Zadatak inženjerske geologije je praćenje, proučavanje i prognoziranje razvoja savremenih geoloških procesa, klizišta, odrona i drugih.
- Potrebno je da nadležni organi izrade katastar klizišta i potencijalnih klizišta i odrona kako bi se pratilo stanje i blagovremeno reagiralo u slučaju potrebe za sanacijom istih.

5.1.5. Zaštita okoliša

Zaštita okoliša je mjera koja se sastoji u sprečavanju nastanka štetnih posljedica od uništavanja i zagađivanja okoliša i otklanjanja posljedica nastalih uslijed: tehničko-tehnoloških havarija u industriji, ispuštanja toksičnih i štetnih hemijskih i drugih materija u

okoliš iz industrijskih i termoeenergetskih postrojenja, motornih vozila i individualnih ložišta u domaćinstvima, u količinama koje uzrokuju emisije koncentracije u vodi, zraku i tlu iznad maksimalno dopuštenih vrijednosti, odlaganja komunalnog, industrijsko-tehnološkog i drugog čvrstog i tečnog otpada, djelovanja vremenskih nepogoda na okolicu (sniježne padavine, poplave, suše, klizišta), kao i drugih prirodnih nepogoda.

Organizovanje i vršenje poslova se vrši u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, odnosno: pravna lica iz oblasti proizvodnje i prometa i prevoza opasnih materija obavezna su: planirati, organizovati, pripremati, provoditi aktivnosti i mjere na sprječavanju nastajanja štetnih posljedica po okoliš, poduzimanju brzih aktivnosti i mjera u zaštiti i spašavanju u slučaju nesreća i otklanjanja posljedica od tehnoloških i ekoloških nesreća u zaštiti okoliša.

Pravna lica su obavezna organizovati i osposobiti stručne ekipe i osigurati potrebnu opremu i sredstva za brze intervencije u zis, kao i osigurati pravovremeno sklanjanje i dislokaciju opasnih tvari u sigurne objekte i na za to pogodne lokacije, odnosno na područja kojima ne prijete takva opasnost.

Vlada Federacije na prijedlog Federalnog ministarstva zdravstva donosi poseban plan zaštite i spašavanja od jonizirajućeg zračenja na teritoriji Federacije u skladu sa Zakonom o zaštiti od jonizirajućih zračenja i radijacijskoj sigurnosti.

Angažovanje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava na neposrednoj odbrani od poplava u cilju zaštite ljudi i materijalnih dobara.

5.1.6. Suša

Mogući uzroci, učestalost pojavljivanja i intezitet djelovanja: Iako na području općine vlada umjereno-kontinentalna klima koja uslovljava pojavu čestih i u toku godine ravnomjerno raspoređenih padavina, posljednjih godina javljaju se sve duži sušni periodi sa visokim temperaturama, što prouzrokuje smanjenje izdašnosti prirodnih izvora i bunara, velike štete na poljoprivrednim usjevima i voću kao i nestašice vode za piće. usled visokih temperatura zraka i nedostatka kišnih padavina u dužem vremenskom periodu uticat će i na cjelokupno područje općine Gračanica.

Vrijeme trajanja: Suše koje se posljednjih nekoliko godina sve češće javljaju nemaju karakter katastrofalnih suša, a traju od 15-60-dana.

Područje koje može biti obuhvaćeno nesrećom i moguće posljedice: Iako katasrofalne suše nisu česte na području općine Gračanica, količina i vrijednost materijalnih sredstava koja bi bila ugrožena i njihov značaj za zdravlje i život ljudi i životinja upućuju na potrebu realnog sagledavanja ove opasnosti i preduzimanja određenih mjera kojim bi se ublažili ili elimenisali njeni efekti.

Područje koje može biti ugroženo sušom

Sušom može biti ugroženo cjelokupno područje općine Gračanica.

Faza preventivne zaštite

Preduzimanje svih neophodnih preventivnih mjera, prije perioda u kome je moguća suša, u cilju lakšeg prevazilaženja ove prirodne nesreće, posebno u poljoprivredi, snabdijevanju stanovništva vodom za piće i snabdijevanju industrije vodom za tehnološke potrebe.

Izrada planova i obezbjeđenje finansijskih sredstava za uvođenje sistema za navodnjavanje poljoprivrednih kultura u općinama sa razvijenom poljoprivredom.

Edukacija stanovništva u cilju osposobljavanja za samozaštitu u slučaju pojave suše.

Pošto na području naše općine vlada umjereno-kontinentalna klima i nije bilo katastrofalnih suša, u fazu preventivne zaštite mogu se svrstati mjere za obezbjeđenje rezervnih količina vode za piće i obezbjeđenje dovoljnog broja cisterni za snabdijevanje stanovništva vodom za piće. Sa HES-om Doma zdravlja i sanitarnim inspektorom uraditi upute i obavještenja građanima o postupcima za vrijeme visokih temperatura i racionalnom korištenju vode za piće. Od JP "Vodovod i kanalizacija" i vijeća MZ-a tražiti da za sušni period urade plan ravnomjerne i racionalne redukcije vode za piće. Putem sredstava javnog informisanja i plakata upozoravati građane o mogućnostima izbijanja požara i postupcima za vrijeme sušnog perioda (vezano za požare).

Faza spašavanja

Za vrijeme sušnog perioda od PVJ tražiti da se organizuje tako da u svakom momentu može reagovati u slučaju izbijanja požara i da se u narednom periodu obezbijedi cisterna kao prateće vozilo za dopremanje vode na požarište i snabdijevanje pitkom vodom stanovništva. Sa JP "Komus" napraviti plan upotrebe cisterne za snabdijevanje stanovništva vodom, a po potrebi tražiti pomoć od KUCZ i FUCZ. Provodit će se slijedeće mjere zis:

Zaštita bilja.

Snabdijevanje stanovništva vodom za piće i za higijenske potrebe, u sušom ugroženim područjima, pomoću autocisterni i na drugi pogodan način.

Uvođenje sistema restrikcija u snabdijevanju stanovništva vodom za piće i higijenske potrebe iz gradskih vodovoda.

Obezbjeđenje vode za napajanje stoke.

Kontrola higijenske ispravnosti vode za piće iz bunara i izvorišta, koji služe za alternativno snabdijevanje stanovništva vodom za piće, u seoskim područjima.

Zaštita i spašavanje ribljeg fonda u rijekama.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica provodit će se slijedeće mjere zaštite i spašavanja:

Asanacija terena.

Otklanjanje svih posljedica koje su nastale kao posljedica suše, posebno u poljoprivredi, stočarstvu, voćarstvu, vodoprivredi i vodosnabdijevanju stanovništva i industrije.

Procjena pričinjenih šteta od suše u poljoprivredi, stočarstvu, voćarstvu, vodoprivredi i industriji.

Na nivou općine formirati stručne komisije za procjene šteta od suše, a po sačinjavanju zapisnika iznalaziti mogućnosti za ublažavanje i saniranje šteta u poljoprivredi, voćarstvu, stočarstvu i drugo. Zavisno od visine štete sredstva tražiti od Općine, Kantona i Federacije.

Zaključci:

- Kako bi se prevenirale opasnosti od nastanka štete od suše velikih razmjera koje mogu ugroziti ljude i materijalna dobra, potrebno je osigurati smanjenje gubitaka u vodovodnim sistemima, rekonstrukcijom i bržim protokom kroz sistem.
- Uvođenjem novih tehnologija u proizvodnim procesima, smanjiti potrebu za dodatnim količinama vode uz istovremeno poboljšanje kvaliteta korištene i ispuštane vode (veliki industrijski potrošači, navodnjavanje).
- Osiguranjem dodatnih količina vode iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta poboljšati opskrbljenost stanovništva kroz već obuhvaćene javne vodovode i

proširivanjem istih na veći broj naselja u kojima je došlo do smanjenja priliva u rezervoare.

- Štititi i razvijati postojeća izvorišta i pronalaziti nova, radi dodatnih količina vode u ugroženim područjima.
- Planirati i osigurati transport vode u cisternama za saniranje potreba najugroženijih potrošača, za što je potrebno sistemski nabavljati i čuvati dovoljan broj transportnih sredstava.
- Potrebno je osigurati rezervne količine vode, izgradnjom ili postavljanjem spremnika za vodu i dr. Za efikasnu zaštitu od požara (posebno na otvorenom prostoru),.

5.1.7. Oluja

Faza preventivne zaštite

Preduzimanje svih neophodnih preventivnih mjera koje mogu uticati na zaštitu od olujnog vjetra.

Opremanje i osposobljavanje meteoroloških stanica, u općinama, za prognozu vremena.

Faza spašavanja

Zaštita i spašavanje od rušenja.

Prva medicinska pomoć.

Asanacija terena.

Zaštita okoliša.

Zaštita i spašavanje u poljoprivredi i voćarstvu.

Ukoliko dođe do izazivanja određenih materijalnih šteta i ljudskih stradanja, preduzimat će se mjere na njihovom uklanjanju i pružanju pomoći nastradalim. Angažovali bi se pripadnici PVJ Gračanica, JP "Komus", JP "Vodovod i kanalizacija" i radnici "Elektrodistriucije" i druge službe ZiS na uklanjanju eventualno porušenih stabala drveća i električnih stubova, kao i na čišćenju zapuštenih kanalizacionih šahtova u gradu Gračanici (ne mogu primiti velike količine vode), te uklanjanju donesenih komada krupnog otpada iz korita rijeka i potoka u cilju sprečavanja izlivanja i plavljenja objekata. Na stambenim i drugim objektima koji su ostali bez krova, obezbijediti privremeno pokrivanje, da bi se smanjile štete na ostalim dijelovima objekata, dok traje nevrjeme.

Faza otklanjanja posljedica

Otklanjanje svih posljedica djelovanja olujnog vjetra u poljoprivredi, voćarstvu, šumarstvu, zatim na električnim i ptt instalacijama, stambenim, poslovnim, industrijskim, pomoćnim i drugim građevinskim objektima.

Procjena pričinjenih šteta, u poljoprivredi, voćarstvu, šumarstvu, na električnim i ptt instalacijama, stambenim, poslovnim, industrijskim, pomoćnim i drugim građevinskim objektima, od posljedica djelovanja olujnog vjetra.

Zaključci:

- Poljoprivrednim proizvođačima i drugim organima predložiti da u okviru zakonskih mogućnosti preispitaju važeće zakonske propise osiguravajućih kuća u cilju izmjena i dopuna tih propisa, kako bi se omogućilo bolje provođenje osiguranja imovine i lica

od prirodnih i drugih nesreća, a samim tim i omogućila naknada štete uzrokovana prirodnim i drugim nesrećama.

5.1.8. Grad

Mogući uzroci nastanka grada

Grad nastaje kao posljedica određenih poremećaja unutar atmosfere, kada dolazi do pretvaranja kišnih kapi u čvrsto stanje, odnosno čestice grada veličine od 5 mm do komada veličine kokošijeg jajeta.

Učestalost pojavljivanja grada

Grad se pojavljuje relativno rijetko, odnosno nekoliko puta u toku ljetnog perioda. Grad veličine kokošijeg jajeta je 23.08.2014. godine pogodio mjesne zajednice Donja Orahovica, Miričina i Rašljeva.

Intenzitet djelovanja grada

Intenzitet djelovanja grada se ogleda u veličini čestica leda i vremenu trajanja ove atmosferske padavine, koje može da iznosi od nekoliko minuta do maksimalno 15 minuta.

Vrijeme trajanja padavina grada

Vrijeme trajanja padavina grada, na području općine, prema dosadašnjim događanjima, kreće se u rasponu od nekoliko do maksimalno 15 minuta.

Područje koje može biti ugroženo gradom

Padavine grada mogu zahvatiti sve mjesne zajednice na području općine, a njegovo djelovanje obično je lokalnog karaktera, pri čemu je ovom atmosferskom padavinom zahvaćena relativno mala teritorija.

Moguće posljedice djelovanja grada

Posljedice djelovanja grada mogu biti: u slučaju grada većih dimenzija i dužeg vremena trajanja ove atmosferske padavine dolazi do oštećenja krovnog pokrivača na stambenim i ekonomskim objektima, uništavanja poljoprivrednih kultura i voćnjaka u velikim razmjerama, zatim dolazi do oštećenja motornih vozila i drugih objekata, a u najtežim slučajevima, može doći i do povrede ljudi. Naročito velike posljedice zabilježene su u mjesnim zajednicama Donja Orahovica, Rašljeva i Miričina 23.08. 2014. godine, što je imalo za posljedicu ponovno izlivanje rijeka Sokoluša i Drijenča i plavljenje nekoliko stambenih objekata uz korita vodotoka, dok je grad u mjesnim zajednicama Donja Orahovica, Rašljeva i Miričina nanio ogromne štete stambenim i drugim objektima i poljoprivrednim usjevima. U ove tri mjesne zajednice bez crijeva na krovovima ostalo je 1629 stambenih, pomoćnih i drugih objekata, za što je iskazana potreba za 1.310.410 komada crijeva. Kako bi se što hitnije intervenisalo Opinski štab civilne zaštite je 24.08.2014. godine održao sjednicu na kojoj je doneseno niz zaključaka koji su imali za cilj što bolju i efikasniju organizaciju prijema, čuvanja i distribucije crijeva za oštećene objekte.

Pošto je grad skoro redovan pratilac oluja, to će se i u ovom slučaju primjenjivati sve one mjere u sve tri faze zaštite koje su nabrojane od olujnog nevremena. Mogući uzroci, učestalost procjenjivanja, intenzitet djelovanja, vrijeme trajanja, područje, moguće posljedice: kao kod oluje.

Faza preventivne zaštite

- Izrada planova za izgradnju sistema za protugradnu odbranu, izgradnja i redovno održavanje sistema za protugradnu odbranu, posebno u područjima sa razvijenom poljoprivredom i voćarstvom.

- Preduzimanje svih neophodnih mjera zaštite u poljoprivredi i voćarstvu, u cilju zaštite od grada.

- Opremanje i osposobljavanje meteoroloških stanica, u općinama, za prognozu vremena.

Faza spašavanja

- Pravovremeno aktiviranje sistema za protugradnu odbranu za šta je neophodna, pored ostalog, i odgovarajuća i pravovremena informacija o prognozi vremena za određeno područje.

- Zaštita okoliša.

- Prva medicinska pomoć.

- Zaštita u poljoprivredi i voćarstvu.

- Zaštita ljudi, stambenih, poslovnih, industrijskih, pomoćnih i drugih građevinskih objekata i saobraćajnih motornih vozila.

Faza otklanjanja posljedica

Otklanjanje posljedica djelovanja grada u poljoprivredi, voćarstvu, na stambenim, poslovnim, industrijskim, pomoćnim i drugim građevinskim objektima i saobraćajnim motornim vozilima.

Procjena pričinjenih šteta u poljoprivredi, voćarstvu, na stambenim, poslovnim, industrijskim, pomoćnim i drugim građevinskim objektima i saobraćajnim motornim vozilima, od posljedica djelovanja grada.

Zaključci:

- Kako bi se spriječile štete koje izazivaju gradonosni oblaci, potrebno je izvršiti analizu potreba, a zatim na gradom ugroženim područjima formirati jedinice- službe za protivgradnu zaštitu i iste opremiti odgovarajućim sredstvima i opremom za protivgradnu zaštitu.

5.1.9. Mraz

Mogući uzroci:

Mraz je prirodna pojava koju prouzrokuju niske temperature u proljetnim mjesecima, naročito u februaru i martu mjesecu.

Učestalost pojavljivanja:

Mraz se javlja svakog proljeća, a štete su najizraženije ukoliko se u januaru i februaru dese periodi sa višim temperaturama

Intezitet djelovanja: Slabi do vrlo jaki mrazevi

Vrijeme trajanja: Nekoliko dana

Područje koje može biti ugroženo:

Kako se posljednji nekoliko godina u privatnom vlasništvu formiraju veći zasadi raznog voća na cijelom teritoriju općine, to se zaštita od mraza postavlja kao nezaobilazan vid u ukupnoj zaštiti voćaka, u cilju ekonomičnosti proizvodnje.

Moguće posljedice:

Uništeni ili oštećeni proljetni usjevi, pšenica i voćnjaci, a edukacija i primjena metoda zaštite od mraza će se provoditi u organizaciji stručnog osoblja iz poljoprivrednih preduzeća, instituta i zadruga, zasnovana na iskustvima zemalja koje imaju dužu tradiciju u proizvodnji voća, pa time i u njenoj zaštiti od mraza

Faza preventivne zaštite

Preduzimanje svih neophodnih preventivnih mjera koje mogu doprinjeti zaštiti od djelovanja mraza i hladnoće, posebno u poljoprivredi i voćarstvu, kao i u vodosnabdijevanju, vodoprivredi i industriji.

Opremanje i osposobljavanje meteoroloških stanica, u općinama, za prognozu vremena.

Faza spašavanja

Preduzimanje svih neophodnih mjera radi zaštite i spašavanja poljoprivrednih proizvoda, voćnjaka, vodoopskrbnih objekata i industrijskih postrojenja, kao i zaštite i spašavanja na vodotocima.

Faza otklanjanja posljedica

Otklanjanje posljedica djelovanja mraza i hladnoće u poljoprivredi, voćarstvu, na vodoopskrbnim objektima i vodotocima, vodoprivredi i industriji.

Procjena pričinjenih šteta, od posljedica djelovanja mraza i hladnoće, u poljoprivredi, voćarstvu, vodosnabdijevanju, vodoprivredi, industriji i na vodotocima.

Zaključci:

- Poljoprivrednim proizvođačima i drugim organima predložiti da u okviru zakonskih mogućnosti preispitaju važeće zakonske propise osiguravajućih kuća u cilju izmjena i dopuna tih propisa, kako bi se omogućilo bolje provođenje osiguranja imovine i lica od prirodnih i drugih nesreća, a samim tim i omogućila naknada štete uzrokovana prirodnim i drugim nesrećama.

5.1.10. Epidemije i epizootije zaraznih bolesti**Mogući uzroci, učestalost pojavljivanja i intenzitet djelovanja:**

Nedostaci u higijensko- tehničkoj zaštiti izvorišta kaptaža i vodovodnih mreža i karakteristike krečnjačkog područja sa koga se vrši snabdijevanje vodom većine stanovništva općine Gračanica omogućavaju pojavu hidričnih epidemija, prisustvo zagađenih voda rijeke Spreče pojavu alimentarnih trovanja a hemikalije iz industrijskih postrojenja Lukavca i Tuzle pojavu aero-zagađenja (hidrovodična azotna kiselina). Najčešće registrovana oboljenja u HES-i Doma zdravlja Gračanica u posljednjih nekoliko godina su enterocolitis i razna trovanja hranom, a epidemije su proglašavane u slučajevima trihineloze i gripa.

Nedostaci u kontroli trgovine životinjama i namirnicama od njih, načinu ishrane, pojenja i smještaja i poduzimanju zdravstveno-zaštitnih mjera mogu uzrokovati pojavu zaraznih bolesti kod životinja koje vrlo često dobijaju epizootijske razmjere. Imajući u vidu rasprostranjenost i brojnost pojedinih vrsta životinja, način uzgoja i druge okolnosti najčešće se mogu pojaviti i najveće štete nanijeti: kokošija kuga, crni prišt, bruceloza, Q groznica, metiljavac preživara i druge bolesti.

Intezitet, područje djelovanja i moguće posljedice:

Higijensko sanitarni uslovi života stanovništva su zadovoljavajući, ali zbog lošeg snabdijevanja vodom skoro svih MZ-a moguća su oboljenja uzrokovana nekvalitetnom vodom, naročito u uslovima dugotrajnih kišnih padavina i redukcija vode u sušnim periodima godine.

Zbog pojave Antraxa 2002. godine sa jednim smrtnim slučajem područje općine je distrikt ove bolesti za narednih 50 godina, te je potrebno preduzimati preventivne mjere zaštite kako se bolest ne bi ponovo pojavila.

Sva nabrojena oboljenja imaju svoje kliničke slike i tokove trajanja. Zajedničko im je što obolijevaju sve populacije (djeca, omladina, starci, muškarci i žene).

Na području općine Gračanica uzgaja se oko 10.000 goveda, oko 7.000 ovaca, oko 200 konja i 600.000 hiljada živine. Uzgoj životinja i proizvodnja namirnica životinjskog porijekla je zanimanje i izvor egzistencije velikog broja ljudi na području općine, pa ugrožavanje stočnog fonda i pojava većih šteta na njemu direktno ugrožava i život i zdravlje ljudi.

Na području općine Gračanica registrovana su 2 preduzeća za preradu i promet mesa, 1 preduzeće za preradu mlijeka i veći broj mesnica i otkupnih stanica mlijeka, a kontrolu ispravnosti vrše Veterinarska stanica Gračanica, veterinarska i sanitarna inspekcija.

Sva nabrojena oboljenja imaju svoje kliničke slike i tokove trajanja. Zajedničko im je što obolijevaju sve populacije (djeca, omladina, starci, muškarci i žene).

Faza preventivne zaštite

Da bi se zaštitilo stanovništvo od pojava epidemija i epizootija zaraznih bolesti koje mogu ugroziti život i zdravlje ljudi na području općine, protiv epidemijske mjere usmjeravaju se u tri pravca: uništavanje, otklanjanje ili onemogućavanje izvora zaraze, prekidanje puteva i mehanizma prenošenja zaraze u bilo kojoj fazi i stvaranje ili povećanje otpornosti stanovništva.

Preventivne mjere koje se trebaju preduzimati:

- obezbjeđenje higijenski ispravne vode za piće kao i sanitarna zaštita izvorišta i objekata za javno snabdijevanje vodom za piće,
- uklanjanje otpadnih voda i dr. otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se obezbjeđuje zaštita od zagađivanja voda i zemljišta, kao i zaštita od razmnožavanja insekata i glodara,
- održavanje sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta u javnim objektima, sredstvima javnog saobraćaja i na javnim mjestima.
- obezbjeđenje zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta za njihovu proizvodnju i promet,
- vršenje preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije u naseljenim mjestima, na javnim površinama, u sredstvima javnog saobraćaja, objektima za proizvodnju i promet životnih namirnica i drugim javnim objektima.
- rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze;

- prijavljivanje oboljenja;
- izolacija, prevoz i liječenje oboljelih lica;
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija;
- zdravstveno prosvjećivanje stanovništva;
- zdravstveni nadzor nad zaposlenim i drugim licima i nad kliconošama;
- imunizacija, seroprofilaksa i hemoprofilaksa;
- karantin;
- otvaranje privremenih bolnica u slučaju epidemija većih razmjera;
- mobilizacija zdravstvenih i drugih ustanova i građana, poslovnih i dr. objekata, transportnih sredstava;
- zabrana prodaje i uništavanja određenih namirnica;
- zabrana okupljanja u školama, bioskopima, pozorištima, sportskim dvoranama;
- zabrana kretanja u zaraženom ili ugroženom području;
- zabrana prometa pojedinih roba;
- zabrana putovanja u zemlje u kojima vlada epidemija.

Faza spašavanja

Epidemije i epizootije svojom pojavom uzrokuju nesagledive posljedice po zdravlje ljudi i stočnog fonda, pa je neophodno spriječiti njihovo širenje. Nosilac zaštite i spašavanja kod pojave ovih epidemija zaraznih bolesti su organi i službe redovne djelatnosti: domovi zdravlja, ambulante, klinički centri, zdravstveni zavodi, veterinarski zavodi i stanice, organizacije Crvenog križa i drugi.

Kod pojave zaraznih bolesti kod ljudi angažovat će se HES-a na pregledu, utvrđivanju bolesti i upućivanju na liječenje. U saradnji sa HES-om, sanitarnim, veterinarskim i komunalnim inspektorima sačinice se plan mjera na sprečavanju širenja zaraznih bolesti, izvršiti izolaciju terena na kome se pojavila zaraza, izvršiti pregled i vakcinaciju stanovništva na tom području, zabraniti promet roba sa navedenim područjem (uz pomoć policije) izvršiti potpunu dezinfekciju terena na kome se pojavila bolest, u slučaju da ima umrlih osoba od zarazne bolesti treba izvršiti pravilno sahranjivanje i asanaciju terena.

Za sprečavanje epizootija zaraznih bolesti potrebna je efikasna identifikacija, liječenje stoke i sprječavanje prenošenja tih bolesti na ljude.

Nosilac zaštite i spašavanja su organi i službe redovne djelatnosti, odnosno veterinarska služba koja preduzima: zdravstvenu zaštitu životinja, zaštitu zdravlja ljudi od zaraznih bolesti koje se sa životinja ili namirnica životinjskog porijekla mogu prenijeti na ljude, otkriva i dijagnosticira zarazne bolesti, provodi RHB zaštitu životinja i namirnica životinjskog porijekla, liječi povrijeđenu i oboljelu stoku, provodi asanaciju terena, učestvuje u sklanjanju i evakuaciji stoke i drugo.

U slučaju pojave zaraznih bolesti kod životinja angažovat će se Veterinarska stanica sa svojim snagama i sredstvima na pregledu i utvrđivanju bolesti, HES-a radi pregleda ljudi koji su bili u kontaktu sa oboljelim životinjama, veterinarski, sanitarni i komunalni inspektori radi zakonitog sprovođenja svih postupaka, policija radi obezbjeđenja i provođenja mjera ZiS i drugo po potrebi. Izvršit će se izolacija terena, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija terena, uklanjanje, pravilno ukopavanje ili spaljivanje uginulih životinja i pregled i vakcinacija preostalih životinja. Donijeti odluku o zabrani prometa životinja i proizvoda životinjskog porijekla i vršiti nadzor da li se odluka pravilno sprovodi.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica preduzimaju se sve one mjere koje trebaju da doprinesu potpunom otklanjanju uzroka koji su doveli do epidemije. Ovdje se posebno misli na dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju, obezbijedenje ispravne vode za piće i hrane, čišćenje i dezinfekcija bunara i drugih vodoopskrbnih objekata, higijensko otklanjanje otpada, asanacije vodnih objekata i drugo.

Zaključci:

U slučaju većih epidemija, kao i u slučaju prirodnih i drugih nesreća (poplave, zemljotres, požar) koje mogu dovesti do epidemije, ovlašteni organi moraju mobilisati zdravstvene radnike, ali i druge građane, osigurati odgovarajuće količine potrebnih lijekova, vakcina i antiviralnih lijekova, sanitetskog materijala, sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju, kao i krvnih pripravaka plazme. Pored toga potrebno je:

- Jačanje i održavanje kapaciteta za rano otkrivanje, procjenu, prijavljivanje i izvještavanje događaja, brz javno-zdravstveni odgovor i koordinacija svih relevantnih zdravstvenih ustanova i poduzimanje preventivnih mjera kako bi se spriječilo širenje i smanjio teret bolesti (higijensko- sanitarne mjere, vakcinacija, terapija),
- Edukacija zdravstvenih radnika za krizne situacije (planiranje, alokacija resursa) i edukacija stanovništva o prevenciji zaraznih bolesti,
- Unaprijediti i ubrzati procedure nabavke vakcina i antiviralnih lijekova,
- Unaprijediti komunikaciju sa medijima i stanovništvom,
- Jačati i održavati osnovne kapacitete za odgovor na javno zdravstvene rizike 8 jačanje bolničkih kapaciteta, edukacija zdravstvenih radnika, jačanje laboratorijske dijagnostike)
- Neophodan je Plan za zaštitu od zaraznih bolesti (planiranje resursa), zatim organizacija medicinske službe (osoblje, oprema, prostorije) transport oboljelih, obučeno i odgovornoosoblje
- S obzirom na način prenošenja i puteve širenja bolesti, planovi za suzbijanje zaraznih bolesti bi trebali biti prilagođeni i grupama zaraznih bolesti
- Komunikacija i koordinacija javno-zdravstvenog sektora, civilne zaštite, policije i Oružanih snaga BiH (uključujući i medije)
- Plan za krizne situacije u slučaju pojave javno-zdravstvenog problema procjena i zbrinjavanje oboljelih, (n.p.r. izolacija, liječenje, ostale vrste podrške) dezinfekcija, dezinsekcija, deratizacija i dekontaminacija.

Nevladine strukture, koje se u ovim slučajevima uključuju se: Crveni križ i druge humanitarne organizacije u saradnji sa Općinskim štabom civilne zaštite.

Zarazne bolesti ostaju i dalje značajan zdravstveni i socioekonomski problem, naročito u okolnostima socijalne tranzicije i niza determinanti koje doprinose njihovoj pojavi i širenju. Kapaciteti za odgovor i oporavak su ograničeni.

Bitno je uspostavljanje saradnje sa veterinarskim institucijama u cilju blagovremene razmjene relevantnih informacija vezano za zoonoze, bolesti koje se sa životinja prenose na ljude. Cilj ove saradnje je da se na najbrži i najefikasniji način preveniraju prirodne i druge nesreće, smanji mogućnost širenja epidemija ili umanje njene posljedice.

U cilju poboljšanja mjera za rano otkrivanje i prevenciju epizootija potrebno je:

1. Pojava zaraznih bolesti ima ozbiljne i dalekosežne posljedice po javno i veterinarsko zdravstvo, kao i socio-ekonomske posljedice budući da iste utiču na proizvodnju i trgovinu živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, tako da je za ostvarivanje kontrole bolesti neophodno osigurati pravni osnov i program za kontrolu bolesti,

obezbjedenje resursa za kontinuiranu implementaciju mjera, kao i osiguranje finansijskih sredstava.

2. U cilju poboljšanja mjera za rano otkrivanje i prevenciju, neophodno je osigurati:
 - Kontinuirano podizanje svijesti građana o mogućim rizicima i mjerama prevencije, kao i postupcima za brzo reagovanje i izvještavanje, kao i vršenje stalnih obuka i edukacija,
 - Izraditi planove za rješavanje hitnih i prirodnih i drugih nesreća i uspostavljanje fondova za njihovo provođenje, a u skladu sa odredbama legislative na snazi,
 - Jačanje kapaciteta ovlaštenih veterinarskih laboratorija,
 - Uspostavljene bolje međusektorske komunikacije i saradnje,
 - Osigurati izvore finansiranja za oporavak od prirodnih i drugih nesreća
3. Neophodno je osigurati nastavak aktivnosti praćenja rezidua u živim životinjama i proizvodima životinjskog porijekla u skladu sa legislativom na snazi i
4. Kontrola i sigurnost hrane

5.1.11. Kalamiteti biljnih bolesti i štetočine

Faza preventivne zaštite

Ova mjera zaštite od biljnih bolesti, insekata, korova i drugih štetočina realizuje se redovnom primjenom odgovarajućih fungicida, insekticida i herbicida u određenim stadijima razvoja bilja.

Stalnim praćenjem meteoroloških uvjeta (temperatura, vlažnost zraka, količina padavina) i mogu se smanjiti uzročnici bitni za pojavu biljnih bolesti i štetočina.

Uzimanjem uzoraka zemljišta, sprovođenje higijenskog tretmana skladišta, prostorija za preradu i čuvanje biljaka putem nadležnih službi i preduzeća u oblasti poljoprivrede. Stalna kontrola uređaja za preradu bilja i kontrolisanje upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Zaštita bilja od bolesti i štetočina se provodi individualno, na privatnim posjedima i preduzećima koja se bave uzgojem različitih biljnih vrsta za ishranu ljudi i stoke kao i šuma. Primjena zaštitnih sredstava je uglavnom nestručna i prekomjerna, naročito u privatnom sektoru zbog čega dolazi do prekomjernog zagađivanja tla i vodotokova. Zbog toga, u zaštitu bilja od bolesti i štetočina treba uključiti stručne ljude iz preduzeća, zadruga i sl. koji će putem raznih edukativnih metoda (seminari, radio i TV emisije, propagadni letci i sl.) uticati na pravilnu primjenu sredstava za zaštitu kako bi se povećao efekat zaštite, a smanjio njen negativni uticaj na eko-sisteme koji okružuju čovjeka. Pravovremenom i stručnom upotrebom zaštitnih sredstava u pojedinim fazama razvoja biljaka mogu se eliminisati bolesti koje mogu smanjiti prinos, a i prenijeti se na druge biljke. Na takav način se može preventivno djelovati i protiv raznih vrsta štetočina koje napadaju biljke. Prenos bolesti se može onemogućiti i kontrolom biljnih proizvoda koji se nalaze na tržištu.

Faza spašavanja

U slučaju pojave neke od biljnih bolesti i štetočina na području općine Gračanica, realizovala bi se preventivna mjera spašavanja bilja i biljnih proizvoda uz pomoć nadležnih stručnih službi.

Po pojavi biljnih zaraznih bolesti, individualni poljoprivredni proizvođači, preduzeća iz oblasti poljoprivrede i nadležni inspektori iz oblasti poljoprivrede pristupit će:

- uništavanju i spaljivanju zaraženog bilja,
- higijensko-sanitarnom tretmanu skladišta i dezinfekciji, dezinsekciji i deratizaciji u cilju uništavanja štetočina,

- vršiti adekvatnu provjeru zaštitnih sredstava uz mobilizaciju i racionalnu upotrebu kadrovskog i materijalnog tehničkog potencijala za sprovođenje mjera zaštite bilja i biljnih proizvoda,
- zabrana gajenja pojedinih vrsta bilja, za određeno vrijeme i na određenom mjestu, kao i stavljanje van prometa i upotrebe kontaminiranog bilja i biljnih proizvoda.

Najveći broj biljnih bolesti se ne može naknadno liječiti, te se akcenat u zaštiti stavlja na preventivne mjere zaštite. U preduzimanju tih mjera će se uključivati poljoprivredni inženjeri i tehničari ZZ "Gračanka", Udruženja poljoprivrednih inženjera i tehničara kao i vlasnici privatnih poljoprivrednih apoteka, koji nabavljaju i prodaju zaštitna sredstva. Zaštita od drugih biljnih štetočina i napasnika može se provoditi i u fazi kada se oni pojave u većem broju na usjevima, voću i šumama (glodari, skakavci, gubari, razni insekti), ali će se i ovaj vid zaštite provoditi pod kontrolom poljoprivrednih inženjera i tehničara, šumarskih inženjera i drugih sličnih zanimanja. Saniranje posljedica će se vršiti po proceduri kao i kod svih drugih prirodnih nesreća (formiranje stručih komisija od strane nadležnih organa-Općina, Kanton, Federacija za utvrđivanje obima šteta, te njihovo saniranje, po planu koji donesu stručna lica iz oblasti u kojima je nastala šteta). Sredstva za sanaciju će se obezbijediti iz sredstava vlasnika zemljišta, pravnih lica, raspoloživih sredstava za te namjene Općine, Kantona i Federacije.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica biljnih bolesti i štetočina angažovat će se sve stručne službe, snage i sredstva koja imamo na području općine Gračanica i Tuzlanskog kantona, u cilju otklanjanja posljedica.

Zaključci:

- Prema procjeni ugroženosti Federacije BiH, aktuelno zdravstveno stanje šuma u Bosni i Hercegovini se ocjenjuje loše, što je rezultat mnogih negativnih uticaja, objektivne i subjektivne prirode. Objektivni uzroci su direktno ili indirektno u vezi sa ratom (oštećivanje stabala projektilima i minsko- eksplozivnim sredstvima, požari) što je u procesu ulančavanja štetnih faktora dovelo do prenamnoženja nekih insekata i masovne pojave bolesti. Subjektivni uzroci su posljedica neorganizovanosti države, odsustva jedinstvenog koncepta gospodarenja šumama, nekontrolisana sječa (krađa) drveta i dr. radi očuvanja šuma, najvažnijeg prirodnog resursa u Bosni i Hercegovini, potrebno je utvrditi strategijske osnove razvoja šumarstva, donijeti krovni zakon o šumama koji će uvažavati međunarodne konvencije koje se tiču šuma, ali više od toga, nužno je mijenjati shvatanje o šumama i jače afirmisati njihove općekorisne funkcije.

- U šumskim požarima svake godine izgori velika površina pod šumama različitih kategorija, a što je posebno izraženo u ljetnim mjesecima i sušnim periodima, što izaziva velike ekonomske štete kao i smanjenje drvnog fonda.

Štete koje šumama neposredno nanosi čovjek rezultat su neprovođenja zakonskih i podzakonskih propisa iz ove oblasti, što ima za posljedicu neuspostavljanje odgovarajućeg šumskog reda, mehaničkih oštećenja stabala uslijed nepažljive upotrebe mehanizacije, nekontrolisanog deponovanja otpadnih materija i dr.

- Kao posljedica nezakonite sječe šuma evidentirani su erozivni procesi (klizišta, odroni), a posebno su izraženi na svim terenima sa jako strmim nagibima na cijelom području Federacije Bosne i Hercegovine.

Pojava sušenja šuma uzrokovana je i velikom onečišćenošću zraka i tzv. „ kiselim kišama“

- Nosioци poslova za zaštitu šuma su Federalno i kantonalna ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, odnosno Federalna/ kantonalna uprava za šumarstvo i kantonalno šumsko privredno društvo, gazdinstvo, kao i specijalizirane naučne ustanove i naučno obrazovne institucije iz oblasti šumarstva.

5.1.12. Visoke temperature zraka

Mogući uzroci i učestalost pojavljivanja:

U ljetnom periodu, u toku jula i augusta, na području općine, moguće su, zahvaljujući klimatskom području, visoke temperature zraka.

U posljednjih 10 godina visoke temperature zraka registrovane su svake godine u toku jula i avgusta. Visoke temperature zraka (preko 35 °C), registrovane su , 2003., 2007., 2009., 2010., 2011., 2012., i 2013, Najkritičnije stanje bilo je u ljeto 22.07. 2007. godine u 16,00 sati, kada je temperature, dostizale + 40 °C.

Intezitet djelovanja i vrijeme trajanja:

U 2003., 2007. i 2009., 2010., 2011., 2012. i 2013. godini, na području gotovo svih mjesnih zajednica, temperature su se kretale od 35 °C do 39,3 °C. Visoke temperature zraka u toku jula i augusta navedenih godina, registrovane su u neprekidnom trajanju i do 10 dana. Prema podacima mjernih stanica u ljeto 2007. godine, u gradu, izmjerena je temperatura i do 40 °C.

Visoke temperature zraka u julu i augustu, u posljednjih 10 godina, registrovane su u gotovo svim mjesnim zajednicama, u neprekidnom trajanju do 15 dana, a periodi visokih temperatura zraka, sa izvjesnim vremenskim prekidima, registrovani su tokom oko 40 dana jula i avgusta 2007. godine.

Najduže trajanje visokih temperatura desile su se u ljeto 2011. i 2012. godine, i registrovane su tokom svih 60 dana jula i avgusta.

Na cjelokupnom području općine, u toku jula i avgusta, registruju se visoke temperature zraka, u rasponu od 34 °C do 40 °C.

Velike suše su evidentirane i u 2017. godini.

Područje koje može biti ugroženo visokim temperaturama

Visoke temperature zraka i nedostatak kišnih padavina u dužem vremenskom periodu, imaju za posljedicu sušu, kada su ugroženi, prije svega, poljoprivreda i voćarstvo, a posljedica visokih temperatura zraka je i nedostatak vode za piće, za higijenske potrebe stanovništava i za napajanje stoke. Posebno su ugrožena seoska područja, gdje presuše mnogi izvori za napajanje vodom individualnih i lokalnih vodnih objekata.

Moguće posljedice visokih temperatura zraka

U gradskim i prigradskim područjima, takođe, dolazi do nedostatka vode za piće, zbog smanjenja dotoka vode u izvorišta, iz kojih se vrši napajanje vodom gradskih vodovoda, što ima za posljedicu uvođenje rigoroznih restrikcija u snabdijevanju stanovništva vodom za piće iz gradskih vodovoda.

Nedostatak vode za piće i higijenske potrebe stanovništva, kao posljedica suše, može prouzrokovati pojavu raznih vrsta zaraznih bolesti, pa i do izbijanja epidemija zaraznih bolesti.

Visoke temperature zraka stvaraju preduvjete za izbijanje mnogih šumskih požara i drugih požara na otvorenom prostoru, što, u kombinaciji sa nedostatkom vode za gašenje

požara, zbog suše, koja je redovni pratilac visokih temperatura zraka, može imati katastrofalne posljedice, zbog nastanka velikih materijalnih šteta i ugrožavanja života ljudi. Posebno teška situacija nastaje u slučaju izbijanja velikih šumskih požara na nepristupačnim terenima i terenima koji su kontaminirani minsko-eksplozivnim i neeksplozivnim ubojnim sredstvima.

Zbog visokih temperatura zraka dolazi i do ugrožavanja zdravlja i života ljudi, a posebno hroničnih bolesnika i male djece.

5.1.13. Prolom oblaka

Mogući uzroci i učestalost pojavljivanja:

Prolom oblaka nastaje kao posljedica određenih meteoroloških uvjeta u atmosferi. Prolom oblaka je vrlo česta pojava na čitavom području općine, i dešava se redovno tokom proljeća, ljeta i jeseni.

Vrijeme trajanja proloma oblaka kreće se od 10 do 30 minuta u neprekidnom trajanju.

Prolom oblaka se može desiti na području svih 25 mjesnih zajednica, a najčešće se dešava u mjesnim zajednicama koje su locirane na većoj nadmorskoj visini i u visinskim dijelovima mjesnih zajednica.

Posljedice djelovanja proloma oblaka su višestruke, a ogledaju se u sljedećem: formiranje bujičnih vodotoka koji mogu izazvati poplave manjih ili većih razmjera, manje ili veće štete u poljoprivredi, oštećenje makadamskih puteva i nanošenje mulja, kamenja i drugog otpadnog materijala na gradske i druge saobraćajnice.

5.2. TEHNIČKO -TEHNOLOŠKE NESREĆE

5.2.1. Veliki požari

Veliki šumski požari

Faza preventivne zaštite

Zbog postojanja niza požarnih opasnosti potrebno je stalno i sistematski poduzimati mjere da se mnogobrojni izvori opasnosti za izbijanje šumskih požara potpuno uklone ili eventualno svedu na minimum.

Samo dobro organizirana služba zaštite od požara, te dobro razrađen plan rada po pitanju preventivnog djelovanja, u mnogome će smanjiti mogućnost prerastanja eventualno nastalog požara u one većeg intenziteta.

Sagledavajući požarnu opterećenost šumskog blaga na području Tuzlanskog kantona u fazi preventivne zaštite nužno je:

- organizirati službu zaštite od požara,
- u svim šumskim gazdinstvima oformiti štabove i jedinice za zaštitu od požara,
- formirati dežurne službe od zaposlenika u šumskim gazdinstvima koji se aktiviraju tokom ljetnog sušnog perioda,
- formirati mobilne ekipe čiji je zadatak obilazak terena, izviđanje eventualno nastalog požara, utvrđivanje opožarene površine i programa angažiranja ljudstva za gašenje.
- posebnu pažnju obratiti na redovno obučavanje radnika za početno gašenje požara.

- sva izletišta na našem kantonu proglasiti područjima koja su znatno ugrožena od požara, te da se shodno tome propišu mjere za zaštitu od požara šuma i usjeva,
- zabraniti odlaganje i paljenje smeća u blizini šumskih blaga,
- lugarsko osoblje posebno upoznati sa objektima posebno ugroženim od požara,
- efikasno organizirati čuvanje šuma od požara putem čuvara šuma i osmatrača požara na osmatračkim mjestima,
- nabaviti sredstva veze s ciljem što bržih dojava,
- redovno čistiti i održavati prohodnim šumske puteve za prilaz,
- područja sa šumskim blagom označiti sa upozoravajućim znacima o zabrani loženja vatre, odlaganja smeća i slično,
- posebno koristiti medije za upozoravanje na opasnost od požara,

Faza spašavanja

Brzo reagiranje na dojavljeni požar i njegovo ograničavanje na što uži prostor je jedan od osnovnih preduvjeta za njegovu brzu neutralizaciju. Znači brzo otkrivanje mjesta nastanka požara znatno pojednostavljuje proces gašenja i zahtjeva angažman znatno manjeg broja ljudstva i opreme kao i sredstava za gašenje. Posebno treba obratiti pažnju na:

- tip, brzinu širenja i površinu koja je zahvaćena požarom,
- mogućnost izgradnje prepreka i postojanje istih kao prirodnih,
- mogućnost jačanja i slabljenja požara zbog konfiguracije terena,
- mogućnost prilasaka do rubova požara i upotrebe mehanizacije,
- vodosnabdjevenost i mogućnost korištenja vode,
- postojanje mina i minsko-eksplozivnih sredstava na požarom zahvaćenom terenu.

Po utvrđenom činjeničnom stanju odnosno, da li je požar manjih ili većih razmjera, aktiviraće se dežurne ekipe u JP Šume TK. U slučajevima kada uposlenici JP Šuma TK sa svojim snagama i sredstvima nisu u mogućnosti ugasiti požar, tada u pomoć pozivaju PVJ.

“Šume TK” d.d. planiraju u narednom periodu formirati vatrogasnu jedinicu koja bi prva reagovala u slučaju požara većih razmjera koji ne mogu ugasiti radnici firme. Ako se radi o većim šumskim požarima tada se proglašava Stanje prirodne nesreće i angažiraju VJ sa područja TK.

Faza otklanjanja posljedica

- higijena ogorjelih površina,
- pošumljavanje izgorjelih površina,
- procjena pričinjenih šteta.

Požari na stambenim, industrijskim, poslovnim i drugim objektima

Faza preventivne zaštite

Iz razloga postojanja niza požarnih opasnosti potrebno je stalno i sistematski poduzimati mjere da se mnogobrojni izvori opasnosti za izbijanje požara na objektima stanovanja, privrednim, poslovnim i drugim potpuno uklone ili eventualno svedu na minimum. Samo dobro organizirana služba zaštite od požara, te dobro razrađen plan rada po pitanju preventivnog djelovanja, u mnogome će smanjiti mogućnost prerastanja eventualno nastalog požara u požar većeg intenziteta.

Sagledavajući požarnu opterećenost urbanih zona, te industrijskih, poslovnih i drugih objekata, na području općine Gračanica, u fazi preventivne zaštite nužno je:

- da svi subjekti društva i pojedinci imaju minimum znanja iz ove oblasti i da je to znanje primjenljivo u slučaju potrebe. Praktično, to znači da bi svaki građanin i zaposlenik u firmi trebao da zna koje su to opasnosti od mogućnosti izbijanja požara, način upotrebe priručnih sredstava i aparata, način obavješćavanja i druge dužnosti u ovakvim okolnostima,

- pravilno prostorno planiranje građenja i opremanja objekata, što podrazumijeva predviđanje takvih rješenja koja će osiguravati dovoljan međusobni razmak između objekata, široke saobraćajnice, slobodne prolaze oko cijelog objekta i sve druge neophodne pretpostavke koje omogućavaju da se, u slučaju izbijanja požara, može brzo i efikasno djelovati,

poštivanje građevinskih normi, kao što su pravilna konstrukcija objekata, otporan građevinski materijal i oprema, ugradnja sredstava protivpožarne zaštite i slično, načinu loženja i vrsti ložišta, kao i načinu skladištenja goriva.

U preventivnim mjerama zaštite od požara kao osnovni vid preventivne zaštite spadaju poštovanje propisa zaštite od požara prilikom planiranja i izgradnje objekata i naselja a to su: odgovarajući odabir građevinskog materijala, izgradnja putnih komunikacija, izgradnja i pravilan raspored hidrantske mreže, obezbjeđenje vode za gašenje požara (vodovodna mreža, bunari, bazeni i dr.), obavezna nabavka i servisiranje PP aparata, redovna obuka uposlenika i građana za gašenje početnih požara i pravilno skladištenje i upotreba zapaljivih materijala, nabavka priručnog alata za početno gašenje požara i osposobljavanje i opremanje vatrogasnih jedinica za brzu intervenciju. U preventivne mjere zaštite od požara na otvorenom prostoru spadaju izgradnja osmatračnica, rasjecanje i uređenje šumskih kompleksa, izrada i održavanje puteva, razrada i osposobljavanje sistema dojavljivanja, postavljanje oznaka sa zabranom upotrebe vatre na rizičnim prostorima i redovno obavješćavanje i upozoravanje građana o opasnostima od požara i njihovim obavezama u takvim situacijama, putem sredstava javnog informisanja i plakata.

Naprijed navedene preventivne mjere provodit će: Općinska služba za urbanizam, stambeno-komunalne, geodetske i imovinsko pravne poslove, Vodovod i kanalizacija, PVJ Gračanica, preduzeća i dr. pravna lica, benzinske pumpe i druga preduzeća koja u procesu proizvodnje koriste opasne materije, Općina Gračanica, Služba CZ i vlasnici objekata. Preventivne mjere zaštite od požara na otvorenom prostoru provodit će: Šumarija, vlasnici šuma, inspektori, Policijska stanica, Općinske službe i građani.

Faza spašavanja

Brza i efikasna neutralizacija požara je suština provođenja protivpožarne zaštite, kada se desio požar na nekom objektu.

Svaki građanin koji primijeti požar u okviru lične i uzajamne zaštite dužan je da ga ugasi ako to može učiniti bez opasnosti za sebe i druge.

Ukoliko građanin nije u mogućnosti da ugasi požar, dužan je da o požaru obavijesti najbližu vatrogasnu jedinicu ili operativni centar civilne zaštite ili policijsku stanicu.

Svaka blagovremena dojava mjesta nastanka požara znatno pojednostavljuje proces gašenja i zahtjeva angažman znatno manjeg broja ljudstva i opreme kao i sredstava za gašenje.

U ovoj fazi posebno treba poduzimati slijedeće mjere:

Evakuacija ugroženog stanovništva.

Ovo je jedna od osnovnih mjera kojom se ugroženo stanovništvo organizirano odvodi iz ugroženog područja ili objekta. U svakom požaru je za očekivati pojavu manje ili veće

koncentracije otrovnih i zagušljivih plinova i para, djelimičnog rušenja objekta, zarušavanja prolaza, nestanka električne energije i slično te je evakuacija stanovništva prva i osnovna mjera spašavanja.

Da bi akcija spašavanje i evakuacije bila uspješna potrebno je prije svega spriječiti stvaranje panike, koristiti najkaraći i najsigurniji put izlaska iz objekta, osvijetliti puteve evakuacije, te stanovništvo izvesti na slobodan i siguran prostor, u što kraćem vremenu. U višespratnim stambenim, poslovnim, industrijskim i drugim objektima, izlazni putevi, za evakuaciju su od posebnog značaja.

U poslovnim i javnim objektima kao što su pozorišta, bioskopi, bolnice, od posebnog značaja, pored izlaznih puteva, su i izlazna vrata, koja moraju uvijek biti lako prepoznatljiva i osvijetljena. U slučaju većih požara u stambenim, poslovnim i industrijskim objektima, gdje se evakuacija-spašavanje ljudi ne može provesti kroz navedene postojeće izlaze, koristeće se odgovarajuća vatrogasna oprema kao što su vatrogasne ljestve, hidraulične platforme, spusnice i dr.

Gašenje požara

Mjere koje se poduzimaju pri gašenju požara predstavljaju vrlo složen i odgovoran posao. Poduzimanje svih mjera sigurnosti i opreza na mjestu nastanka požara je jedan od preduvjeta za uspješno i efikasno neutralisanje nastalog požara.

Požari u zatvorenim prostorijama razvijaju visoku temperaturu i veliku količinu dima pa osobe koje gase požar, u ovakvim prostorijama, moraju koristiti zaštitna sredstva kao zaštitu za disajne organe, te zaštitnu odjeću.

Posebnu pažnju treba obratiti kada postoji mogućnost nailaska na plinske i električne instalacije.

Na području općine Gračanica u fazi spašavanja mogu se angažovati: PVJ Gračanica, Općinska specijalizovana jedinica CZ za ZOP-a, radnici u preduzećima i građani.

U slučajevima požara manjih razmjera angažuje se PVJ uz pomoć građana, tako da u dosadašnjim iskustvima u većini slučajeva je uspješno djelovala.

U požarima većih razmjera kada redovne snage nisu u mogućnosti lokalizovati i ugasiti požar angažuju se dodatne snage i sredstva. Služba CZ u svojoj redovnoj djelatnosti prati stanje na području općine i u slučaju saznanja o požaru veće razmjere animira komandanta OpŠCZ da sazove hitni sastanak štaba i na osnovu činjenica koje je prikupila služba CZ predloži Općinskom načelniku da proglasi stanje prirodne i druge nesreće. Po proglašenju nesreće od požara većih razmjera OpŠCZ rukovodi akcijama zaštite i spašavanja. U preduzećima u slučaju izbijanja požara na gašenju prvo se angažuju radnici sa svojim sredstvima (koja su po zakonu o zaštiti od požara obavezni imati), zatim profesionalna vatrogasna jedinica (PVJ), a po potrebi i dodatne snage i sredstva (Općinska specijalizovana jedinica CZ, snage i sredstva iz drugih preduzeća i dr.). Požare u zgradama i naseljenim mjestima prema dosadašnjim iskustvima uspješno je gasila PVJ uz pomoć građana. Tako da i dalje treba računati na navedene snage, u situacijama koje prevazilaze njihove mogućnosti angažovat će se dodatne snage i sredstva (profesionalne vatrogasne jedinice susjednih općina i kantona).

Na osnovu podataka iz prethodnog perioda na području općine Gračanica najčešći i najveći požari su se događali na otvorenom prostoru (šumski i požari na niskom rastinju), U fazi spašavanja od požara na otvorenom prostoru angažovati vlasnike sa sopstvenim snagama i sredstvima (Šumariju i vlasnike privatnih šuma), zatim PVJ Gračanica. Cijelo vrijeme dok

traje opasnost od požara treba pozivati građane, davati im upute i upozorenja, putem sredstava javnog informisanja i plakata, tražiti od vijeća MZ-a da preko svojih članova i povjerenika uključe se u angažovanje i organizovanje građana u gašenju požara. U slučajevima kada su požari većih razmjera i spomenute snage nisu u mogućnosti da lokalizuju i ugase požar OpŠCZ će angažovati Službe zaštite i spašavanja i raspoložive općinske specijalizovane jedinice CZ, a po potrebi će tražiti pomoć od susjednih općina, Kantona i Oružanih snaga BiH. Za vrijeme dok traju požari će biti angažovane snage PU Gračanica i služba za pružanje prve pomoći Doma zdravlja.

Faza otklanjanja posljedica

- Uklanjanje ruševina,
- Higijena ogorjelih objekata,
- Sanacija oštećenih i uništenih objekata.
- Izrada planova za izgradnju uništenih objekata,
- Organizovanje akcija za prikupljanje finansijske i pomoći u građevinskom materijalu za sanaciju i izgradnju devastiranih objekata,
- Procjena pričinjenih šteta.

5.2.2. Rušenje ili prelijevanje brane na hidroakumulaciji

Mogući uzroci:

Hidroakumulacija "Modrac" nastala je izgradnjom armirano-betonske brane na rijeci Spreči i potapanjem doline ove rijeke na njenom najužem dijelu na nadmorskoj visini od 200 m u tjesnacu zvanom "Modrac". Akumulaciono jezero nalazi se na 2 km južno od mjesta Lukavac i na oko 10 km zapadno od Tuzle. Izgradnja brane završena je 1964. godine a površina vještačkog jezera iznosi 17 km kvadratnih. Zbog svojih građevinsko tehničkih karakteristika, zapremine akumulisane vode u jezeru, kao i namjene vode, brana "Modrac" spada u kategoriju visokih brana. Građevinska visina brane je 33,35 m, sa kotom brane na 205,50 m i kotom dna na 183,50 m. Dužina u kruni brane iznosi 205,00 m, a debljina brane u stopi 3,00 m. Formirana vještačka akumulacija "Modrac" sa osnovnim ciljem obezbjeđenja tehnološke vode za industriju TK. Kao takva, zbog velike površine, ima veliku retardacionu ulogu čime se smanjuju maksimalni poplavni valovi. Izgradnjom akumulacije rijeka Spreča je podijeljena na uzvodni i nizvodni tok.

Uzroci rušenja brana na HA: veliki dotok vode u HA, kada dolazi do prelijevanja vode preko krune brane i statičke destabilizacije objekta brane, potres razorne snage, ratna dejstva i diverzija na objektu brane.

Hidroakumulacija "Modrac" u sadašnjim uslovima predstavlja veliku opasnost po ljude i matrijalna dobra nizvodno od brane u slučaju prelijevanja ili njenog rušenja.

Intezitet i vrijeme trajanja:

Najveće štete nanio bi poplavni talas čija bi visina varirala u zavisnosti od profila riječne doline i iznosila bi za prvu najtežu varijantu od 11,5 m na 1 km nizvodno od brane do 8,75 m na profilu Miričine i 14,55 ispred tunela i koji bi krećući se brzinom od 40 m/sec neposredno nizvodno od brane do 4,4 m/sec kod ušća Spreče u Bosnu do Doboja stigao za 273 minute.

Najkraće vrijeme putovanja čela poplavnog talasa od brane do pojedinih mjesta u dolini nizvodno iznosi:

- Miričina, 25 km 82 minuta
- D.Orahovica, 31 km 103 minuta
- D.Lohinja, 36 km 120 minuta
- Pribava, 41 km 136 minuta
- Gračanica, 47 km 165 minuta
- Stjepan Polje, 52 km 185 minuta.

Analizirajući dobijene rezultate može se izvesti zaključak koji je veoma bitan za provođenje mjera zaštite i spašavanja stanovništva, da je duž doline rijeke Spreče u najvećem broju naselja moguće veoma uspješno sprovesti planirane mjere zaštite i spašavanja, ukoliko se blagovremeno da znak za uzbunjivanje stanovništva.

Ipak krajnji učinak bio bi katastrofalan za materijalna dobra jer bi zahvaćena stihijom bila potpuno uništena ili tako oštećena da bi bila neupotrebljiva.

Područje koje može biti zahvaćeno nesrećom i moguće posljedice:

U ugroženoj poplavnoj zoni na području općine Gračanica nalaze se velike površine kvalitetnog obradivog zemljišta, kompletna željeznička pruga, dio magistralnog puta Doboj - Tuzla, dio električne, telefonske i lokalne putne mreže, dio proizvodno-poslovnih i stambenih objekata u Miričini, Donjoj Orahovici, Donjoj Lohinji, Pribavi, Gračanicu i Stjepan Polju. Broj naseljenih mjesta i broj potencijalno ugroženih stanovnika koji žive na nizvodnom području, ukazuje na ozbiljnost pravovremene procjene svih eventualnih posljedica do kojih bi moglo doći usljed eventualnog rušenja brane. Pored stambenih objekata, bili bi ugroženi i brojni industrijski objekti (djelimično), trafo stanica 110/35/10 kv, benzinske pumpe, farme pilića i inkubatorska stanica u Stjepan Polju, zgrade škola koje su locirane ispod magistralnog puta Doboj-Tuzla, ambulante, domovi kulture, čitaonice, prodavnice i drugi objekti. Od saobraćajnica od većeg značaja direktno su ugroženi od poplavnog talasa i to duž čitavog svog pravca:

- željeznička pruga normalnog kolosijeka Doboj-Tuzla u dužini od 42 km,
- magistralni put Doboj-Tuzla u dužini od 52 km.

Na materijalna dobra i ljude ispoljili bi se štetni efekti u vidu rušilačkog dejstva poplavnog talasa, taloženjem ogromnih količina mulja i drugih otpadnih i otrovnih materija i dužeg prisustva vode i vlage.

Faza preventivne zaštite

Redovna kontrola statičkih karakteristika brana na HA, od strane nadležnih stručnih institucija.

Redovno saniranje svih oštećenja na branama.

Upravljanje objektom brane, na HA, vršiti u skladu sa Vodoprivrednom saglasnošću koje izdaje nadležno ministarstvo kao i u skladu sa Planom upravljanja objektom brane.

Uspostavljanje sistema redovnog obezbjeđenja objekata brana.

U slučaju pojave velikih voda, odnosno dotoka velikih količina voda u HA, za vrijeme obilnih i dugotrajnih kišnih padavina, neophodno je aktiviranje Plana upravljanja HA, za slučaj pojave velikih voda, kako bi se spriječile neželjene posljedice po objekat brane na HA.

Uspostavljanje odgovarajućeg sistema dojavljivanja i uzbunjivanja koji bi se aktivirao u slučaju opasnosti, zbog formiranja velikog plavnog vala, za područja nizvodno od HA.

Da bi se mogle uspješno provesti planirane mjere zaštite i spašavanja stanovništva na području općine Gračanica u slučaju rušenja brane, na hidroakumulaciji "Modrac" neophodno je da se obezbijedi 24-satna komunikacija na relaciji Operativni centar civilne zaštite i službe održavanja na brani, kao i sa Operativnim centrom civilne zaštite općine Lukavac, PU Lukavac i Službom CZ općine Lukavac, kao i sa štabovima i PU nizvodno od HA MODrac. Ova komunikacija mora bezprijekorno funkcionisati naročito u periodu padavina ili topljenja snijega kada je veliki priliv vode u akumulaciji. Za uzbunjivanje stanovništva u naseljenim mjestima koja bi bila ugrožena poplavnim talasom (Miričina, D. Orahovica, D. Lohinja, Pribava, Gračanica i Stjepan Polje), potrebno je instalirati uređaje sa zvučnom signalizacijom koja bi se u slučaju potrebe uključivala iz Operativnog centra civilne zaštite.

Ovo podrazumjeva stvaranje uslova za rad Operativnog centra civilne zaštite u toku svih 24 sata. Potrebno je da svaka škola, kao i sve druge javne ustanove, MZ-e i preduzeća koja bi mogla biti zahvaćena poplavnim talasom naprave plan evakuacije lica i materijalnih dobara, kao i mjesta za prihvata evakuisanih.

Faza spašavanja

Evakuacija ugroženog stanovništva i najnužnijih materijalnih dobara.

Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih.

Zaštita i spašavanje od rušenja.

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom.

Prva medicinska pomoć.

Aktiviranje sistema za dojavljivanje i uzbunjivanje za sva područja nizvodno od brane.

Hitno sprovođenje evakuacije ljudi i materijalnih dobara, u skladu sa odgovarajućim planovima evakuacije, iz područja koja su ugrožena plavnim valom, u slučaju rušenja objekta brane na HA.

Aktiviranje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava za evakuaciju ljudi i materijalnih dobara.

U slučaju preljevanja velikih količina vode, preko preljeva na brani i formiranja velikog plavnog vala nizvodno od brane, angažovati sve raspoložive ljudske snage i materijalno-tehnička sredstva radi neposredne odbrane od poplava i zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

U slučaju rušenja brane na hidroakumulaciji "Modrac", svi subjekti koji bi bili ugroženi plavnim talasom, postupit će prema sopstvenom planu zaštite i spašavanja.

Operativni centar civilne zaštite će odgovarajućim zvučnim signalom ili na drugi način dati znak da je nastala prirodna nesreća, a u provođenje mjera evakuacije i zbrinjavanja (po proglašenju stanja prirodne nesreće), uključit će se Općinski štab civilne zaštite, Službe zaštite i spašavanja, prađani u okviru lične i uzajamne zaštite, pravna lica i druge raspoložive snage zaštite i spašavanja. Putem Općinskog štaba CZ će se alarmirati institucije susjednih općina, Kantona, Federacije i državni organi BiH. Za evakuaciju ugroženih koristit će se prevozna i druga sredstva građana, preduzeća, a smještaj evakuisanih će se vršiti u objekte koji su određeni u planu, a van su dometa plavnog talasa.

U MZ-ama koje bi bile zahvaćene plavnim valom aktivirat će se građani u okviru lične i uzajamne zaštite, Vijeća, štabovi, jedinice i povjerenici CZ, te građani sa područja koja nisu zahvaćena poplavom. U objektima gdje bude izmješteno stanovništvo organizovat će se ishrana, kao i ljekarski nadzor nad evakuisanim. U slučajevima potrebe angažovat će se specijalizovane jedinice za spašavanje na vodi i pod vodom susjednih i drugih općina, preduzeća te OS BiH. Boravak evakuisanih u prihvatnim objektima omogućiti do proglašenja prestanka opasnosti od strane nadležnih organa.

Faza otklanjanja posljedica

Asanacija terena.

Raščišćavanje ruševina nakon prolaska rušilačkog plavnog vala.

Sanacija puteva, manje oštećenih stambenih, javnih, privrednih i drugih građevinskih objekata, električnih, ptt, vodovodnih i kanalizacionih instalacija i drugih infrastrukturnih objekata.

Izrada planova za izgradnju stambenih i drugih građevinskih objekata, puteva i najvažnijih infrastrukturnih objekata

Preduzimanje svih neophodnih mjera u cilju normalizacije ukupnog života i rada na nastradalom području.

Angažovanje svih nadležnih subjekata na prikupljanju finansijske i materijalne pomoći za sanaciju posljedica na nastradalom području.

Procjena pričinjenih šteta na nastradalom području.

5.2.3. Radioaktivno i drugo zagađivanje vazduha, vode, zemljišta i namirnica

Faza preventivne zaštite

Preduzimanje svih mjera inspekcijskog nadzora i kontrole kvaliteta vode, zraka, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Instaliranje sistema kontrolnih stanica za monitoring kvaliteta zraka i vode u vodotocima.

Preduzimanje svih, zakonom predviđenih, preventivnih i zaštitnih mjera kod rada sa radioaktivnim izotopima, u institucijama iz oblasti zdravstva, naučno-istraživačkog rada i školstva.

Realizacija, zakonom propisanih kontrolnih, mjerenja radioaktivnog zračenja u atmosferi, vodi i namirnicama biljnog i životinjskog porijekla.

Redovna kontrola higijenske ispravnosti vode za piće u gradskim i lokalnim vodovodima, te javnim česnama, bunarima, izvorštima i drugim individualnim vodnim objektima.

Redovni inspekcijski nadzor i kontrola kvaliteta namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Poštovanje ekoloških normi, kod izdavanja okolinske saglasnosti, za rad industrijskih, termoenergetskih i drugih privrednih preduzeća, ugostiteljskih objekata, benzinskih pumpi, hemijskih čistiona i drugih zanatskih radnji, sa aspekta zaštite od zagađivanja zraka, vodotoka i zemljišta.

Inspekcijski nadzor i preduzimanje zakonom predviđenih sankcija kod odlaganja otpadnog materijala na "divljim" deponijama otpadnog materijala.

Edukacija stanovništva o potrebi očuvanja ekološki čiste životne okoline.

Faza spašavanja

Zaštita i spašavanje od radiološkog, hemijskog i biološkog zagađenja.

Angažovanje specijalizovanih ekipa za RHB zaštitu.

Zaštita okoliše.

Zaštita životinja i namirnica životinjskog porijekla.

Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Angažovanje inspekcijskih organa u slučaju registrovanja slučajeva RHB kontaminacije zraka, vode, zemljišta, te namirnica biljnog i životinjskog porijekla, radi stavljanja van upotrebe kontaminiranih namirnica biljnog i životinjskog porijekla, te preduzimanja zakonom predviđenih mjera radi zaštite zdravlja stanovništva i zaštite životne okoline.

Angažovanje specijalizovanih jedinica RHB zaštite u cilju identifikacije vrste i stepena RHB kontaminacije vode, zraka, zemljišta, te namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Prva medicinska pomoć.

Faza otklanjanja posljedica

Asanacija terena.

Prva medicinska pomoć.

Obnavljanje ribljeg fonda u vodotocima nakon uništavanja istog, kao posljedica zagađenja vodotoka otrovnim materijama.

Obnavljanje biljnog svijeta i šumskog fonda.

Procjena pričinjenih šteta od posljedica radioaktivnog i drugog zagađivanja zraka, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Faza preventivne zaštite

Zaštita od jonizirajućeg zračenja regulisana je Zakonom o zaštiti od jonizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti ("Službene novine FBiH", broj: 15/99). Ovim zakonom određuju se mjere zaštite života i zdravlja ljudi, sadašnjih i budućih generacija, mjere očuvanja okoliša od štetnog djelovanja jonizirajućeg zračenja i neophodne mjere radijacijske sigurnosti koje treba preduzeti pri upotrebi izvora jonizirajućeg zračenja. Zbog upotrebe municije sa osiromašenim uranom u ratu u BiH (i oko područja općine Gračanica-Ozren, Doboj), potrebno bi bilo utvrditi stepen radioaktivne kontaminacije tla i izvorišta vode, u cilju preduzimanja određenih mjera na zaštiti zdravlja ljudi i životinja.

Preventivne mjere zaštite vazduha, vode i zemljišta uključivali bi ugradnju sistema za prečišćavanje otpadnih gasova i voda iz postrojenja, kako na području općine Gračanica, tako i na području susjednih općina (Lukavac i Tuzla), u skladu sa međunarodnim standardima koji uređuju ovu oblasti. Problem zagađenosti vazduha u gradu Gračanici u zimskom periodu (dimni produkti od ogrevnih materija), moguće je rješavati ukupnim rješenjem toplifikacije grada, što je aktuelno. Zaštita tla, kao i proizvoda koji se uzgajaju na njemu moguća je kroz provođenje preventivnih mjera kod zaštite voda, ali i čišćenjem i regulacijom vodotokova, planskim prikupljanjem, klasifikacijom i deponovanjem otpada, kao i stručnom i racionalnom primjenom vještačkih đubriva i sredstava za zaštitu bilja te inspekcijskim nadzorom nad provođenjem svih ovih mjera. Takođe, potrebno je u svim naseljima da subjekti koji upravljaju vodnim resursima i instalacijama redovno vrše kontrolu higijenske ispravnosti vode, kako bi se spriječilo nastajanje bolesti koje uzrokuje neispravna voda.

Faza spašavanja i otklanjanja posljedica

Naknadne, odnosno operativne mjere kod opasnosti zagađivanja vazduha, vode, zemljišta i namirnica ne bi dale rezultate kao u dosljednoj primjeni nabrojanih preventivnih mjera, te poštovanjem svih zakonskih propisa koji uređuju pojedine oblasti. Stoga kod ovih nesreća treba insistirati na provođenju preventivne zaštite, kako bi posljedica po ljude, životinje i materijalna dobra bile što manje. Ako bi, ipak, došlo do ekoloških akcidenata koji bi ugrozili život i zdravlje ljudi i životinja na određenom prostoru, primjenjivale bi se mjere i postupci u zavisnosti od vrste i obima akcidenata: izmještanje ljudi i materijalnih dobara,

distribucija i korištenje različitih zaštitnih sredstava, kontrola i normalizovanje stanja u snabdijevanju stanovništva vodom i hranom, prva medicinska pomoć, kao i provođenje naknadnog liječenja oboljelih i povrijeđenih. Provođenje mjera zaštite i spašavanja u svim ovim nesrećama rukovodit će Općinski štab CZ a angažovat će se Općinske službe za upravu, zdravstvene, veterinarske i druge zdravstvene organizacije, te preduzeća iz oblasti poljoprivrede, hemijske industrije, transporta, vatrogasne jedinice, kao i državni organi i humanitarne i nevladine organizacije.

EPIZODE POVEĆANIH KONCENTRACIJA ZAGAĐUJUĆIH MATERIJIA I UVJETI ZA PROGLAŠENJE EPIZODA

Epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija na području Tuzlanskog kantona su: pripravnost, upozorenje i uzbuna.

Epizode se proglašavaju na osnovu utvrđenog kvaliteta zraka, odnosno poređenjem dobivenih podataka iz kantonalnog Sustava za praćenje kvalitete zraka s graničnim vrijednostima, tolerantnim vrijednostima i vrijednostima pragova upozorenja i pragova uzbune iz Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine Federacije BiH broj 1/12).

Za slučaj da se proglašavaju epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija na području Tuzlanskog kantona proglašenje se objavljuje u elektronskim i pisanim medijima, u vremenskom trajanju koje ovisi od vremena trajanja epizode.

Epizoda pripravnosti

Ukoliko su izmjerene koncentracije najmanje jedne zagađujuće materije prelazile vrijednosti za epizodu pripravnosti navedene u Tablici 1., na najmanje tri mjerne stanice na području grada Tuzle u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana, ili na mjernoj stanici koja je locirana u nekoj od općina Tuzlanskog kantona, u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana i pri tome se i dalje očekuje nastavak stabilne vremenske situacije u narednih 48 sati koja pogoduje pojačanju zagađenja, proglašava se epizoda pripravnosti za tu općinu.

Epizoda upozorenja

Ukoliko su izmjerene koncentracije najmanje jedne zagađujuće materije prelazile vrijednosti za epizodu upozorenja navedene u Tablici 1, na najmanje tri mjerne stanice na području grada Tuzle u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana ili na mjernoj stanici koja je locirana u nekoj od općina Tuzlanskog kantona u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana i pri tome se i dalje očekuje nastavak stabilne vremenske situacije u narednih 48 sati koja pogoduje povećanju zagađenja, proglašava se epizoda upozorenja za tu općinu.

Epizoda uzbune

Ukoliko su izmjerene koncentracije najmanje jedne zagađujuće materije prelazile vrijednosti za epizodu uzbune navedene u Tablici 1., na najmanje tri mjerne stanice na području grada Tuzle u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana, ili na mjernoj stanici koja je locirana u nekoj od općina Tuzlanskog kantona, u vremenu od dva prethodna dana sa najmanje tri izmjerene uzastopne satne vrijednosti u toku jednog dana i pri tome se i dalje očekuje nastavak stabilne vremenske

situacije u narednih 48 sati koja pogoduje pojačanju zagađenja, proglašava se epizoda uzbune za tu općinu.

Prognoziranje vremenske situacije mora biti zasnovano na zvaničnim podacima Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

Tablica 1: Utvrđene vrijednosti kvaliteta zraka za epizodne situacije

Zagađujuća materija	Utvrđena 1 h vrijednosti (u µg/m ³)		
	Za epizodu Pripravnosti	Za epizodu Upozorenja (1 h)	Za epizodu Uzbune (1 h)
	1 h		
Sumpordioksid (SO ₂)	150	455-2014 440-2015 425-2016 410-2017 395-2018 380-2019 365-2020 350-2021	500
Azotdioksid ((NO ₂))	200	270-2014 260-2015 250-2016 240-2017 230-2018 220-2019 210-2020 200-2021	400
Ozon (O ₃)	-	180	4240

Napomena: Nedostajuća vrijednost za ozon (O₃) u tablici 1. nije propisana Federalnim Pravilnikom.

Postupanje zaduženih subjekata nakon proglašenja epizode

Ministarstvo redovno vrši praćenje kvaliteta zraka iz kantonalnog sustava za praćenje kvaliteta zraka i svakodnevno izvještava Kantonalni operativni centar i općinske operativne centre civilne zaštite.

Odmah po ispunjavanju uvjeta iz člana 5. plana, Ministarstvo u čijoj je nadležnosti monitoring kvaliteta zraka na području Tuzlanskog kantona, proglašava odgovarajuću epizodu plana, na osnovu dobivenih podataka iz kantonalnog sustava za praćenje kvaliteta zraka i putem općinskih i Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite obavještava kantonalnu upravu, odnosno općinsku službu civilne zaštite na koju se to odnosi.

Općinska služba civilne zaštite nakon proglašenja epizode pripravnosti od strane Ministarstva poduzima mjere u skladu sa mjerama utvrđenim u članu 7 stav (1) Plana interventnih mjera u slučajevima iznimne zagađenosti zraka.

Nakon proglašenja epizoda upozorenja ili uzbune Ministarstvo poduzima svoj dio mjera utvrđenih u članu 7. Stav (1) tačke a) i b) .

Općinska služba civilne zaštite nakon proglašenja epizode upozorenja ili uzbune, aktivira Općinski štab civilne zaštite koji u skladu sa svojim nadležnostima poduzima realizaciju mjera utvrđenih u članu 7. Stav (2) i drugih mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon o zaštiti i spašavanju).

Općinske službe civilne zaštite o svim poduzetim mjerama svakodnevno izvještavaju Kantonalnu upravu preko Kantonalnog operativnog centra civilne zaštite.

Direktor Kantonalne uprave, u skladu sa članom 134. Zakona o zaštiti i spašavanju koordinira i upućuje kantonalne snage i sredstva civilne zaštite za provođenje dogovorenih mjera zaštite i spašavanja općinama koje su tražile pomoć.

U slučaju kada se na dvije ili više općina proglasi stanje prirodne nesreće zbog prekomjerne zagađenosti zraka, direktor Kantonalne uprave aktivira Kantonalni štab.

Kantonalni štab u skladu sa svojim nadležnostima utvrđenim Zakonom o Zaštiti i spašavanju, poduzima odgovarajuće mjere zaštite i spašavanja u skladu sa zahtjevima za pomoć dobivenih iz općina.

Ako procijene da provođenje mjera utvrđenih članom 7. stav (2), na općinama ne daje željeni rezultat, Kantonalni štab priprema i predlaže Vladi Tuzlanskog kantona da donese odluku o proglašenju stanja prirodne nesreće zbog prekomjerne zagađenosti zraka.

Nakon donešenja odluke o proglašenju stanja prirodne nesreće, Kantonalni štab poduzima rukovođenje i zajedno s Ministarstvom i općinskim štabovima civilne zaštite provodi mjere utvrđene članom 7. stav (2) i druge mjere zaštite i spašavanja za koje utvrdi da su potrebne.

Kada Ministarstvo na osnovu rezultata mjerenja iz sustava za praćenje kvaliteta zraka, proglasi prestanak neke od proglašenih epizoda i putem Kantonalnog i općinskih centara civilne zaštite dostavi to u Kantonalnu upravu i općinske službe civilne zaštite, poduzimaju se daljnje aktivnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Mjere u epizodnim situacijama za smanjenje povećanih koncentracija zagađujućih materija:

- (1) U slučaju proglašenja epizode pripravnosti poduzimaju se slijedeće mjere:
 - a) Upozorenje rizičnim grupama stanovništva za smanjenje kretanja.
 - b) Apeli za smanjenje korištenja motornih vozila.
 - c) Upozorenje da je kažnjivo svako spaljivanje otpada u domaćinstvima i pozivanje da će se u slučaju da postoje sumnje da se vrše takve nedozvoljene radnje prijaviti nadležnim inspekcijama ili komunalnim redarima općina i Kantona.
 - d) Poziv pravnim osobama vlasnicima ili korisnicima kotlovnica ili ložišta, da poduzmu sve potrebne tehnički izvodeve mjere kako bi se smanjile emisije u zrak uključujući i čišćenje dimovodnih instalacija.
- (2) U slučaju proglašenja epizoda upozorenja i uzbune mogu se poduzeti slijedeće mjere:
 - a) Osiguranje dodatnih mjerenja mobilnom mjernom stanicom za mjerenje kvaliteta zraka na kritičnim lokacijama.
 - b) Upozoravanje rizičnih grupa stanovništva za smanjenje kretanja,

- c) Ograničenje kretanja motornih vozila na određenom prostoru i privremeno ograničenje uporabe motornih vozila, izuzev vozila policije, javnog gradskog prevoza, vozila hitnih intervencija, (vozila hitne pomoći i vatrogasna vozila), vozila s diplomatskim tablicama, vozila Ministarstva odbrane i ostalih vozila s odobrenjem.
- d) Smanjenje potrošnje goriva za zagrijavanje prostorija uz smanjenje temperature u prostorijama koje se zagrijavaju.
- e) Smanjenje proizvodnje i zamjena pogonskih goriva kod industrijskih i drugih objekata koja u tehnološkom procesu koriste čvrsta goriva i teža lož ulja.
- f) Pojačana kontrola vozila i upućivanje na vanredni tehnički pregled vozila koja vidno emituju veće količine crnog dima i čađi i
- g) Osigurati nesmetan protok motornih vozila na glavnim gradskim raskrsnicama.

Prestanak epizoda

Ako se u toku trajanja proglašene epizode: uspostavi trend opadanja koncentracija zagađujućih materija u prethodna 24 sata, na osnovu rezultata s mjernih stanica ili zvanična meteorološka služba prognozira prestanak ili slabljenje definirane stabilne meteorološke situacije u naredna 24 sata, proglašava se prestanak epizoda ili, promjena stanja epizoda.

5.3. OSTALE NESREĆE

5.3.1. Velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu

Mogući uzroci:

Preko područja općine prelaze 3 važne saobraćajnice: magistralni put Doboj-Tuzla, dužinom oko 19 km, regionalni put Gračanica-Srnice-Gradačac, dužinom oko 16 km, regionalni put Gračanica-Srebrenik, u dužini oko 12 km, regionalni put D. Orahovica-Srebrenik, u dužini oko 7 km i mreža lokalnih i nekategorisanih puteva kojima su sva naseljena mjesta povezana sa centrom općine-Gračanicom.

Od lokalnih puteva najvažniji su: Gračanica-Malešići-Lukavica (oko 22 km), Doborovci-Džakule-Prijeko Brdo (oko 8 km). Oba putna pravca prolaze brdskim dijelovima teritorije, te su na njima mogući veći odroni zemlje kao i sniježni nanosi u zimskom periodu što može izazvati saobraćajne nesreće sa većim brojem povrijeđenih, jer iz ovih MZ-a svakodnevno putuje veliki broj učenika i radnika.

Saobraćajne nesreće su moguće i na magistralnom putu jer prolazi kroz naseljena mjesta: Stjepan Polje, Gračanica, Pribava, Donja Lohinja, Donja Orahovica i Miričina, u kojima je veliki broj školskih i drugih objekata smješten uz sami put, a signalizacija na putu je nedovoljna. Opasnost od nesreće se povećava u zimskim uslovima, kada je otežano čišćenje snijega i leda sa puta (kod niskih temperatura), kao i veliki broj opasnih tereta koji se prevoze ovim putem.

Izgradnjom trotoara za pješake kroz naseljena mjesta potred magistralnog puta uveliko je smanjeno stradanje pješaka u tim naseljima.

Učestalost pojavljivanja i intezitet djelovanja:

Saobraćajne nesreće se na području općine dešavaju povremeno, češći su udesi sa pojedinačnim smrtnim posljedicama, dok su saobraćajne nesreće sa više učesnika rijetke. U posljednji nekoliko godina na magistralnom putu Doboj-Tuzla u naseljenim mjestima Stjepan

Polje, Pribava, Gračanica, Lohinja, Donja Orahovica i Miričina smrtno je stradalo veći broj ljudi.

Vrijeme trajanja: saobraćajne nesreće na našim putevima su kratkog trajanja

Područje koje može biti ugroženo: magistralni put Tuzla-Doboj, Regionalni putevi D. Orahovica-Srebrenik, Gračanica-Srebrenik i Gračanica-Srnice

Moguće posljedice: povrede i pogibija učesnika u saobraćaju i materijalne štete na vozilima.

Faza preventivne zaštite

Pošto na području općine Gračanica nije urađena ni jedna zaobilaznica, sve saobraćajnice (1 magistralna, 3 regionalne i veći broj lokalnih i nekategorisanih puteva) prolaze kroz naseljena mjesta, što povećava mogućnosti nastajanja većih saobraćajnih nesreća. Mjere preventivne zaštite su: izgradnja zaobilazne saobraćajnice, izgradnja trotoara kroz naseljena mjesta, uređenje saobraćajnica, postavljanje znakova i signalizacije, povećanje kontrole na putevima od strane policije, proširivanje saobraćajne kulture kod vozača, građana a pogotovo učenika kroz nastavu u školi, bolje održavanje saobraćajnica i kvalitetniji tehnički pregledi vozila, redovno zimsko održavanje puteva (što je obrađeno u zaštiti od sniježnih nanosa) i upotreba zimske opreme na vozilima (što je regulisano Zakonom o saobraćaju). Veliku ulogu u preventivnoj zaštiti imaju sredstva javnog informisanja svojim redovnim informacijama o uslovima na putevima i vremenskim uslovima koji utiču na sigurnost u saobraćaju.

Faza spašavanja

Pošto na saobraćajnicama na području naše općine dolazi do udesa u kojima učestvuje manji broj vozila u fazi spašavanja učestvuju učesnici u saobraćaju koji se nađu na licu mjesta, saobraćajna policija, PVJ i radnici službe hitne pomoći koji unesrećene prevoze u Dom zdravlja ili u bolnicu u Gračanici i po potrebi u Klinički centar u Tuzlu.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica, u slučaju da dođe do zastoja u prometu radi saobraćajnog udesa, na raščišćavanju saobraćajnice, učestvuju učesnici u saobraćaju, radnici PU Gračanica, građani koji se zateknu na mjestu događaja i prometne službe koje su zadužene za održavanje putne infrastrukture. Štete od saobraćajne nezgode se namiruju po zakonu o saobraćaju, u tome učestvuju učesnici u saobraćajnoj nesreći, osiguravajuća društva, policija i sudski organi.

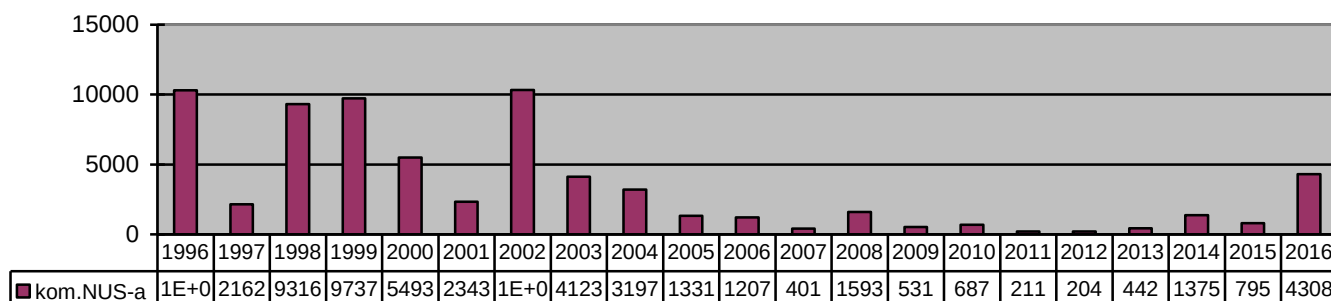
5.3.2. Nesreće od NUS-a i MES-a

Mogući uzroci i učestalost pojavljivanja:

Rat je za sobom ostavio velike količine neeksploziranih ubojnih sredstava (NUS), mina i oružja i ko zna koliko će još vremena proći dok našu zemlju učinimo bezbjednom i dok iz svojih kuća uklonimo ratne trofeje, municiju i druga minsko-eksplozivna sredstva koja predstavljaju moguću opasnost, kao i nedostatak finansijskih sredstava za provođenje deminiranja sumnjivih površina od mina.

Broj prikupljenih neeksploziranih ubojnih sredstava u posljednjih pet godina i dalje ima trend smanjivanja, što smanjuje opasnost po život i zdravlje ljudi namjernom ili nenamjernom

upotrebom. Bez obzira na ove činjenice ova i dalje prisutna opasnost stavlja pred nadležne organe i institucije koje se bave ovom problematikom obavezu još aktivnijeg rada na prikupljanju tih sredstava i upozoravanju stanovništva na opasnosti od njih, te promocijom dobrovoljne predaje i prijavljivanja takvih sredstava nadležnim organima. Pregled prikupljenog NUS-a i MES-a prikazan je u narednoj tabeli.

Pregled prikupljenog NUS-a za period 1996. – 2016. godina

Prema minskoj situaciji na području TK (izvor BHMACH-a iz 31.10.2017. godine) ukupna sumnjiva površina od mina na području općine Gračanica iznosi 8.542.600 m², što je 4,03 % ukupne površine općine (prema podacima BH MAC-a površina općine Gračanica iznosi 212,2 km²), od čega je:

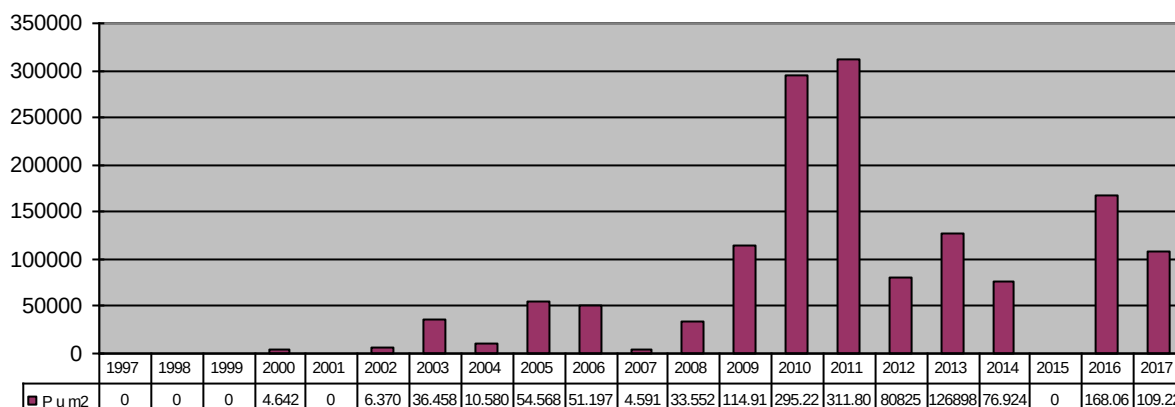
- I kategorije – 1.543.810 m² ili 18,07 % od ukupno sumnjive površine,
- II kategorije – 2.060.520 m² ili 24,12 %, od ukupno sumnjive površine,
- III kategorije – 4.938.270 m² ili 57,81 % od ukupno sumnjive površine,

Sumnjive-rizične površine su prostori između bivših linija konfrontacije AR BiH i VRS, što potvrđuju i minske nesreće koje se dešavaju na tim površinama, a te površine su najveće na sjevernom dijelu teritorije općine (Trebava), u dijelu Lendića i Stražbe.

Koliko su mine opasne „ubice na čekanju”, pokazuje i broj nastradalih u poslijeratnom periodu. Tako je na području Općine Gračanica od 1996.godine do danas od posledica mina poginulo 10 osoba (među poginulim je i 1 deminer), 9 je teže i 6 lakše ranjeno. To je najbolji dokaz da mine ne gube svoja ubojna svojstva protokom vremena, ali i dokaz da je sigurna samo ona površina koja je deminirana i za koju je izdat odgovarajući certifikat od strane nadležne institucije-BH MAC-a.

Općinski plan prioriteta deminiranja i tehničkog izviđanja i lista prijedloga prioriteta trajnog obilježavanja rizičnih površina od mina se svake godine dostavljaju Kantonalnoj upravi civilne zaštite, odnosno Regionalnom uredu BH MAC-a u Tuzli, kako bi se formirala kantonalna lista prioriteta, što je prvi korak u pokretanju aktivnosti za iznalaženje sredstava za realizaciju projekata sa te liste. Općinama je ostavljena mogućnost da obezbjeđenjem vlastitih sredstava za deminiranje u općinskim budžetima i na drugi način (donatori) utiču na smanjenje rizičnih površina na svojim područjima. U općinskom planu prioriteta deminiranja za 2017. godinu Kantonalnoj upravi civilne zaštite i BH MAC-u predloženo je 15 projekata, uglavnom sa područja Lendića i Skipovca.

Najveći rezultat protivminskih akcija na području općine je potpuno očišćena desna obala rijeke Spreče od Miričine do Stjepan Polja.

Pregled deminiranih površina općine Gračanica u periodu 1997. - 2017. godina
 Ukupna deminirana površina: P = 1.485.834,77 m²

Učestalost pojavljivanja:

U poslijeratnom periodu od ovih sredstava smrtno je stradalo 10 lica, a teže je ranjeno 9 i lakše 6 lica

Vrijeme trajanja:

Pojedinačna NUS-a i minska polja predstavljaju konstantnu opasnost po stanovništvo, naročito po djecu i omladinu.

Područje koje može biti ugroženo:

Pojedinačna NUS-a i MES-a na cijelom području općine i registrovana i neregistrovana minska polja u zonama ratnih linija razdvajanja i na drugim mjestima

Moguće posljedice:

Smrtnost i teška ranjavanja ljudi.

Koliko su mine opasne „ubice na čekanju”, pokazuje i broj nastradalih u poslijeratnom periodu. Tako je na području Općine Gračanica od 1996.godine do danas od posledica mina poginulo 10 osoba (među poginulim je i 1 deminer), 9 je teže i 6 lakše ranjeno. To je najbolji dokaz da mine ne gube svoja ubojna svojstva protokom vremena, ali i dokaz da je sigurna samo ona površina koja je deminirana i za koju je izdat odgovarajući certifikat od strane nadležne institucije-BH MAC-a.

Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava (u daljem tekstu: NUS-a) je mjera koja se sastoji u pronalaženju, otkrivanju, označavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, deaktiviranju i uništavanju NUS-a, na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva.

Faza preventivne zaštite

Građani, pravna lica, državni organi i druge institucije su dužni o otkrivenim NUS-a odmah obavijestiti najbliži operativni centar civilne zaštite ili najbližu policijsku upravu ili

službu civilne zaštite općine, a nekim vidljivim znakom obilježiti mjesto gdje se nalazi NUS-a i po mogućnosti, to mjesto osigurati dok ne dođu ovlaštena lica.

Služba za civilnu zaštitu na posebnom obrascu upućuje zadatak KUCZ, koja angažuje jedinicu civilne zaštite za uklanjanje mina i NUS-a Federalne uprave civilne zaštite na način regulisan Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini i Standardnim operativnim procedurama uklanjanja i uništavanja NUS-a, koje donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite.

Kako je velika površina općine Gračanica zagađena velikim brojem mina i NUS-a, Služba civilne zaštite je putem radio emisija i drugim edukativnim metodama vršila upoznavanje građana o opasnostima od NUS-a i MES-a, te postupcima kod njihovog pronalaženja. Ovaj vid edukacije se provodi i u osnovnim školama u saradnji sa Crvenim križom općine Gračanica. Čest oblik edukacije stanovništva je i štampanim brošurama i lecima koje štampaju razne nevladine i druge organizacije. Pošto proces deminiranja ide sporo (nedovoljno finansijskih sredstava i osposobljenih timova), vrši se preventivno i trajno obilježavanje rizičnih površina, kako bi se spriječilo stradanje ljudi. Sve aktivnosti na deminiranju, obilježavanju u skladu sa Zakonom o deminiranju provodi BH MAC-a, RU Tuzla i Timovi za deminiranje Federalne uprave civilne zaštite koji poslove deminiranja izvršavaju na način utvrđen u zakonu o deminiranju u BiH, Standardima Bi Hi SOP-a.

Faza spašavanja

Spašavanje nastradalih u minskim poljima, ili od pojedinačnih NUS-a i MES-a vrše jedinice za uklanjanje mina i NUS-a Federalne uprave civilne zaštite, koji se angažiraju putem Kantonalne uprave CZ Tuzla, na poziv Službe CZ, po proceduri koja zahtijeva uključivanje nadležnih policijskih službi, kao i Kantonalnog tužilaštva, koje nalaže izvlačenje stradalih iz rizičnih površina, njihovu identifikaciju, upućivanje u zdravstvene ustanove i sahranjivanje smrtno stradalih.

Faza otklanjanja posljedica

Pošto se najveći broj stradanja od mina i drugih NUS-a dešava na otvorenom prostoru, faza otklanjanja posljedica uglavnom se svodi na materijalno i socijalno zbrinjavanje porodica smrtno stradalih, te obezbjeđivanje adekvatnog liječenje povrijeđenih. U ovaj vid pomoći uključuje se Centar za socijalni rad, Općinske službe i Općinski načelnik, te zdravstvene i humanitarne i nevladine organizacije.

5.4. Izvod iz Procjene ugroženosti od požara

Zaštita od požara i vatrogastvo u Federaciji Bosne i Hercegovine potpuno je uređena Federalnim Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu ("Službene novine FBiH", broj. 64/09), kao i Zakonom o zaštiti od požara na području Tuzlanskog kantona. Prema odredbama ovih zakona Općina je obavezna donijeti Program razvoja zaštite od požara i vatrogastva na period od najmanje pet godina, u sklopu Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća. Ovim programom daju se smjernice za razvoj zaštite od požara i vatrogastva na području općine Gračanica imajući u vidu sadašnje stanje organizovanosti ovog segmenta zaštite i spašavanja i materijalno - tehničku opremljenost općinske vatrogasne jedinice i privrednih društava.

Oba gore navedena zakona su zaštitu od požara i vatrogastvo postavili u jedinstven sistem zaštite i spašavanja kao djelatnost od posebnog javnog interesa od općine do Federacije.

Kao nosioci organizovanja, pripremanja i provođenja zaštite od požara i vatrogasne djelatnosti određeni su općina/grad, kantoni i Federacija i svi su dužni osigurati trajno i neometano obavljanje ovih aktivnosti. U skladu sa značajem i mjestom zaštite od požara i vatrogastva u društvu, Općina Gračanica je ovoj djelatnosti posvetila dužnu pažnju i preduzima sve aktivnosti da ovaj segment zaštite građana i njihove imovine podigne na što veći nivo.

54.1. Obaveze provođenja zaštite od požara

Da bi se zaštita od požara razvijala u pravcu koji će omogućiti brz i efikasan pristup požaru, sve strukture društva (javne ustanove i javna preduzeća, privredna društva i druge ustanove i institucije) moraju biti upoznate sa obavezama provođenja zaštite od požara, a što je regulisano Zakonom:

1. Zaštita od požara mora se organizovati i provoditi u svim stambenim i drugim zgradama i objektima i na svim prostorima koji se smatraju građevinama prema Federalnom zakonu, koji prema procjeni ugroženosti od požara mogu biti izloženi opasnostima od izbijanja požara.

2. Zaštitu od požara dužni su da organizuju i provode pravna i fizička lica, upravitelji u zgradama, u okviru utvrđene nadležnosti, kantonalni, općinski organi i druge institucije koji su vlasnici, odnosno korisnici građevina i prostora, definisanih u Federalnom zakonu, na način određen tim i Kantonalnim zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona, priznatim pravilima i standardima, planovima zaštite od požara, odlukama organa uprave i lokalne samouprave, te općim aktima pravnih lica.

3. Zaštitu od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljištu dužni su da organizuju i provode sva pravna i fizička lica koja su vlasnici ili korisnici istih, kao i organi uprave kantona i općine, koji su nadležni za šume, šumska zemljišta i poljoprivredno zemljište, u skladu sa propisima koji se odnose na šume, šumsko i poljoprivredno zemljište i Federalnim zakonom.

4. Zaštitu od požara dužni su da provode i građani, u svojim stanovima i stambenim zgradama (kućama) i drugim objektima i prostorima, koje koriste za svoje potrebe.

5. Vlasnik imovine, u smislu Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu TK je fizičko i pravno lice, državni organ ili druga institucija, sa zaštićenim najširim ovlaštenjima posjedovanja, korištenja i raspolaganja nekom stvari, dok je korisnik imovine fizičko i pravno lice, državni organ ili druga institucija, koja na osnovu ugovora koristi imovinu vlasnika, sa preuzetom obavezom po pitanju zaštite od požara.

6. Svaki pojedinac ima obavezu da vodi računa da svojim postupcima ne ugrožava živote ljudi i imovinu drugih vlasnika ili posjednika.

Pravna lica, državni organi i druge institucije, dužni su svojim opštim aktom, a u skladu sa vrstom djelatnosti koju obavljaju i procesom rada, urediti pitanja koja se odnose na organizaciju i funkcionisanje zaštite od požara u svojim objektima i prostorima.

ZAKLJUČAK:

Metodologijom za izradu procjene ugroženosti od požara („Službene novine FBiH“, broj:8/11), određeni su parametri čija stručna obrada predstavlja temelj za daljnje određivanje mjera kojima se opasnost za nastanak požara u određenoj sredini svela na najmanju moguću mjeru, a uz optimalno ulaganje kako finasijskih sredstava tako i ljudskog potencijala.

Pred radnu grupu je postavljen zadatak da prikupi kvalitetne, upotrebljive podatke iz svih sfera života općine Gračanica respektirajući propisani okvir, obavi stručnu analizu prikupljenih podataka, te da kod donošenja zaključaka vodi računa o specifičnostima koje su nastale tokom razvoja Općine.

Pored toga nužno je bilo uzeti u obzir i specifične momente koje utvrđuje geopoložaj, mikroklimu i elemente plana razvoja Općine kao urbane sredine.

Pri svemu tome respektiran je moment primjene modernih saznanja iz područja zaštite od požara kako se ne bi ponovile greške iz prošlosti gdje su tada moderne tehnologije bile štice na neprimjeren način.

Mora se posebno istaći da je na osnovu analize prikupljenih podataka radna grupa došla do zaključka da se trenutno stanje zaštite od požara na području općine Gračanica može ocjeniti zadovoljavajuće, no i dalje je potrebno poduzimati predložene mjere, kako u preventivnom djelovanju, tako i kadrovskom i tehničkom popunjavanju i opremanju u cilju represivne zaštite.

Stručna obrada temeljena na prikazu postojećeg stanja utvrdila je da u pojedinim segmentima grada postoji povećana opasnost od požara, koji je moguće bitno umanjiti preventivnim mjerama, posebno navedenih u prijedlogu mjera kojima bi se rizik nastanka požara sveo na minimum, odnosno ograničilo širenje nastalog požara i omogućila pravodobna i kvalitetna vatrogasna intervencija.

Radna grupa smatra da su prikazani pokazatelji i predložena rješenja za smanjenje opasnosti od nastanka i širenja požara iz ove procjene primjereni sadašnjem stanju razvoja općine Gračanica pa ona predstavlja solidnu osnovu za izradu kvalitetnog Plana zaštite od požara za područje općine Gračanica.

Pravne osobe koje budu razvrstane u I i II kategoriju ugroženosti od požara dužne su donijeti svoje procjene ugroženosti i dostaviti ih Službi civilne zaštite, a njihovi planovi zaštite od požara činit će sastavni dio Plana zaštite od požara općine Gračanica.

5.4.2. Uzroci nastajanja požara tokom zadnjih 10 godina

U cilju kvalitetnog praćenja neophodno je permanentno praćenje stanja ugroženosti i stepena zaštite od požara, te prenošenje informacija svih subjekata čije djelovanje utiče na opasnost. Na taj će se način kontinuirano revidirati procjena i prilagođavati plan zaštite od požara u skladu sa razvojem općine Gračanica.

Sa aspekta požarne ugroženosti i zaštite od požara, područje općine karakteriše postojanje velikih šumskih kompleksa (65,6 km²), velikih površina pod usjevima (cca 132,7 km²) kao i razvijena i raznovrsna industrijska i zanatska djelatnost (industrijska zona grada), kao i veći broj tržnih centara, te velika gustina objekata u većini naselja, a posebno u gradskom dijelu općine i prigradskim mjesnim zajednicama.

Požarni rizik u industriji i zanatstvu je velik zbog upotrebe velikog broja zapaljivih materija (drvena industrija, industrija kože, obuće i tekstila, grafička djelatnost, prerada i galvanizacija plastičnih masa i sl.).

Sve ovo, uz veliki broj benzinskih pumpi (17), trgovinskih radnji sa većim zalihama boja, lakova i sl. predstavlja visok požarni rizik.

Međutim, i pored ovako visokog požarnog rizika ohrabuje činjenica da se u posljednjih 10 godina nisu desili požari velikih razmjera, što upućuje na zaključak da se u određenoj mjeri primjenjuju zakonom propisane mjere zaštite.

PREGLED POŽARA PO VRSTAMA U PERIODU 2007.-2016. GODINA

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	UKUPNO
Industrijski objekti	4	3	3	1	3	11	2	3	6	-	36
Zanatski objekti	14	4	2	1	2	3	-	1	-	-	27
Stambeni objekti	10	18	18	11	16	12	13	17	26	15	156
Ekonomski objekti	4	9	8	7	7	9	6	7	6	3	66
Šumski i nisko rastinje	32	21	8	5	37	57	11	6	26	8	211
Prevozna sredstva	3	6	2	5	-	2	1	8	2	6	35
Kontejneri za smeće	4	3	7	7	6	6	4	5	16	6	64
Tehničke Intervencije	4	1	-	-	7	7	5	10	8	8	50
Stočna hrana	5	3	3	3	3	4	8	5	-	3	37
Deponije smeća	3	2	-	3	5	5	6	2	4	2	34
Javni objekti	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2
Ostale intervencije	-	-	18	-	2	2	3	5	3	1	34
Ukupno (na području općine)	83	71	69	44	88	118	59	69	97	54	752
Općina Doboj Istok	2	3	-	-	-	4	4	2	8	2	25
Općina Petrovo	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	4
Ukupno intervencija PVJ za period 2007.-2016. godina											781

Iz prikazanog broja požara nastalih u prethodnom 10 godišnjem periodu vidljivo je da je većina požara nastala na stambenim objektima uzrokovana nehatom, nepažnjom ili građevinskim nedostacima od čega se ističu požari na dimovodnim kanalima koji prerastaju u požare međuspratnih ili krovnih konstrukcija sa velikom materijalnom štetom. Stoga je neophodno kontinuiranim radom, kako inspekcijom tako i uz saglasnost, dozvole za

promjenu namjene i dogradnje postojećih objekata smanjiti mogućnost nastanka i širenja ovakvih požara građevinsko preventivnim mjerama.

Nepridržavanje važeće regulative i pravila tehničke struke uzrokovalo je požare na privrednim objektima, iako mali po broju nose najveći dio materijalnih šteta.

Požari otvorenog prostora na području općine Gračanica posljedica su nehata i nepažnje te nisu prouzrokovali veće materijalne štete, ali su bitno uticali na zelene površine i njihovo održavanje.

Kako je za kvalitetno operativno - represivno djelovanje na nastalom požaru uz primjerene preventivne mjere zaštite nužno osigurati brzu dojavu, a do dojave i intervenciju korisnika ili zatečenih građana nužno je:

1. osposobiti građanstvo za provedbu preventivnih mjera zaštite, gašenje požara i spašavanja ljudi i imovine ugrožene požarom,
2. vatrogasnu jedinicu utvrđenu planom zaštite od požara popuniti, opremiti i osposobiti za djelovanje.

Navedeni pregled obuhvata i ostale vatrogasne intervencije tehničke prirode, od kojih se ističu intervencije na spašavanju osoba u saobraćajnim nezgodama, s visina i iz objekata, raščišćavanju saobraćajnica i sl., koje predstavljaju 9 % svih intervencija. Budući da je ova procjena isključivo rađena za zaštitu od požara smatramo da će potrebe za studijama koje obrađuju i ostale segmente vatrogasne djelatnosti biti obrađene u drugim oblastima.

Profesionalna vatrogasna jedinica je osnovna organizovana snaga za zaštitu od požara i predstavlja jednu od važnijih snaga u zaštiti ljudi i njihovih dobara ne samo u požarnim intervencijama. Imajući u vidu površinu općine, broj stanovnika, požarno opterećenje i usvojenu Procjenu ugroženosti i Plan zaštite od požara za područje općine Gračanica, broj vatrogasaca u Odsjeku za zaštitu od požara i vatrogastvo-PVJ Gračanica nije zadovoljavajući. Taj nedostatak bi trebalo u narednom periodu popraviti, kako bi se rad mogao organizovati na način koji predviđa vatrogasna struka i praksa.

Takođe, oprema i sredstva sa kojima raspolaže jedinica je većim dijelom zastarjela, tako da njihova funkcionalnost i upotreba umanjuje spremnost i operativnost jedinice. Gotovo svi problemi vatrogastva svoje izvoriste imaju u nedostatku finansijskih sredstava.

Zaštita od požara u većini privrednih društava i drugih pravnih lica na području Općine se iz godine u godinu podiže na nivo koji propisuje Zakon, kako u pogledu usklađenosti normativnih akata, tako u pogledu materijalno-tehničke opremljenosti, ali i dalje ima proizvodnih i uslužnih kapaciteta, čak novoizgrađenih bez minimuma instalisane opreme za zaštitu od požara.

Nekoliko privrednih društava je ovu problematiku prihvatilo sa ozbiljnošću koja joj dolikuje, te su u njima postavljena lica zadužena za organizovanje i provođenje zaštite i spašavanja (i zaštite od požara), te postavljeni povjerenici civilne zaštite, koji takođe imaju veliku ulogu u sistemu zaštite i spašavanja.

U stambenim zgradama kojih je svaki dan sve više, situacija je slična onoj u većini privrednih društava kada je u pitanju zaštita od požara. S obzirom na posljedice koje prouzrokuje požar, Zakonom propisane mjere bi se, kroz rad inspeksijskih organa u cjelosti morale ispoštovati i u oblasti gradnje stambenih objekata.

Očekujemo da će se preventivnim radom nadležnih institucija popraviti situacija u oblasti zaštite od požara i vatrogastva u privrednim društvima i pravnim licima gdje to do sada nije ispoštovano, kao i u stambenim objektima na području općine.

5.4.3. Procjena ugroženosti stambenih objekata

Opći razvoj tehnike i tehnologije, uvođenje novih procesa vezanih za primjenu zapaljivih i eksplozivnih materija, korištenje novih materijala za izgradnju objekata, novih vrsta goriva, koncentracija materijalnih dobara na maloj površini kao i niz drugih faktora, nezbežno sobom nosi i povećanu opasnost od izbijanja požara.

Pored povećane opasnosti od izbijanja požara, posebnu opasnost predstavlja mogućnost prenošenja požara sa jednog na drugi objekat i prerastanje pojedinačnih požara u velike i blokovske požare.

Povećanju opasnosti od prenošenja požara u urbanim sredinama doprinosi velika izgrađenost i visoka iskorištenost zemljišta.

Procenat izgrađenosti zemljišta predstavlja odnos između površine pod objektima i posmatrane površine – jedinice urbane strukture i u suštini određuje gustoću raspodjele objekata po jedinici urbane strukture.

Što se tiče gustoće raspodjele objekata koja se izražava preko procenta izgrađenosti zemljišta, sa gledišta zaštite od požara, ovaj parametar ne smije biti veći od 25%.

Imajući u vidu procenat izgrađenosti urbanih dijelova općine, sadržaj i koncentraciju djelatnosti, vrstu i raspored šumskih i poljoprivrednih kultura, povezanost pojedinih dijelova općine sa sjedištem Teritorijalne vatrogasne jedinice Gračanica, kao i neke druge specifičnosti, područje općine je podijeljeno na 29 požarnih sektora, od čega je 8 požarnih sektora u samom gradu, a ostali obuhvataju ruralne dijelove općine.

Organizovanost za zaštitu od požara na područje općine može se sagledati kroz nekoliko karakterističnih elemenata - objekata koji mogu biti ugroženi požarom:

Novi stambeni objekti sa posebnim naglaskom na visoke objekte:

Za poziciju razmatranja problematike zaštite od požara u novim stambenim objektima karakteristično je da su potrebe razvoja grada za stambeno zbrinjavanje što većeg broja stanovnika na što manjoj površini bili imperativ. Zastupljenost svih drugih disciplina (komfor, sigurnost i dr.) rezultat je kompromisa u ostatku raspoloživih sredstava u investicijskom programu. Praksa je pokazala da investitori sa svojim htijenjima i mogućnostima u velikom postotku nisu bili u mogućnosti pratiti i zadovoljiti sve potrebe stepena razvoja pojedinca ili porodice kao jedinice, odnosno rasta ličnog standarda. Na taj način su se uske prilazne ceste pretvorile u parkirališta, kultura življenja nije sazrela do nivoa koji je postavila moderna stanogradnja, tekuće održavanje objekata prepušteno je kućnim savjetima koji funkcionišu sa više ili manje uspjeha. Porodica kao jedinka ili stanar kao pojedinac nastojao je u isto vrijeme pratiti savremena tehnička dostignuća u oblasti stanovanja pa je uvođenjem u stambene jedinice niza novih predmeta i uređaja od raznih sintetičkih materijala došlo do nesklada između projektovanog, očekivanog, požarnog opterećanja (rizika) i stvarnog stanja.

Svaki visoki objekat za sebe predstavlja posebni problem sa stanovišta zaštite od požara, bilo da se radi o organizovanom poduzimanju preventivnih mjera ili za akciju gašenja i spašavanja ljudi i imovine.

Svi visoki objekti trebaju primijeniti mjere zaštite propisane Pravilnikom za zaštitu visokih objekata od požara.

Otvoreno je dakle pitanje opremanja visokih objekata s navedenim sredstvima, kao i pravovremeno periodično ispitivanje funkcionalnosti postojeće opreme.

Javni objekti:

Građevinama za javnu upotrebu se smatraju: škole, obdaništa, studentski i đачki domovi, starački domovi, bolnice, hoteli, moteli, pansioni, tržni centri, tržnice, pozorišta, kino, dvorane, sportske, koncertne i druge dvorane, stadioni, sale za konferencije, muzeji, aerodromi, željezničke i autobuske stanice, objekti kulturno - istorijskog naslijeđa i drugi objekti i druge građevine javne namjene.

Osnovni značaj ovih objekata je da u njima povremeno ili stalno boravi veći broj osoba iz čega proilazi da te osobe mogu, ali i ne moraju poznavati objekat u kome se nalaze kao i procese koji se u istom odvijaju. U praksi modernog načina življenja češće se susreće druga postavka, tj. da osobe koje borave u navedenim objektima nedovoljno ili ih uopće ne poznaju (robne kuće, hoteli, disco klubovi, sportski objekti i sl.). Pored toga, bitna odrednica je saznanje da li su osobe koje borave u objektu sposobne za samostalno odlučivanje, odnosno da li su sposobne samostalno poduzeti određene radnje u slučaju izbijanja požara.

Sagledavanje problematike zaštite od požara javnih objekata na području općine Gračanica ima za cilj dobivanje objektivne slike da li su ti javni objekti podobni za siguran boravak osoba u istim, odnosno da li isti mogu objekat u kojem se nalaze napustiti na siguran način.

Razmatranje prve postavke obuhvaća utvrđivanje činjeničkog stanja da li su i u kojoj mjeri vlasnici, korisnici ili zajednički upravitelji građevina sprovedli obavezne opće mjere zaštite od požara koje podrazumijevaju plansko - organizacijske, arhitektonsko - građevinske i tehničko-tehnološke mjere koje smanjuju rizik od požara i povećavaju požarnu sigurnost, te obezbijediti da svi građevinski proizvodi ugrađeni u građevinu (primijenjeni materijali i instalacije i oprema) moraju biti ispitani u akreditiranim laboratorijama i posjedovati certifikat o usklađenosti potvrđen od strane ovlaštenog tijela.

Za sve građevine namijenjene za javnu upotrebu, obavezno je izraditi procjenu ugroženosti od požara i plan zaštite od požara kao dio cjelokupne plansko - organizacijske regulative, te odrediti stručnu osobu ili ovlašteno pravno lice, koje će se starati o organizaciji i provođenju mjera zaštite od požara.

Pored tog sklopa tehničkih mjera i zahvata, razrada druge postavke obuhvaća splet organizacijskih mjera, počev od ustrojavanja stručnih službi iz domena zaštite od požara u objektima pa do temeljnog zahtjeva da svaka zaposlena osoba prođe obuku iz tog područja, čime bi se osigurao određeni minimum da će zaposleno osoblje u slučaju izbijanja neželjenog događaja (eventualnog požara) znati kako pristupiti gašenju istog, uz istovremeno zbrinjavanje osoba koje borave u objektu.

Na području općine Gračanica u funkciji su svi oblici javnih objekata, a sagledavanjem istih u smislu danih parametara mogu se grupisati pojedini karakteristični momenti:

- tokom eksploatacije objekata došlo je do potpune ili djelomične promjene prostora što je uslovljavalo instaliranje niza novih potrošača;
- djelomičnom ili potpunom promjenom namjene u odnosu na projektovano stanje drastično je povećan broj osoba koje borave u objektima;
- radi nedostatka sredstava u objekte starijeg datuma izgradnje nisu ugrađeni sistemi sigurnosne rasvjete, vatrodojave i dr.
- nedostatak sredstava temeljni je problem kod održavanja ugrađenih sistema zaštite u funkcionalnom stanju.

5.4.4. Stanje provedenih mjera zaštite od požara na šumskim i poljoprivrednim površinama

Na području TK formirano je JP „Šume“ TK D.D.Kladanj koje gazduju ukupnom površinom od 79.629,00 ha i u svom sastavu ima 4 šumska gazdinstva. Planom zaštite šuma od požara JP“ Šume TK“ DD Kladanj, broj: 2588/17 od 24.02.2017.godine regulisana je zaštita šuma, šumskih zemljišta i objekata od požara za područje kojim gazduje JP“ Šume Tuzlanskog kantona“ DD Kladanj, a naročito: procjena ugroženosti od požara, organizacija zaštite od požara, preventivne i druge mjere koje će se preduzimati na zaštiti šuma, kao što su osmatranje i dojava požara, tehnička oprema i punktovi za gašenje požara, putevi unutar šumskih gazdinstava, izvorišta vode i kaptaže, angažovanje vatrogasnih jedinica, angažovanje interventnih jedinica, sadejstvo na terenu, operativno - tehnički plan gašenja požara, otkrivanje i dojava požara.

Odjeli naročito ugroženi od požara na području općine Gračanica su: Odjeli: 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 20, 21 i 22, Lokacija: Sijedi- Krš- Vis (odjeli pod kulturama četinara: bijelog bora, jele i smrče) koji su rizični za šumski požar ukupne površine od 147 ha.

Od ugroženih izletišta izdvojiti ćemo: Vis-Gračanica- odjeli: 6, 7 i 8 (pod kulturama četinara), lovačka kuća na Visu i lovačka kuća u odjelu 23 lokacija: Pijesak

Minirani odjeli: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14- lokacija Javor-Vis-Sijedi –Krš, Gospodarska jedinica „Šemunica“, površine 508 ha.

Šumske površine na području općine Gračanica su manji šumski kompleksi koji su ispresjecani saobraćajnicama, te ne postoji potreba za izgradnju novih saobraćajnica niti šumskih prosjeka u svrhu zaštite šuma od požara.

Pružni pojas u skladu sa opće poznatim pravilom tehničke prakse, a u širini od po 8,00 metara od ose krajnjih kolosjeka na otvorenoj pruzi, odnosno širine od 6,00 metara na prugama koje prolaze kroz naselja potrebno je održavati u cilju onemogućavanja nastanka požara kako slijedi:

1. čistiti i uništavati korov,
2. kositi travu i uništavati je prije sušenja,
3. uklanjati šibljje, suho granje, travu i ostale gorive materije izvan pojasa,
4. organizovati nadzor i obilazak pruge, posebno na najugroženijim pojasevima i strminama.

Plan zaštite šuma od požara za 2017. godinu

Planom zaštite od požara za 2017. godinu JP „Šume Tuzlanskog kantona“, usvojen od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj dana 24.02.2017. godine koji je dostavljen Službi za civilnu zaštitu u kojem je naglašeno da se ovim planom reguliše zaštita šuma, šumskih

zemljišta i objekata od požara za područje kojim gazduje JP „Šume Tuzlanskog kantona „DD Kladanj“, a naročito: procjena ugroženosti od požara, organizacija zaštite od požara, preventivne i druge mjere koje će se preduzimati na zaštiti šuma, osmatranje i dojava požara, tehnička oprema i punktovi za gašenje požara, putevi unutar šumskih gazdinstava, izvorišta vode i kaptaže, angažovanje vatrogasnih jedinica, angažovanje interventnih jedinica, sadejstvo na terenu, operativno-tehnički plan gašenja požara, otkrivanje i dojava požara.

Zaštita od požara na nivou JP „Šume TK“ DD Kladanj odvija se preko službe za uzgoj i zaštitu i ref. protivpožarnu zaštitu, a sve u skladu sa organizacijom i sistematizacijom radnih mjesta u preduzeću.

U dijelu plana u tački V Preventivne i druge mjere koje će se preduzimati na zaštiti šuma od požara u 2017. godini je naglašeno da je uspostavljeno izviđanje- osmatranje i dojavljivanje požara i da su u tu svrhu podignute osmatračnice s kojih se može osmatrati efikasno i izvršiti hitno dojavljivanje u uprave šumskih gazdinstava iz kojih se upućuju mobilne ekipe za gašenje požara koje su opremljene sa vozilima, potrebnim alatom za prvu intervenciju gašenja požara, sječu stabala i izradu protivpožarnih prosjeka u svrhu izrade vanrednih PP-ih prosjeka radi zaustavljanja daljeg širenja požara.

5.4.5. Prijedlog tehničkih i organizacijskih mjera koje je potrebno provesti kako bi se opasnost od nastajanja požara smanjila na najmanji mogući nivo

Stepen zaštite od požara na području općine Gračanica potrebno je kontinuirano razmatrati jer je to „živa materija“ koja se mora razvijati uporedo sa razvojem privrednih i drugih potencijala.

1. Problematiku zaštite od požara dijela centra grada i objekata sagrađenih do 1965. godine rješavati na način da se u skladu sa prostorno planskom dokumentacijom i zakonskim propisima po zahtjevima vlasnika izdaju dozvole za adaptaciju postojećih objekata ili izgradnja novih sa ciljem postizanja sigurnosti građevine u cjelini u svakom dijelu.

2. U stambenim objektima višim od 22 metra, u kojima je postavljena hidrantska mreža neophodno je poduzeti mjere na otklanjanju nedostataka i stavljanje iste u ispravno stanje kako bi se ista mogla koristiti za gašenje požara. Obzirom da hidrantska mreža spada u zajedničke dijelove zgrada potrebno je pojačati aktivnosti na informisanju vlasnika, odnosno suvlasnika i upravitelja zgrada o požarnim opasnostima i neophodnosti redovnih pregleda i otklanjanja nedostataka na hidrantskoj mreži.

3. Pristupe objektima riješiti tako da se osiguraju stalno prohodni pristupni putevi za interventna vozila. Pristup požarom ugroženim objektima osigurati na način da se onemogući parkiranje većeg broja vozila od broja utvrđenih parkirnih mjesta. Prepreke u pješačkim zonama moraju biti tako izvedene da se u slučaju potrebe tokom intervencije mogu brzo ukloniti podizanjem ili spuštanjem.

4. Režim ponašanja u stambenim objektima sa ciljem poduzimanja preventivnih i represivnih mjera zaštite od požara regulisati posebnim aktima (odlukom o zaštiti od požara, odlukom o kućnom redu i drugim aktima). Pored toga elemente zaštite od požara ugraditi i u druge planove i odluke Općinskog vijeća Gračanica.

5. Ponovo se naglašava problematika postojećih nenaseljenih tavanskih prostora kao i potreba čišćenja istih u cilju smanjenja požarnog opterećenja objekata, te se predlaže da se provede preventivni kontrolni obilazak tih prostora kao i drugih zajedničkih dijelova objekata.

Šume i otvoreni prostori

6. Radi sprečavanja učestalih požara otvorenog prostora uz željezničku prugu potrebno je pružni pojas tretirati najmanje jednom godišnje (najkasnije do petog mjeseca tekuće godine) hemijskim sredstvima za uništavanje korova, a ostatak gorivog materijala uništiti spaljivanjem.

U šumskim površinama II stepena ugroženosti potrebno je redovno provoditi preventivno uzgojne radove:

- njega rastinja,
- pravodobna proreda rastinja,
- kresanje i uklanjanje suhog granja,
- održavanje protivpožarnih prosjeka i puteva,
- održavanje protivpožarnih prosjeka sa elementima šumske ceste,
- čišćenje i održavanje rubnih pojaseva uz javne saobraćajnice i željezničke pruge,
- čišćenje i uspostava sigurnosnih visina i udaljenosti na trasama elektroenergetskih vodova.

U dane velike i vrlo velike opasnosti od nastanka i širenja šumskih požara potrebno je uvesti osmatračko - dojavnu službu.

Privredni objekti

7. Kod izrade procjena ugroženosti objekata od požara koji se nalaze ili se planiraju graditi na području općine Gračanica potrebno je pored važećih Zakonskih propisa o prostornom uređenju i građenju primijeniti i član 29. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine FBiH“, broj:64/09) kojim je regulisana obaveza razvrstavanja građevina u kategorije ugroženosti od požara, kao i obaveza izrade podzakonskih propisa o kriterijima i uslovima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara.

Vlasnici, korisnici i upravitelji građevina iz kategorije požarnih ugroženosti PU 1 i PU 2 dužni su preduzeti i starati se o svim propisanim preventivnim mjerama zaštite od požara i eksplozija regulisane članovima 9.,10. i 11. Pravilnika o uslovima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara („ Službene novine FBiH“, broj: 79/11), koje će planirati u svojim Procjenama ugroženosti od požara i Planovima zaštite od požara privrednih i drugih subjekata.

8. U Profesionalnu vatrogasnu jedinicu općine Gračanica dostaviti Planove zaštite od požara i Procjene ugroženosti za objekte kategorisane u PU1 i PU2 kategorije ugroženosti od požara zbog upoznavanja sa požarnim opasnostima i mjerama zaštite.

Sistem automatske dojave požara

9. Obzirom da kvalitet vatrogasne intervencije direktno zavisi o vremenu dolaska na mjesto intervencije i početak gašenja i spašavanja, a pojedini objekti zahtijevaju ugradnju sistema automatske vatrodojave (javni objekti, skladišta, banke i sl.), predlaže se neposredno povezivanje korisnika vatrodojave i Profesionalne vatrogasne jedinice općine Gračanica, budući će se na taj način kvalitetnije zaštititi životi i imovina.

Vatrogasne jedinice

10. Kontinuirano pratiti stanje tehničke opremljenosti, a prvenstveno starosti i ispravnosti vatrogasnih vozila te obnavljati vozila i opremu koja više nema funkcionalnu

upotrebljivost ili je zastarjela i nesigurna za upotrebu. Također treba poduzeti aktivnosti na kadrovskoj popuni i podmlađivanju vatrogasnih jedinica.

11. Broj operativnih pripadnika - vatrogasaca PVJ općine Gračanica utvrđuje se Planom zaštite od požara.

12. Raditi na formiranju dobrovoljnih vatrogasnih društava, čiji je zadatak gašenje požara na otvorenom prostoru, ispomoć PVJ općine Gračanica kod gašenja požara velikih građevinskih objekata, provođenje preventivnih mjera, popularizacija vatrogastva, oposobljavanje omladine i druge aktivnosti u skladu sa zakonom.

13. Tehnički onemogućiti parkiranje vozila ispred ulaza i izlaza iz javnih objekata, visokih stambenih objekata. Podzemne hidrante potrebno je označiti u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za spoljnu i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara, kako bi vozači mogli uočiti mjesta gdje se oni nalaze.

Snabdjevanje vodom za gašenje

Prilikom izgradnje nove vodovodne mreže i rekonstrukcije stare, obavezno planirati i izgradnju hidrantske mreže.

Na uskim cestama gdje je onemogućen pristup vatrogasnim vozilima potrebno je na krajnjem mjestu pristupa vatrogasnog vozila postaviti nadzemni hidrant kako bi se mogla vodom snabdjevati vatrogasna vozila.

Postojeće stanje vozila i opreme PVJ Gračanica:

PREGLED VATROGASNIH VOZILA U PVJ GRAČANICA

Red. broj	Tip vozila	Namjena	Godina proizvodnje	Kapacitet
1.	IVECO	navalno	1986.	3000 l vod
2..	Mercedes benz	terensko	1974.	4000 l vod
3	Berliet FPT 770 KB	navalno	1979.	3000 l vod
4.	Kombi WV Caravele	putničko	1987.	1+7
5.	WV Cady	putničko	2005.	1+4
6.	Kombi Renault FDCVL5	medicinsko	2005.	1+2

Vozilo - **kamion FAP 13/14**, proizveden 1984. godine pripadao je grupi pratećih vatrogasnih vozila sa cisternom kapaciteta od 8000 l i 400 l pjenila koji je po pregledu od strane Autoservisa „Hadžihasanović” Gračanica u julu 2017. godine ocijenjen da je popravka kvara prelazi dvije vrijednosti vozila, tako da je isti stavljen van funkcije. Sama površina općine, veliko požarno opterećenje, položaj mjesnih zajednica i nedostatak hidrantske mreže u ruralnim naseljima na području općine Gračanica iziskuje potrebu za nabavkom **Auto - cisterne** sa spremnikom vode većeg kapaciteta (od 10.000-12.000 litara vode), spremnikom za pjenilo 500 litara, visokotlačnom pumpom i ostalim pratećim komponentama. Ista bi se upotrebljavala za samostalno gašenje požara, odnosno kao prateće vozilo prilikom intervencija, a u sušnom periodu bi se mogla koristiti i za snabdjevanje stanovništva vodom za piće.

Zbog svega gore iznesenog razvoj zaštite od požara i vatrogastva na području općine Gračanica u narednom periodu treba ići u smjeru završetka vatrogasne opreme, povećanju broja uposlenih u PVJ Gračanica, formiranju dobrovoljnog vatrogasnog društva, efikasnijoj kontroli ispunjavanja zakonskih obaveza.

5.4.6. Vizija razvoja zaštite od požara i vatrogastva na području općine do 2022. godine

Polazeći od procjene ugroženosti teritorije općine od požara (dato u tački 3.2.2. Programa razvoja zaštite i spašavanja), koja je uzela u obzir požarno opterećenje šuma i šumskog zemljišta, poljoprivrednog zemljišta i raznovrsnost industrijskih, zanatskih, trgovinskih i stambenih objekata, veliki broj benzinskih pumpi sa velikim količinama uskladištenih raznih vrsta naftnih derivata, ulja i maziva, nameće se potreba da se ovaj problem sagleda u svoj svojoj veličini i ozbiljnosti i kroz postavljene ciljeve u planskom periodu pokuša dovesti na nivo koji će svim građanima, privrednim i drugim društvima i njihovoj imovini osigurati adekvatnu zaštitu vlastitim snagama i snagama koje organizuje Općina kao nosilac lokalne vlasti. Ti ciljevi moraju odražavati realitet vremena u kojem se nalazi i država i lokalna zajednica (ukupna ekonomska situacija), kao i ljudski potencijal koji stoji na raspolaganju za ostvarivanje tih ciljeva.

6. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja, sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja.

Program razvoja zaštite i spašavanja na području općine Gračanica, u planiranim ciljevima i zadacima usko je vezan za Strategiju razvoja općine Gračanica za period 2011-2020. godina.

Kako bi se približili viziji ostvarivanja zaštite i spašavanja općine Gračanica potrebno je definisati ciljeve koji će se u narednom periodu realizovati. Uzimajući u obzir ograničene resurse, u smislu finansijskih i institucionalnih kapaciteta, definišu se sljedeći ciljevi i zadaci:

CILJ 1.

CILJ	ZADACI	IZVRŠAVA	ROKOVI
Izgradnja i jačanje sistema zaštite i spašavanja u skladu sa nadležnostima i preporukama viših nivoa vlasti i direktivama Evropske unije	1. Ažuriranje Planskih dokumenata iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera, a u skladu sa promjenama koje su nastale, a mogu izazvati pojavu opasnosti	Služba za civilnu zaštitu	2018.-2022.g.
	2. Program razvoja zaštite i spašavanja za period 2018-2022.g.	Na prijedlog Općinskog načelnika donosi Općinsko vijeće	Decembar, 2017.g.
	3. Ažuriranje Plana zaštite općine od požara	Služba za CZ	2018-2022 g.
	4. Predlaganje odluka i drugih akata iz oblasti zaštite i spašavanja 5. Donošenje Godišnjeg Plana prioriteta deminiranja sumnjivih površina od mina za područje općine Gračanica	Na prijedlog Službe za civilnu zaštitu razmatra Općinski načelnik, KUCZ i BH MAC	2018.- 2022.g.
	Usklađivanje i predlaganje dokumenata sa dokumentima viših nivoa vlasti i		

CILJ 2.

CILJ	ZADACI	IZVRŠAVA	ROKOVI
Razvoj kapaciteta za upravljanje i odgovore na opasnosti i rizike od prirodnih i drugih nesreća	1. Popuna struktura civilne zaštite na području općine Gračanica 2. Obuka struktura civilne zaštite i građana 3. Opremanje štabova	Služba za civilnu zaštitu u saradnji sa Predsjednicima vijeća MZ i ovlaštenim licima u preduzećima i ustanovama	2018.- 2022.g.

CILJ 3.

CILJ	ZADACI	IZVRŠAVA	ROKOVI
Jačanje zaštite od požara i vatrogastva i službi zaštite i spašavanja kao dijela jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja	1. Programi i projekti u oblasti zaštite od požara	Služba CZ Općinski načelnik	2018-2022

7. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika civilne zaštite i stanovništva se izvodi u skladu sa nastavnim planom i programom koji donosi direktor Federalne uprave civilne zaštite.

a) Obučavanje i osposobljavanje jedinica civilne zaštite

Sa jedinicama specijalizovane namjene, nakon njihovog formiranja, materijalne i kadrovske popune planirati i izvoditi (u najpogodnije vrijeme) obuku najmanje jednom godišnje.

Obuku jedinica civilne zaštite opće namjene planirati i izvoditi uz primjenu praktičnog metoda rada s naglaskom na uvježbavanju postupaka i ponašanja u uslovima neposredne opasnosti, prirodnih i drugih nesreća i vježbama. Teorijski dio nastave svesti na najneophodnija objašnjenja i davanja podataka o temi ili predmetu sa kojim se pripadnici jedinice upoznaju. Izvođenje obuke, u načelu, planirati u naseljima gdje su jedinice organizovane.

Pripremi komandira jedinica i rukovodilaca službi zaštite i spašavanja i drugih lica koja izvode nastavu posvetiti posebnu pažnju kroz organizovanje specijalističkih kurseva najmanje jednom u dvije godine.

Potpuno materijalno obezbjeđenje (očigledna nastava, stručnost predavača i dobro odabran metod rada, finansijska sredstva) je osnovna pretpostavka za uspjeh obuke, pa se u pripremi za obuku i u njenom izvođenju moraju obezbijediti ti bitni uslovi i pretpostavke.

b) Obuka štabova civilne zaštite

Obuku štabova civilne zaštite izvoditi nakon njihovog formiranja i kadrovske i materijalne popune. Sadržaj obuke i vježbi Štabova postaviti tako da se obrade pitanja mobilizacije i sprovođenja mjera na angažovanju jedinica i službi za zaštitu i spašavanje.

Pored uvježbavanja i obuke Štabova, kao stručno-operativnih tijela, planirati da obuci jedinica prisustvuju pojedini članovi Općinskog štaba. Pored poznatih formi rada koje se priprimjenjuju na obuci jedinica i štabova (predavanja, vježbe i sl.) predvidjeti i učešće u zajedničkim vježbama koje se organizuju na općinskom ili kantonalnom nivou.

c) Obuka stanovništva

Obučavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu, u načelu, treba vršiti putem sredstava masovnog informisanja (radio i TV) uz primjenu najpogodnijeg oblika prenošenja obrazovnog sadržaja (radio i TV klipovi, saopćenja, otvorene emisije i sl.). Po potrebi treba primijeniti i druge oblike masovnog informisanja kroz: štampanje letaka, uputstava, brošura i sl, kao i obučavanje prema nastavnim planovima koje je donio direktor Federalne uprave civilne zaštite.

8. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje

Istraživačku i razvojnu komponentu u oblasti zaštite i spašavanja, kao specifičnog područja naučnog rada, radi interdisciplinarnosti ove oblasti, izučavanja i objašnjavanja stanja i pojava, sveobuhvatnog sintetičkog pristupa istraživačkoj djelatnosti bi trebalo provesti kroz sljedeće aktivnosti:

- redovno praćenje, proučavanje i analiza razvoja fundamentalnih i aplikacionih naučnih oblasti, te stepena razvoja naučnih saznanja u pojedinim granama nauke (rudarstvo, geologija, arhitektura, građevinarstvo, mašinstvo, elektrotehnika, informatika i sl) koje na bilo koji način, više ili manje tretiraju, primarno ili sekundarno, zaštitu i spašavanje. Takvo praćenje bi trebalo usmjeriti na najbitnije naučne oblasti koje omogućavaju sveobuhvatni tretman zaštite i spašavanja angažovanjem i animiranjem naučnih kadrova iz tih naučnih oblasti u institucijama gdje rade.

- timski, kolektivan, rad takvih stručnih naučnih radnika, i ugradnja njihovih aktuelnih naučnih saznanja u preventivnu zaštitu, rezultat će većom sigurnošću ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera.

- institucije kojima je redovna djelatnost zaštita i spašavanje, u dijelu datih ovlaštenja nadležnih organa, koje već raspolazu određenim kadrovskim i stručnim potencijalima, bi trebale da preuzmu dio svoje obaveze na planu intenziviranja teoretskih istraživanja i stalnog sistematizovanja iskustava i dostignuća u svojim oblastima, te praktične primjene tih saznanja u oblasti zaštite i spašavanja. One svoju djelatnost treba da prvenstveno usmjere u pravcu istraživanja i unapređenja preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera,

kao i integracije istraživačkog rada u cjelini i razvijanju svih aktivnosti kojim se doprinosi unapređenju zaštite i spašavanja.

- stručno - naučni pristup metodologiji istraživanja i utvrđivanja uslova i uzroka nastanka prirodnih i drugih nesreća većih razmjera je jedini ispravan put koji, s velikom dozom sigurnosti, može dati meritorne podatke i zaključke na osnovu kojih se može izvući tačan sud o uzrocima i uslovima nastanka neželjenih pojava, kao i uticaju objektivnih i subjektivnih faktora na njihov nastanak. Pošto su posljedice prirodnih i drugih nesreća većih razmjera veoma teške, neophodno je znati i moći iskoristiti sve poznate podatke u cilju egzaktnog utvrđivanja stvarnih uzroka nastanka prirodne i druge nesreće većih razmjera. Krajnji cilj takvog istraživanja, osim što treba nadležnim organima pružiti materijalne, stručne dokaze o stvarnim uzrocima nastanka prirodne ili druge nesreće većih razmjera, treba da bude stvaranje podloge za izvlačenje zaključaka na osnovu kojih bi se temeljile aktivnosti na onemogućavanju ponavljanja sličnih situacija, preventivnom djelovanju.

- u cilju što efikasnijeg i funkcionalnijeg povezivanja svih snaga koje su, sa bilo kojeg aspekta, uključene u problematiku zaštite i spašavanja, neophodno je putem potrebnog broja stručnih savjetovanja i seminara, upoznavati se sa dostignućima u ovoj oblasti, upoznavati se sa globalnom politikom i problematikom zaštite i spašavanja te razmjenjivati iskustva unutar specifičnih djelatnosti i tematskih oblasti. Nastojati da što veći broj pripadnika pojedinih struktura civilne zaštite prođe dovoljan broj edukativnih seminara, savjetovanja, sajмова i praktičnih vježbi.

9. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, Procjenom ugroženosti općine Gračanica i ovim Programom u Budžetu Općine će se planirati sredstva koja će se koristiti namjenski za finansiranje zaštite i spašavanja, sa akcentom na finansiranje opremanja struktura civilne zaštite, provođenju preventivnih mjera, kao i realizaciju strateških pravaca razvoja zaštite i spašavanja.

Sredstva za zaštitu i spašavanje mogu se prikupljati iz više izvora i to su namjenska sredstva koja se mogu koristiti isključivo za namjene utvrđene u Zakonu o zaštiti i spašavanju i ovom Programu razvoja, što se detaljnije razrađuje godišnjim planovima.

Sredstva za realizaciju obaveza općine Gračanica definisanih Zakonom o zaštiti i spašavanju, Programa razvoja i godišnjim planovima za prikupljanja i korištenja sredstava zaštite i spašavanja, osigurat će se iz:

- budžeta Općine;
- sredstava pravnih lica;
- osiguranja;
- dobrovoljnih priloga;
- međunarodnih pomoći - donacija;
- drugih izvora utvrđenih zakonom, kao i pomoći nadležnih Kantonalnih i Federalnih organa.

Sredstva za zaštitu i spašavanje, koja će se obezbijediti kroz budžete Općine, će se implementirati na području općine Gračanica u planiranom petogodišnjem periodu.

Sredstva posebne naknade za zaštitu i spašavanje koja se planiraju u budžetu Općine se vode na posebnom transakcijskom računu Općine.

Sredstva namijenjena za realizaciju posebnih projekata, planova i akcija od značaja za zaštitu i spašavanje, a koje redovnim budžetskim sredstvima finansiraju ili sufinansiraju organi i preduzeća Općine, Tuzlanskog kantona i Federacije BiH nisu iskazani u tabeli (projekcija prihoda) jer se ona pozicioniraju u tim budžetima i koriste po posebnim procedurama.

Korištenje sredstava posebne naknade vrši se na osnovu godišnjeg plana korištenja sredstava posebne naknade općine koji se donosi za svaku budžetsku godinu i sadrži:

- zadatke iz programa razvoja zaštite i spašavanja i plana zaštite i spašavanja koji se tokom godine planiraju finansirati iz ovih sredstava;
- sredstva i opremu koja se planira nabaviti za opremanje struktura zaštite i spašavanja iz ovih finansijskih sredstava;
- projekte preventivnih mjera zaštite i spašavanja koji su odobreni od općinskog načelnika, koji se sufinansiraju iz ovih sredstava, a za koje je glavnina sredstava osigurana u budžetu općine;
- iznos sredstava koji se planira upotrijebiti u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće za provođenje hitnih mjera na spašavanju ljudi i materijalnih dobara u toku djelovanja prirodne ili druge nesreće i saniranje posljedica i nadoknadu dijela šteta nakon prirodne ili druge nesreće;
- potrebna finansijska sredstva za troškove učešća provedbi mjera zaštite i spašavanja po naredbi štaba civilne zaštite;
- aktivnosti koje su planirane u tekućoj budžetskoj godini u cilju pripremanja, obuke i vježbi struktura civilne zaštite i iznos finansijskih sredstava potrebitih za realizaciju tih aktivnosti;
- sve druge aktivnosti koje se namjeravaju tokom godine finansirati iz sredstava posebne naknade u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanju ljudi i materijalnih dobara za područje Općine Gračanica i ovim Programom.

Godišnji plan prihoda i rashoda za sredstva posebne naknade donosi Služba za civilnu zaštitu uz pribavljeno mišljenje Općinskog štaba civilne zaštite za sredstva koja pripadaju općini.

O prikupljanju, raspodjeli i korištenju sredstava posebne naknade podnosi se godišnji izvještaj Općinskom načelniku, Kantonalnoj i Federalnoj upravi civilne zaštite najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Neurošena sredstva posebne naknade iz prethodnih godina krajem budžetske godine se ne gase, nego se prenose u narednu budžetsku godinu i njima se raspolaze u skladu sa važećom Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća.

Način korištenja ovih sredstava detaljnije se razrađuje godišnjim planovima prikupljanja i korištenja sredstava zaštite i spašavanja, a petogodišnja projekcija prikazana je u slijedećoj tabeli:

A - PRIHODI

	Prihodi	Planirani prihodi (KM)					UKUPNO
		2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	
719114	Poseban porez za zaštitu od prirodnih i	500	500	500	500	500	2.500

	drugih nesreća po osnovu isplaćenih neto plaće zaposlenika						
719115	Poseban porez za zaštitu od prirodnih i drugih nesreće po osnovu ugovora o djelu privremenih i povremenih poslova	500	500	500	500	500	2.500
722581	Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća gdje je osnovica zbirni iznos neto plaća	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	750.000
722582	Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća gdje je osnovica zbirni iznos neto primitaka	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000	60.000
722581/1	Sredstva CZ iz prethodnih godina	150.740,4					150.740,4
	Ukupni prihodi	313.740,4	163.000	163.000	163.000	163.000	965.740,4

**OKVIRNI GODIŠNJI PLAN PRIHODA OSTVARENIH PO OSNOVU NAKNADE ZA
VATROGASNE JEDINICE IZ PREMIJE OSIGURANJA OD POŽARA I
FUNKCIONALNE PREMIJE OSIGURANJA MOTORNIH VOZILA ZA
VATROGASCE NA PODRUČJU OPĆINE GRAČANICA
B- PRIHODI**

	Prihodi	Planirani prihodi (KM)					UKUPNO
		2018	2019.	2020.	2021.	2022.	
722583	Naknada za vatrogasne jedinice iz premije osiguranja od požara i prirodnih sila	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	10.000
722584	Naknada iz	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	5.000

	funkcionalne premije osiguranja motornih vozila za vatrogasne jedinice						
722612	Prihodi od pružanja javnih usluga – vatrogasna jedinica	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	100.000
	Ukupni prihodi	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	115.000

Projekcija rashoda posebne naknade za zaštitu i spašavanje za period 2018. - 2022.

Red. broj	Planirane aktivnosti	Planirani prihodi (KM)					UKUPNO (KM)
		2018	2019.	2020.	2021.	2022.	
1.	Finansiranje hitnih mjera zaštite i spašavanja, pružanje pomoći za ublažavanje direktnih posljedica prirodnih i drugih nesreća (otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća, izdaci za sanaciju klizišta, saniranje dijela šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom u skladu sa svojim materijalnim mogućnostima i druge potrebe zaštite i spašavanja. u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i Godišnjim planom korištenja sredstava posebne naknade općine)	96.200,00	65.200,00	65.200,00	65.200,00	65.200,00	357.000,00
2.	Opremanje struktura civilne zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (izdaci za uniforme civilne zaštite, oprema za civilnu zaštitu i dr.), plaćanje poreza, carine i drugih dadžbina prilikom uvoza doniranih sredstava i opreme za potrebe opremanja struktura civilne zaštite i izgradnju skladišta u kojima će se čuvati nabavljena oprema, dogradnja, opremanje općinskog operativnog centra civilne zaštite i nabavka i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva; subvencioniranje nabavke opreme potrebne za provođenje lične i kolektivne zaštite građana i dr. u skladu sa Odlukom o uslovima i	138.025,4	57.050,00	57.050,00	57.050,00	57.050,00	366.225,4

	načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i Godišnjim planom korištenja sredstava posebne naknade općine,						
3.	Učešće finansijskih sredstava u provođenju preventivnih mjera zaštite i spašavanja koje su u funkciji sprečavanja nastanka prirodnih ili drugih nesreća ili ublažavanja djelovanja tih nesreća, a koje su uvrštene u programskim i planskim dokumentima zaštite i spašavanja (sufinansiranje deminiranja sumnjivih površina od mina, čišćenje vodotoka- javni radovi, sufinansiranje OOCK u organizaciji takmičenja učenika OŠ iz oblasti PMP i upozoravanja na opasnost od mina, preventivna zaštita životinja- Antrax i dr. u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i Godišnjim planom korištenja sredstava posebne naknade općine	63.665,00	32.600,00	32.600,00	32.600,00	32.600,00	194.065,00
4.	Sredstva posebne naknade koja se koriste i za pripremanje, obuku i vježbe struktura civilne zaštite u zemlji i inostranstvu i finansiranje neplaniranih troškova u provođenju mjera zaštite i spašavanja u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i Godišnjim planom korištenja sredstava posebne naknade općine	15.850,00	8.150,00	8.150,00	8.150,00	8.150,00	48.450,00
	UKUPNO:	313.740,40	163.000	163.000	163.000	163.000	965.740,4

Neutrošena sredstva posebne naknade iz prethodnih godina za namjene iz Godišnjeg plana krajem budžetske godine se ne gase, nego se prenose u narednu budžetsku godinu i njima se raspolaže u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine FBiH", broj: 4/ 12 i 80/13)

Projekcija rashoda za zaštitu od požara i vatrogastvo za period 2018. - 2022. godine

Red. broj	Planirane aktivnosti	Planirani prihodi (KM)					UKUPNO (KM)
		2018	2019.	2020.	2021.	2022.	
1.	Nabavka profesionalne i druge opreme i sredstava za vatrogasnu jedinicu	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	100.000,00
2.	Vatrogasni dom- energetska efikasnost zamjena stolarije i utopljanje vatrogasnog doma	35.000,00					35.000,00
3.	Nabavka vatrogasnog vozila sa nadogradnjom- vatrogasna cisterna kapaciteta 10.000 l vode, 1000 l pjenila sa nadogradnjom opreme i sredstava	18.650,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	68.350,00	387.000,00
4.	Izdaci za tekuće održavanje sredstava PVJ	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	150.000,00
5.	Izdaci za izradu projektne dokumentacije za dogradnju vatrogasnog doma za smještaj vozila, kolektivne i lične opreme sa vatrogasnim tornjem	5.000,00					5.000,00
6.	Dogradnja Vatrogasnog doma za smještaj vozila, kolektivne i lične opreme	50.000,00					50.000,00
7.	Asfaltiranje poligona oko Vatrogasnog doma	5.000,00					5.000,00
8.	Izdaci za nabavku terenskog vozila za šumske požare 4x4 sa pumpom visokog pritiska i rezervoarem od 600 litara vode			50.000,00			50.000,00
	UKUPNO:	163.650,00	150.000,00	200.000,00	150.000,00	118.350,00	782.000,00

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
OPĆINA GRAČANICA
Općinsko vijeće

Broj: 01–44–04086–2017
 Gračanica, 27.12.2017. godine

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA

Krajinović Nihad, s.r.

S A D R Ź A J

I – AKTI OPĆINSKOG VIJEĆA

1. Odluka o usvajanju Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Gračanica 2018. – 2022. godine
2. Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Gračanica 2018. – 2022. godine

SLUŽBENI GLASNIK OPĆINE
GRAČANICA

BROJ:	16
GODINA:	2017
IZDAJE:	OPĆINA GRAČANICA
UREĐUJE:	Stručna služba Općinskog vijeća
TIRAŽ:	30 primjeraka
ADRESA:	OPĆINA GRAČANICA Stručna služba Općinskog vijeća
TELEFON:	035 / 700-800 Lokal: 816
FAX:	035 / 706-679